

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Министерство на околната среда и водите

РЕГИОНАЛНА ИНСПЕКЦИЯ ПО ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ - ХАСКОВО

РЕГИОНАЛЕН ДОКЛАД
ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА
през 2019 година

април 2020 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

РЕГИОНАЛЕН ДОКЛАД	1
СПИСЪК НА НАЙ-ЧЕСТО ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ.....	4
I. ВЪВЕДЕНИЕ	6
КРАТКА ГЕОГРАФСКО-ИКОНОМИЧЕСКА ХАРАКТЕРИСТИКА НА КОНТРОЛИРАНАТА ЧАСТ ОТ ОБЛАСТ ХАСКОВО	6
КРАТКА ГЕОГРАФСКО-ИКОНОМИЧЕСКА ХАРАКТЕРИСТИКА НА КОНТРОЛИРАНАТА ЧАСТ ОТ ОБЛАСТ КЪРДЖАЛИ	7
II. АНАЛИЗ ПО КОМПОНЕНТИ НА ОКОЛНАТА СРЕДА.....	7
II.1. КАЧЕСТВО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ.....	7
1. Мрежа за контрол на качеството на атмосферния въздух на територията на РИОСВ Хасково като част от НСМОС – подсистема “въздух”.	7
2. Качество на атмосферния въздух – състояние и тенденции, източници на емисии	8
3. Оценка за качеството на атмосферния въздух на територията на РИОСВ – Хасково.	16
II.2. ВОДИ	17
1. Кратко описание на основните приоритети при извършване на контролната дейност през годината.....	17
2. Опазване на повърхностните води	17
3. Характеристика на подземни води	34
4. План за управление на риска от наводнения.....	46
II.3. ЗЕМИ И ПОЧВИ	51
1. Обобщена информация за територията на РИОСВ	51
2. Замърсяване на почвите с тежки метали и металоиди	51
3. Замърсяване на почвите с продукти за растителна защита /пестициди/	52
4. Замърсяване на почвата с устойчиви органични замърсители, вкл. нефтопродукти.	53
5. Ерозия на почвите	53
6. Засоляване и киселяване на почвите	53
7. Нерегламентирано изхвърляне на отпадъци върху почвената повърхност (строителни, битови, промишлени и селскостопански отпадъци)	53
II.4. ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И БИОРАЗНООБРАЗИЕ	54
1. Национална екологична мрежа	54
2. Биоразнообразие	58
III. АНАЛИЗИ ПО ФАКТОРИ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ	62
III.1. ОТПАДЪЦИ.....	62
1. Кратка информация и анализ за разработването, приемането от общинските съвети, актуализирането на общински програми за управление на отпадъците и общински наредби	62
2. Битови отпадъци	63
3. Строителни отпадъци	66
4. Производствени и опасни отпадъци	67

5. Болнични отпадъци.....	70
6. Кратка обобщена оценка за състоянието и разрешаването на проблемите с отпадъците на територията на РИОСВ.....	70
III.2. ШУМ	71
III.3. РАДИАЦИОНЕН КОНТРОЛ.....	71
III.4. ХИМИКАЛИ И УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА ОТ ГОЛЕМИ АВАРИИ.....	71
1. Кратко описание на състоянието в областта на управлението на химикалите	71
2. Кратко описание на основните приоритети при извършване на контрола през годината, съгласно различните нормативни актове	72
3. Кратко описание на резултатите от контролната дейност (за химикали и за управление на риска от големи аварии)	73
IV. ПРЕВАНТИВНА ДЕЙНОСТ И КОНТРОЛ.....	75
1. ОВОС и Екологична оценка	75
2. Комплексни разрешителни	77
3. Екологична отговорност и отстраняване на минали екологични щети	78
4. Информация за състоянието на околната среда за активно формиране на обществено поведение за грижа към околната среда.....	78
Проведени информационно- образователни дейности, празници на природата, екоинициативи и кампании през 2019г.:	79
5. Административно – наказателна отговорност и принудителни административни мерки.....	81
V. ПРОЕКТИ/ОБЕКТИ С ЕКОЛОГИЧНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ	82
VI. ЗАКЛЮЧЕНИЕ.....	83
Въздух:	83
Биоразнообразие:	84
УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ:	84
Води:.....	85
ИНФОРМАЦИОННО- ОБРАЗОВАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ:	85
VII. ПРИЛОЖЕНИЯ.....	86
ПРИЛОЖЕНИЕ 1. ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ.....	86
ПРИЛОЖЕНИЕ 2. ЗАЩИТЕНИ ЗОНИ.....	89
ПРИЛОЖЕНИЕ 3. ВЕКОВНИ ДЪРВЕТА.....	90

СПИСЪК НА НАЙ-ЧЕСТО ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АИС – Автоматична измервателна станция
АУАН – акт за установяване на административно нарушение
БД ИБР – Басейнова дирекция Източнобеломорски район
БПК₅ – Биохимична потребност от кислород за 5 дни
ВНОС – вещества, нарушаващи озоновия слой
ГПСОВ – Градска пречиствателна станция за отпадъчни води
ЕО – Екологична оценка
ЕП – Екологичен праг
ЗБР – Закон за биологичното разнообразие
ЗВ – Закон за водите
ЗЗ – Защитена зона от екологична мрежа Натура 2000
ЗЗТ – Закон за защитените територии
ЗЛР – Закон за лечебните растения
ЗМ – Защитена местност
ЗООС – Закон за опазване на околната среда
ЗТ – Защитена територия
ЗУО – Закон за управление на отпадъците
ИАОС – Изпълнителна агенция по околна среда
ИЕО – индивидуални емисионни ограничения
ИУЕОО – Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
КАВ – качество на атмосферния въздух
ЛОС – Летливи органични съединения
МОСВ – Министерство на околната среда и водите
НДЕ – Норми за допустими емисии
НП - наказателно постановление
НСМОС – Национална система за мониторинг на околната среда
НУБА - Негодни за употреба батерии и акумулатори
ОВОС – Оценка на въздействието върху околната среда
ОС – Оценка за съвместимост
ОХВ – Опасни химични вещества
ПАВ - полициклични ароматни въглеводороди
ПДК – Пределно допустима концентрация
ПЗ – Праг на замърсяване
ПС за СДН пределна стойност за средноденонощна норма
ПС за СЧН пределна стойност за средночасова норма
ПСВРП - предприятие с висок рисков потенциал
ПСНРП - предприятие с нисък рисков потенциал
ПУДООС – Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПХБ – Полихлорирани бифенили
РДГ – Регионална дирекция по горите
РИОСВ – Регионална инспекция по околната среда и водите
РЛ – Регионална лаборатория
СНИ – Собствени непрекъснати измервания
СПИ - Собствени периодични измервания
ТБО – Твърди битови отпадъци
УБП - улавяне на бензиновите пари

ФПГ – флуорсъдържащи парникови газове

ФПЧ – фини прахови частици

Докладът е подготвен от екип на РИОСВ– Хасково и БДУВ-ИБР, гр.Пловдив. Използвани са данни и от други институции.

Адрес на РИОСВ-Хасково

6300, град Хасково

ул. “Добруджа” №14, ет.5

Телефони:

Директор: 038/66 46 08

тел/факс: 038/60 16 11

Зелен телефон: 038/60 16 28

e-mail: riosv-hs@mbox.contact.org

Страница в Интернет: www.riosv-hs.org

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Докладът за състоянието на околната среда се изготвя от експертите на РИОСВ–Хасково и БДУВ-Източнобеломорски район, гр.Пловдив с цел пълно, обективно и своевременно информиране на обществеността за състоянието и проблемите на околната среда в региона. Той е насочен към всички заинтересувани от опазването на природата и нейните ресурси – граждани, неправителствени организации, бизнес и академични среди.

Целта на доклада е да подпомогне областните управи и общините на територията на РИОСВ–Хасково при вземане на решения в областта на околната среда и за устойчиво развитие на териториалните общности, чрез интегрирането на политиката по околна среда в регионалните и общински политики в областта на социално-икономическото развитие. Докладът информира широката общественост за:

- състоянието на околната среда на територията, контролирана от РИОСВ-Хасково;
- тенденциите и динамиката на промените в състоянието на компонентите на околната среда и степента на въздействие на факторите, които я замърсяват и увреждат;
- съществуващите проблеми; извършените основни законодателни, административни и инвестиционни мерки в областта на околната среда.

РИОСВ- Хасково осъществява контрол и мониторинг на околната среда на територията на Хасковска и Кърджалийска области, с изключение на общ. Ардино, обл. Кърджали. Общата площ, контролирана от РИОСВ-Хасково е 8361 км².

КРАТКА ГЕОГРАФСКО-ИКОНОМИЧЕСКА ХАРАКТЕРИСТИКА НА КОНТРОЛИРАНАТА ЧАСТ ОТ ОБЛАСТ ХАСКОВО

Общата площ на територията на област Хасково, контролирана от РИОСВ-Хасково е 5538 км². В географско отношение контролираната територия е твърде разнообразна като релеф, включващ части от Горнотракийската низина, Източни Родопи и Сакар планина и долните течения на р. Марица, р. Арда и р. Тунджа.

Контролираната част от област Хасково е разположена в централната част на Южна България. Тя включва 261 населени места, организирани в 11 общини - Хасково, Димитровград, Свиленград, Любимец, Харманли, Маджарово, Симеоновград, Ивайловград, Тополовград, Минерални бани и Стамболово. Населението на територията е 242 030 души. Северната и централната ѝ част е заета от Горнотракийската низина и се характеризира с обширни приречни ниски земи и високи подпочвени води, които благоприятстват интензивното използване на селскостопанските площи. Водните ресурси на територията се формират главно от оттока на р. Марица и нейните притоци р. Харманлийска, р. Банска и др. На юг обширна част от областта е заета от ниските разклонения на Източните Родопи и западните склонове на Сакар планина. Източните Родопи са една уникална територия, отличаваща се с богат растителен и животински свят. Силното средиземноморско влияние, геоложкото минало на планината и особеностите на местния бит и култура са спомогнали за формирането и съхраняването на разнообразни хабитати, а това е довело до изключително високо биологично разнообразие. В района има 56 защитени територии, от които един поддържан резерват, 24 защитени местности и 31 природни забележителности. В същия териториален обхват се включват цели или части от 24 защитени зони (33) по НАТУРА 2000, от които 14 защитени зони за опазване на природни местообитания и 10 защитени зони за опазване на дивите птици. В близост до тях няма големи промишлени обекти.

Големи пространства от тези планински области са покрити с бедни скелетни почви и са обезлесени. В областта са разкрити и се експлоатират находища на полиметални златосъдържащи руди, на нерудни полезни изкопаеми – варовик, мрамор и глина. Добивът на оловно-цинкови руди е ликвидиран, но в редица случаи все още оказва негативно въздействие върху околната среда. Природните и географски дадености на областта са обусловили развитието на производството на азотни торове, машиностроенето, хранително-вкусовата и други промишлености, дърводобивът и дървообработващата промишленост, обуйната

промишленост, шивашката и трикотажна промишленост. Хранителновкусовата промишленост е представена от хлебопроизводство, сладкарство, месопреработвателни предприятия, пивопроизводство, млекопреработване, тютюнева и консервна промишленост. В последните години се наблюдава ускорено развитие на винопроизводството, на животновъдството (най-вече на крави и патици) и др. Най-голям индустриален център е гр.Димитровград, където са съсредоточени обекти на енергетиката, химическата и добивната промишленост. Доскоро в атмосферния въздух на Димитровград периодично се регистрираха наднормени нива на серен диоксид. След редица предприети мерки КАВ е трайно подобро, като отчетените през 2018г и 2019г минимален брой превишения на СЧН и СДН за серен диоксид са значително по-малко от нормативно допустимите.

КРАТКА ГЕОГРАФСКО-ИКОНОМИЧЕСКА ХАРАКТЕРИСТИКА НА КОНТРОЛИРАНАТА ЧАСТ ОТ ОБЛАСТ КЪРДЖАЛИ

Контролираната част от Област Кърджали обхваща 418 населени места в 6 общини – Кърджали, Момчилград, Крумовград, Черноочене, Джебел и Кирково с обща площ 2823 км². (община Ардино е в териториалния обхват на РИОСВ-Смолян). В контролираната част от област Кърджали живеят 139 928 души. Районът заема по-голямата част от Източните Родопи. Релефът е предимно планински и полупланински. Теренът на областта се прорязва от горното и средното течение на р.Арда, заедно с нейните притоци р.Върбица, р.Крумовица и р. Перперек. По долините на тези реки са най-плодородните земи и най-големите селища. На р.Арда са изградени три от най-големите язовири в страната - яз.,„Кърджали“, яз.,„Студен кладенец“ и яз.,„Ивайловград“. Районът се характеризира с богатото разнообразие на растителния и животински свят. Срещат се редки и изчезващи видове, включени в Червената книга на България, ендемити и реликти и изобилие от ценни лечебни растения. Обявени са 37 защитени територии, в т.ч. резерват „Вълчи дол“, 3 поддържани резервата, 14 защитени местности и 19 природни забележителности. В същия териториален обхват се включват цели или части от 7 защитени зони (33) по НАТУРА 2000, от които 2 защитени зони за опазване на природни местообитания и 5 защитени зони за опазване на дивите птици. Върху тях не се оказва натиск от близко разположени големи промишлени обекти. Икономиката на областта се определя от добива и преработката на минерални суровини, на полиметални руди (производство на благородни метали), металообработването, машиностроенето, текстилната промишленост, дървопреработването, мебелната индустрия, хранително-вкусовите предприятия и тютюнопроизводството за населението извън градовете. В последните години бяха прекратени добивът и преработката на оловно-цинкови руди, но се разраства производството на пластмасови и каучукови елементи за автомобилната промишленост, както и на съпътстващи производства. В ход е реализирането на проект за изграждането на нов цинков завод на площадката на ОЦК, стартира добив и преработка на златосъдържащи руди от находища в района на Крумовград.

II. АНАЛИЗ ПО КОМПОНЕНТИ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

II.1.КАЧЕСТВО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ

1. Мрежа за контрол на качеството на атмосферния въздух на територията на РИОСВ Хасково като част от НСМОС – подсистема “въздух”.

Със *Закона за чистотата на атмосферния въздух* се уреждат условията, редът и начина за оценка и управление качеството на атмосферния въздух, като по този начин се осигурява провеждането на държавната политика по оценка и управление на КАВ, в това число – подобряване на КАВ в районите, в които е налице превишаване на определените норми.

Основните показатели, характеризиращи качеството на атмосферния въздух в приземния слой са фини прахови частици, серен диоксид, азотен диоксид и/или азотни оксиди, въглероден оксид, озон, олово (аерозол), бензен, полициклични ароматни въглеводороди, тежки метали – кадмий, никел и живак, арсен.

Състоянието на атмосферния въздух в района на областите Хасково и Кърджали се следи от два автоматични пункта и един ръчен пункт на МОСВ:

- АИС “Раковски” - Автоматичен – градски фонов пункт, разположен в застроената част на гр. Димитровград, отчитащ влияние на емисии от производствени дейности и емисии от битовия сектор. Резултатите от пробовземането (автоматично) се извеждат ежечасно. Обслужва се от РЛ – Хасково към ИАОС;
- АИС “Студен кладенец” - Автоматичен – градски фонов пункт, разположен в застроената част на гр. Кърджали, отчитащ влияние на емисии от производствени дейности и емисии от битовия сектор. Резултатите от пробовземането (автоматично) се извеждат ежечасно. Обслужва се от РЛ – Хасково към ИАОС;
- Пункт “РИОСВ – Хасково” – градски фонов, с ръчно пробовземане и последващ лабораторен анализ. Работи пет дни в седмицата, като се извършват по четири пробонабирания (едночасови) в светлата част на денонощието. Това не се отнася за показателите ФПЧ₁₀, кадмий и ПАВ, за които пробовземането е с продължителност 24 часа. При възникване на инциденти (аварии, пожари, влошени климатични условия и т. н.), които могат да доведат до влошаване качеството на атмосферния въздух се преминава в ускорен график на пробонабиране.

2. Качество на атмосферния въздух – състояние и тенденции, източници на емисии

РИОСВ-Хасково предоставя информация за състоянието на КАВ от посочените в таблицата пунктове:

Замърсител	ФПЧ ₁₀	Pb аер.	SO ₂	NO ₂	CO	H ₂ S	бензен	NH ₃	ПАВ	As аер.	Cd аер	Ni	ФПЧ _{2.5}	NO	O ₃
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Общ брой пунктове в т.ч.:															
1. Пункт “РИОСВ”/Хасково/	√		√	√					√		√				
2. АИС “Студен кладенец” /Кърджали/	√	√	√						√	√	√				√
3. АИС “Раковски” /Димитровград/	√		√	√	√	√		√							√
Брой пунктове с концентрация над ПС на СЧН или ПДК м.е в т.ч.															
1. Пункт “РИОСВ”/Хасково/	√														
2. АИС “Студен кладенец” /Кърджали/															
3. АИС “Раковски” /Димитровград/						*									
Пунктове с концентрация над СГН, в т.ч.:															
1. Пункт “РИОСВ”/Хасково/															
2. АИС “Студен кладенец” /Кърджали/															
3. АИС “Раковски” /Димитровград/															

Забележка:

√ измерван показател

* показател, за който се измерва максимално еднократна концентрация

В националното законодателство по опазване чистотата на атмосферния въздух са въведени норми за нивата (концентрациите) на замърсителите.

Нормите за КАВ, съгласно действащата нормативна уредба са:

Вид норма	Показател	Норма	Дименсия	Период на осредняване
Средноденонощна норма (СДН)	ФПЧ ₁₀	50	µg/m ³	24 часа
Средногодишна норма (СГН)	ФПЧ ₁₀	40	µg/m ³	1 година
Праг за информиране на населението (СЧН)	Озон	180	µg/m ³	1 час
Праг за предупреждение на населението (СЧН)	Озон	240	µg/m ³	1 час
Средночасова норма (СЧН)	Серен диоксид	350	µg/m ³	1 час
Средноденонощна норма (СДН)	Серен диоксид	125	µg/m ³	24 часа
Средночасова норма (СЧН)	Азотен диоксид	200	µg/m ³	1 час
Средногодишна норма (СГН)	Азотен диоксид	40	µg/m ³	1 година
Максимална осемчасова стойност (в рамките на денонощието)	Въглероден оксид	10	µg/m ³	8 часа
Пределно допустима максимално еднократна концентрация (ПДКм.е)	Сероводород	0.005	mg/m ³	1 час
Пределно допустима средноденонощна концентрация (ПДКс.д.)	Сероводород	0.003	mg/m ³	24 часа
Пределно допустима максимално еднократна концентрация (ПДКм.е)	Амоняк	0.25	mg/m ³	1 час
Пределно допустима средноденонощна концентрация (ПДКс.д.)	Амоняк	0.1	mg/m ³	24 часа
Средногодишна концентрация	Арсен	6	ng/m ³	1 година
Средногодишна концентрация	Кадмий	5	ng/m ³	1 година
Средногодишна концентрация	Олово	0.5	µg/m ³	1 година
Средногодишна концентрация	Полициклични и ароматни въглеводороди (ПАВ)	1.0	ng/m ³	1 година

Нормите са въведени с оглед избягване, предотвратяване или ограничаване на свързаните с тези замърсители вредни въздействия върху човешкото здраве и/или околната среда в нейната цялост, като за означение се използват следните абrevиатури:

ПС на СЧН е пределна стойност на средно часовата норма, определена за съответния замърсител;

ПС на СДН е пределна стойност на средноденонощната норма, определена за съответния замърсител;

СГН е определената средногодишна норма за съответния замърсител;

ПДК м.е. - Пределно допустима концентрация – максимална еднократна;

ПДК ср.дн - Пределно допустима концентрация – средно денонощна;

ПДК ср.год. - Пределно допустима концентрация – средно годишна;

ПИН - Праг за информиране на населението за нивата на озон;

ППН- Праг за предупреждение на населението за нивата на озон.

ФПЧ₁₀ /фини прахови частици под 10 микрона/

Фините прахови частици са основния замърсител на атмосферния въздух. Съставени са от твърди частици, малки водни капчици и допълнително адсорбирани на повърхността им химични вещества (органични съединения, метали и др.). Те се емитират директно при редица естествено протичащи природни процеси, от разнообразни антропогенни дейности (енергетика, транспорт, бит) или се формират вторично като продукт на химически трансформации в атмосферния въздух. Замърсяването на атмосферния въздух с ФПЧ₁₀ е предимно през есенно-зимния период. Основна причина за това са горивните процеси в битовия, търговския и административния сектор с употребата на твърдо гориво, линейните и подвижните точкови източници на емисии – пътища, магистрали, улична мрежа в населените места, автомобилният транспорт. Принос имат и климатичните условия през есенно-зимния период – безветрие и мъгли.

Този атмосферен замърсител се контролира денонощно в 3 пункта.

През 2019г. са регистрирани следните превишения на средноденонощната норма (СДН) за опазване на човешкото здраве (концентрации над 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) по пунктове, както следва:

- в АИС “Раковски”, разположен в гр. Димитровград – 17 бр.

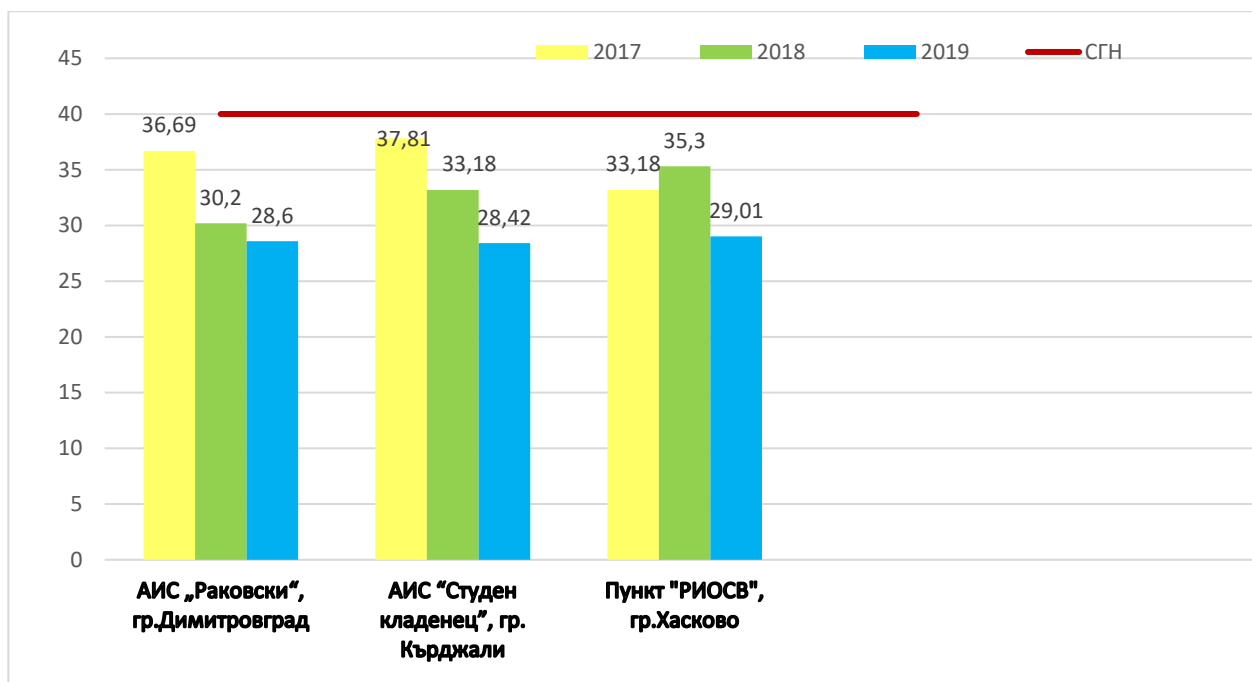
- в АИС “Студен Кладенец”, разположен в гр. Кърджали – 22 бр.

- в ръчен пункт “РИОСВ – Хасково”, разположен в гр. Хасково – 36 бр.

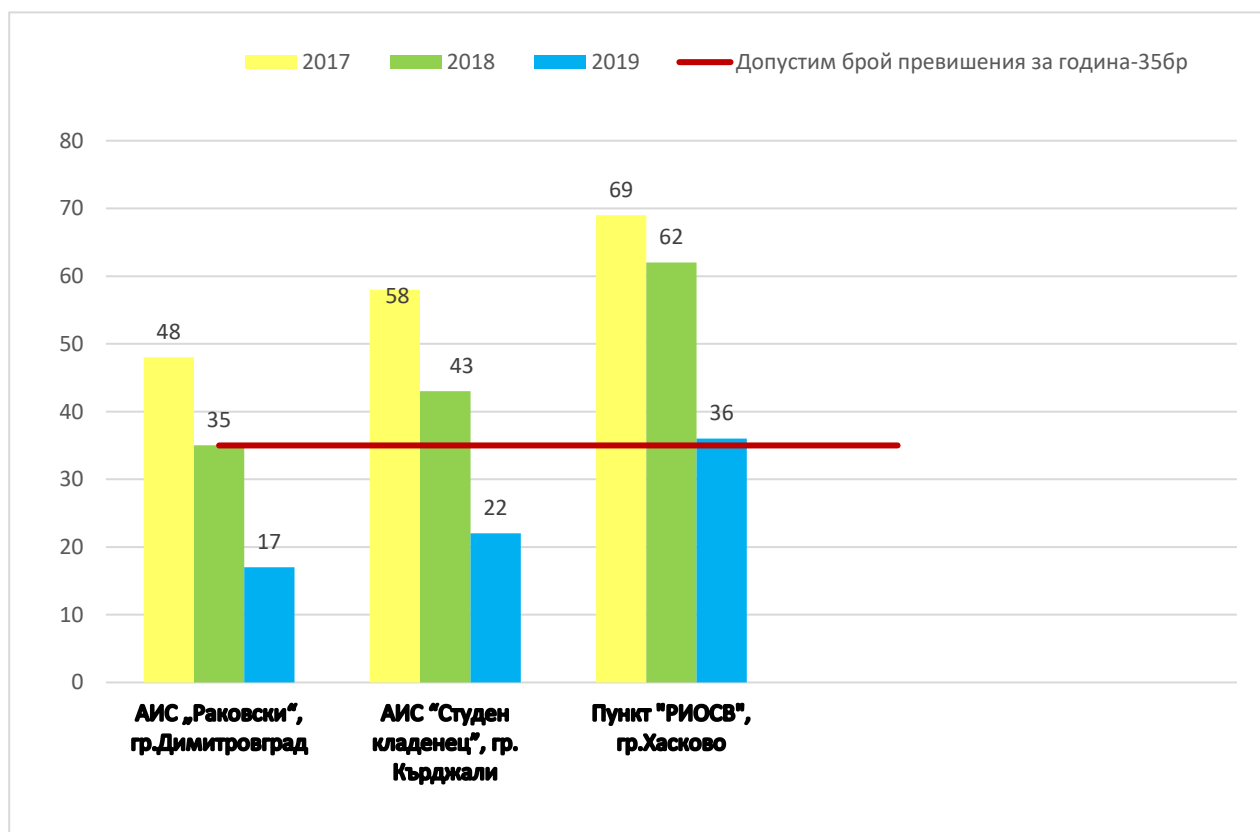
Нормативно се допускат не повече от 35 превишения в рамките на календарна година.

Направеният сравнителен анализ на регистрираните стойности в пунктовете за мониторинг по години показва положителна тенденция, тъй като регистрираните превишения на средноденонощната норма от 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ намаляват почти наполовина, като за Хасково са само с едно над допустимите 35 бр./г., регламентирани в *Наредба № 12 от 15.07.2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух.*

Превишения на СГН по показател ФПЧ₁₀ за периода 2017-2019г.

Брой превишения на СДН по показател ФПЧ₁₀ за периода 2017-2019г.

През 2019г и за трите града измерените средногодишни концентрации на ФПЧ₁₀ са по-ниски от средногодишна норма от 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Броят на регистрираните превишения на средноденонощната норма от 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ е намалял наполовина. Постигнато е пълно спазване на нормативните изисквания за КАВ в Димитровград и Кърджали, а за Хасково превишенията на СДН са само с едно над допустимите 35 бр./г. По-доброто качество на атмосферния въздух следва да бъде запазено и подкрепено с допълнителни мерки през 2020г.

Изпълнението на мерките и планираните мероприятия от Програмите за градовете Димитровград, Кърджали и Хасково следва да затвърди установената тенденция за намаляване броя на превишенията и регистрираните средногодишни концентрации на ФПЧ_{10} и спазване на регламентираните норми.

Серен диоксид

Основните източници на този замърсител са енергетиката, индустрията и отоплителни централи.

През годината серният диоксид е контролиран в 3 пункта - ръчен пункт "РИОСВ – Хасково", АИС "Раковски" и АИС "Студен Кладенец".

Средночасовата норма за опазване на човешкото здраве /СЧН/ е $350 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Тази норма не бива да се превишава повече от 24 пъти в рамките на една календарна година.

Средноденонощната норма за опазване на човешкото здраве /СДН/ е $125 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Тя не бива да се превишава повече от 3 пъти в рамките на една календарна година.

През 2019 г. от АИС "Раковски" са регистрирани 4 превишения на ПС за СЧН от $350 \mu\text{g}/\text{m}^3$ за серен диоксид, много по-малко от допустимия брой от 24 стойности за една календарна година. При всички превишения ТЕЦ „Марица 3“ АД, Димитровград не е работила. Не е регистрирано превишение на ПС за СДН от $125 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Превишенията се дължат на пренос на емисии от енергиен комплекс "Марица Изток" – Стара Загора при посока на вятъра от североизток. Установена е трайна тенденция за спазване на допустимия брой превишения на нормите по показател серен диоксид.

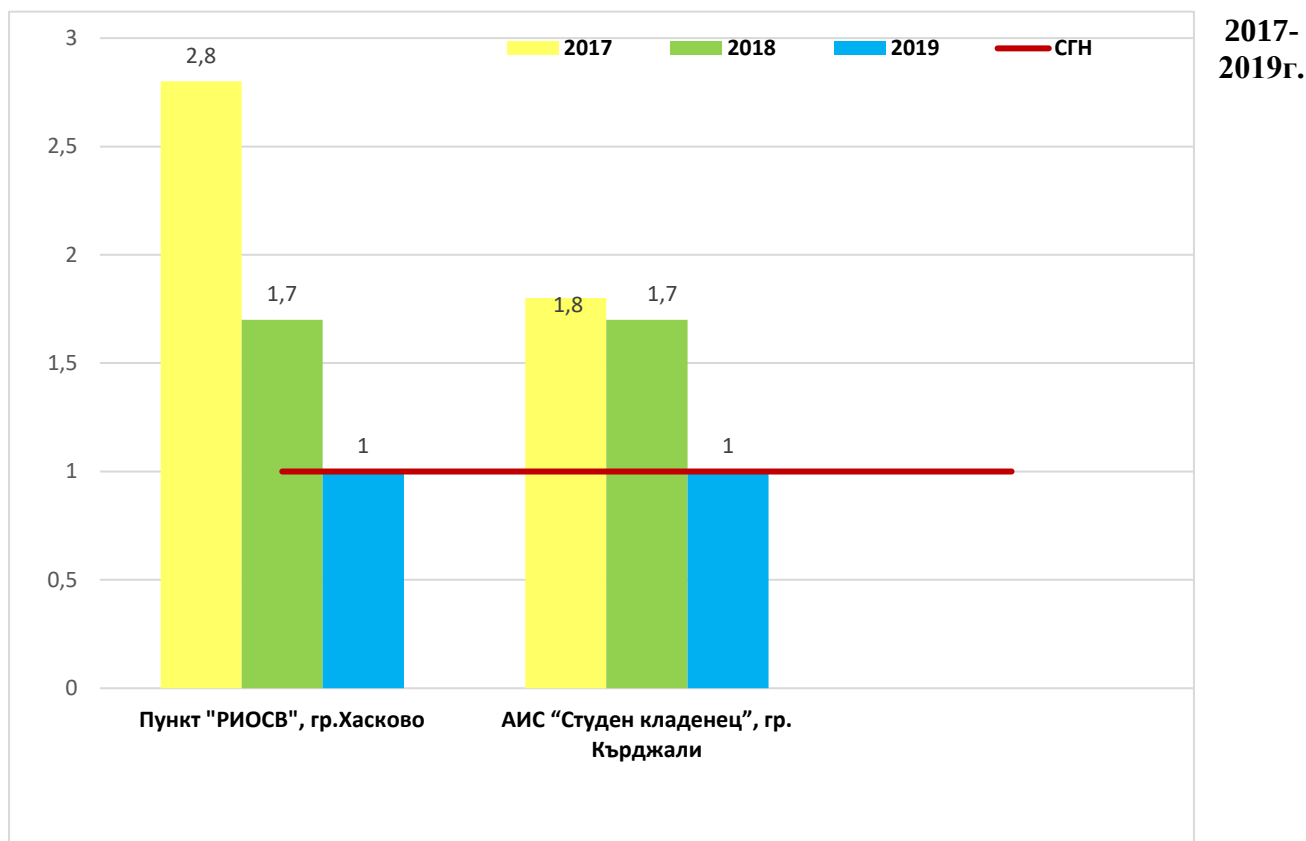
В останилите два пункта - пункт "РИОСВ – Хасково" и АИС "Студен Кладенец" не са регистрирани превишения на регламентираните НДЕ за серен диоксид. Продължава спазването на нормите по показател серен диоксид.

Полициклични ароматни въглеводороди -ПАВ (бензо-а-пирен)

Средногодишната концентрация за ПАВ, измерена през 2019г. в ръчен пункт "РИОСВ-Хасково"–гр.Хасково, е $1 \text{ ng}/\text{m}^3$ и отговаря на средногодишната целева норма от $1 \text{ ng}/\text{m}^3$. Забелязва се намаление в сравнение с 2017г. и 2018г., когато са отчетени средни годишни стойности от 2,8 и $1,73 \text{ ng}/\text{m}^3$.

Средногодишната концентрация за ПАВ, измерена през 2019г. в автоматична станция АИС"Студен кладенец", гр. Кърджали е $1 \text{ ng}/\text{m}^3$ и отговаря на средногодишната целева норма от $1 \text{ ng}/\text{m}^3$. Забелязва се понижение на измерената концентрация за ПАВ в сравнение с 2017 и 2018г., когато измерените стойности за този показател са съответно 1,85 и $1,73 \text{ ng}/\text{m}^3$.

Средногодишна концентрация по показател ПАВ бензо(а)пирен) в ng/m^3 за периода

Основна причина за замърсяването на атмосферния въздух с ПАВ е непълното изгаряне на различни видове горива – въглища и дизелово гориво, в това число и битовия сектор. През посочения тригодишен период се наблюдава тенденцията за намаляване концентрацията на ПАВ, което е в пряка зависимост от намалените концентрации на ФПЧ_{10} , тъй като измерването на ПАВ е във фракция от ФПЧ_{10} .

Озон

Озонът е газ, естествено съдържащ се в атмосферата (приземен слой). Приземният озон се образува при сложни химични реакции, протичащи с други атмосферни замърсители като азотни оксиди, метан, неметанови летливи органични съединения и въглероден оксид, известни като прекурсори на озон под влияние на висока температура и слънчева светлина. Тези процеси протичат най-често през летния период на годината.

Озонът се контролира от АИС "Раковски" – гр. Димитровград и АИС "Студен кладенец" – гр. Кърджали.

През 2019г. и в двата пункта АИС "Раковски" и АИС "Студен кладенец" не са регистрирани превишения на осемчасовите средни стойности на краткосрочната целева норма от $120 \mu\text{g}/\text{m}^3$ и няма регистрирани превишения на прага за информиране на населението от $180 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Сероводород

През 2019г. са регистрирани 918 стойности, превишаващи ПДК за един час от $0,005 \text{ mg}/\text{m}^3$ и 97 стойности, превишаващи средноденонощната стойност от $0,003 \text{ mg}/\text{m}^3$. Най-голям брой стойности са регистрирани през месеците януари, февруари, септември, ноември и декември. Регистрираните превишения през зимния период се дължат на повишеното потребление на твърди горива в битовия сектор.

Мобилна автоматична станция

По утвърдения от министъра на ОСВ годишен график на мобилната автоматична станция (МАС) през отчетната година се извърши контрол на състоянието на атмосферния въздух в гр. Крумовград по показатели O_3 , CO , SO_2 , NO , NO_2 , $ФПЧ_{10}$ и метеопараметри.

Отчетени са 63 средноденонощни стойности, като 3 от тях превишават средноденонощната норма от $50 \mu g/m^3$ по показател $ФПЧ_{10}$. Поради малкия брой измервания няма достатъчно данни за сравнение със СГН.

Анализът на резултатите, получени от МАС показва, че за останалите контролирани показатели не са регистрирани превишения на съответните норми.

За останалите контролирани показатели не са регистрирани превишения на съответните норми.

Райони за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух

Съгласно Заповед №РД-969/21.12.2013 г. на министъра на околната среда и водите относно районите за оценка и управление качеството на атмосферния въздух РИОСВ – Хасково уведоми писмено общините Хасково и Кърджали за необходимостта от предприемане на действия по актуализиране/преразглеждане на Програмите за намаляване нивата на замърсителите – $ФПЧ_{10}$ (Pb , As и Pb) и SO_2 в срока по чл.37, ал. 3 от Наредба 12/15.07.2010г. и при отчитане на крайните срокове на действащата актуализирана програма. При актуализиране/преразглеждане на програмите за намаляване нивата на замърсителите съгласно чл. 37 от Наредба 12/ 15.07.2010г. задължително се извършва оценка на актуалния принос на всеки един от отделните сектори или източници на емисии към нивата на замърсяване в атмосферния въздух (промишленост, енергетика, битово и обществено отопление, транспорт, неорганизираните емисии и др.) освен чрез инвентаризация на емисиите и чрез дисперсно моделиране.

И в трите общини – Хасково, Кърджали и Димитровград, продължава изпълнението на мерките, залегнали в общинските програми, като саниране и газифициране на обществени и на промишлени предприятия. Количеството на използваните газообразни горива обаче е несъпоставимо с голямото количество твърди горива, използвани в горивните инсталации на битовия сектор. Все пак изпълнението на мерките и планираните мероприятия от Програмите за градовете Димитровград, Кърджали и Хасково затвърди установената тенденция за намаляване броя на превишенията и регистрираните средногодишни концентрации на $ФПЧ_{10}$, с което е постигнато пълно спазване на регламентираните норми и изисквания за Кърджали и Димитровград и превишение само с 1 бр. на СДН за $ФПЧ_{10}$ за Хасково.

Източници на емисии на територията на РИОСВ – Хасково

РИОСВ - Хасково осъществява контрол на предприятия – неподвижни източници на емисии, както и на обекти, използващи флуорирани парникови газове и вещества, които нарушават озоновия слой и летливи органични съединения.

На контролираната от РИОСВ – Хасково територия са разположени промишлени обекти от отрасли енергетика, химическа, металургична, добивна и преработвателна промишленост – голяма горивна инсталация ТЕЦ "Марица 3" АД, Димитровград, „Неохим“ АД, Димитровград и други точкови източници на емисии на вредни вещества в атмосферния въздух. Те се контролират съгласно изискванията на ЗЧАВ, ЗООС и подзаконовите нормативни актове към тях.

ТЕЦ "Марица 3" АД през 2012г. извърши рехабилитация на Горивната инсталация – Котел ОР-380в за производство на електроенергия, състояща се в редуция на NO_x в димните газове, чрез рециркулация и изграждане на сероочистваща инсталация (СОИ) за пречистване на серен диоксид в отпадъчните газове. ТЕЦ „Марица 3“ АД е в студен резерв и през 2019г. не е работила. През 2019г. са регистрирани 4 превишения на ПС за СЧН за серен диоксид в атмосферния въздух на Димитровград, които са по-малко от нормативно допустимите. Не са регистрирани превишения на ПС за СДН. През всички дни с регистрирани превишения на съответните норми за серен диоксид ТЕЦ „Марица 3“ АД, гр. Димитровград не е работила.

Високите стойности на серен диоксид се дължат на възможен пренос на емисии от енергиен комплекс "Марица Изток" – Гълъбово при посока на вятъра север-североизток, както и наслагване на емисии от битовия сектор. През 2019г. се наблюдава запазване на състоянието в сравнение с 2018г., когато също са регистрирани 5 превишения на ПС за СЧН от 350 µg/m³ и 1 превишение на ПС за СДН от 125 µg/m³.

За 2019г. бяха изпълнени емисионни измервания и на двата планирани обекта в утвърдения график за емисионен контрол – инсталация за производство на дървени въглища на обект „Горси“ ООД, с. Груево и на оранжерия за производство на зеленчуци „Агро Омега“ ЕООД, гр. Любимец.

Резултатите от контролните измервания на серен диоксид, азотни оксиди, въглероден оксид, въглероден диоксид, общ органичен въглерод и прах от изпускащо устройство към инсталация за производство на дървени въглища на обект „Горси“ ООД, с. Груево, показват спазване на емисионните норми на контролираните замърсители. Резултатите от извършените контролни измервания на серен диоксид, азотни оксиди, въглероден оксид, въглероден диоксид и прах от изпускащо устройство към котел „BRUNA“ 4,5 MW на оранжерия за производство на зеленчуци „Агро Омега“ ЕООД, в гр.Любимец показват, че измерената концентрация на въглероден оксид превишава НДЕ. На оператора е наложена текуща санкция в размер на 152лв.

Контролът на изпусканите вредни вещества от останалите емисионните източници е проведен чрез извършени собствени периодични измервания (СПИ) от акредитирани лаборатории. Представени са доклади за резултатите от извършените измервания на 12 източници на емисии от: "Неохим"АД, гр. Димитровград; "Горубсо – Кърджали" АД, гр. Кърджали; „Млечни продукти Тракия“ ЕООД, гр. Хасково; „Пътстройинженеринг“ АД – асфалтова база с. Груево; "Каменица" АД – пивоварен завод гр. Хасково; „Серта България“ АД, гр. Кърджали; „НЕК груп“ АД, гр. Момчилград; „Ве Ка Ес България“ ООД, гр. Кърджали; „Теклас България“ ЕАД, гр. Кърджали, „Дънди Прешъс Металс Крумовград“ ЕАД; „Елпром Харманли“ АД – гр. Харманли, производство на асинхронни електромотори.

Представените СПИ показват стойности в рамките на нормативно установените, с изключение на измерванията на „Серта България“АД, гр. Кърджали и „Пътстройинженеринг“ АД, с.Груево, общ. Момчилград, за което на операторите са наложени текущи санкции съответно в размер на 26лв. и 29лв. От м. юни 2019г. в асфалтова база „Пътстройинженеринг“ АД е монтиран и се използва нов асфалтосмесител „BENINGHOVEN ЕКО 3000“, който заменя асфалтосмесител: „TELTOMAT V – 3S“, тъй като е с по-добри показатели и с доказано спазване на емисионните норми и санкцията от 29лв. е отменена.

„Неохим“АД, Димитровград и ТЕЦ "Марица 3"АД, Димитровград изпълняват изискванията и представят в РИОСВ - Хасково докладите за извършените СНИ на емисиите от инсталациите за производство на азотна киселина /стар и нов цех/ и за производство на амониева селитра на "Неохим" АД, както и от котела на ТЕЦ "Марица 3"АД. През 2019г. са представени 48 месечни и 4 годишни доклада. Оценката на докладите показва спазване на нормите за допустими емисии на контролираните замърсители.

Във връзка с изпълнение на *Наредба № 16/1999г. за ограничаване на емисиите на летливи органични съединения при съхранение, товарене или разтоварване и превоз на бензини* са извършени 26 планови и 2 извънредни проверки на бензиностанции. При извършения контрол при 2 от бензиностанциите са установени несъответствия със законодателството, за което са дадени 2 предписания,които са изпълнени в срок.

Лицата, които експлоатират бензиностанции, имат задължение да водят прошнурован, прономерован и заверен от съответната РИОСВ дневник за състоянието на системата, съответстваща на Етап II на УБП. През 2019г. в РИОСВ – Хасково са представени и заверени дневници на 8 бензиноколонки от 3 бензиностанции.

Във връзка с изискванията на *Наредба № 7 за норми на допустими емисии на летливи органични съединения, изпускани в атмосферния въздух в резултат на употреба на разтворители в определени инсталации* са извършени 12 планови проверки на обекти, извършващи дейности: нанасяне на покрития върху метал, слепващи покрития, почистване на

повърхности, извличане на растителни масла и животински мазнини, химическо чистене и др. При проверките са дадени 2 предписания, които са изпълнени.

През 2019г. са представени и утвърдени 8 бр. Планове за управление на разтворителите за предходната 2018 г.

Във връзка със задължението за регистрация на операторите на инсталации, източници на ЛОС е създаден и функционира „Публичен електронен регистър на инсталациите, източници на ЛОС по чл.30л от ЗЧАВ“. Регистрираните инсталации на територията на РИОСВ – Хасково са 32, като за всяка от инсталациите е създадена поименна партия, в която ежегодно се въвеждат данни за консумацията на разтворител, констатирани нарушения, протоколи от контролни или собствени измервания, издадени решения от РИОСВ - Хасково, количество на вложения разтворител и количество на емисиите на ЛОС, отделяни в атмосферния въздух. През 2019г. е регистрирана една инсталация - източник на ЛОС. Не е извършвана пререгистрация на инсталации.

През 2019г. са извършени 21 проверки – 21 планови и 1 извънредна на производители, вносители, търговци на дребно и едро на бои и лакове, както и на авторепаратурни продукти. Дадено е 1 предписание на търговец, предлагащ продукти, които не са етикетирани съгласно изискванията на *Наредбата за ограничаване емисиите на летливи органични съединения при употребата на органични разтворители в определени бои, лакове и авторепаратурни продукти*. При извършване на последващ контрол се констатира, че на продуктите са поставени етикети в съответствие с изискванията.

Към 31.12.2018г. РИОСВ - Хасково контролира 655 хладилни и климатични инсталации с над 3 kg ВНОС и 5 tCO₂eq ФПГ, 30 ползватели и един дистрибутор на флуорсъдържащи парникови газове. Във връзка с изискванията на *Наредба № 1 от 17 февруари 2017 г. за реда и начина за обучение и издаване на документи за правоспособност на лица, извършващи дейности с оборудване, съдържащо флуорсъдържащи парникови газове*, както и за документирането и отчитането на емисиите на флуорсъдържащи парникови газове и Наредба за установяване на мерки по прилагане на Регламент (ЕО) № 1005/2009г, относно веществата, които нарушават озоновия слой са представени годишните отчети на операторите, ползвателите и дистрибуторите на озоноразрушаващи и флуорирани парникови газове. Подадената информацията е обобщена от РИОСВ – Хасково и е представена в МОСВ.

Общият брой проверки за контрол и управление на ФПГ и веществата, нарушаващи озоновия слой през 2019г. е 70 бр., от които две извънредни. Дадени са 17 предписания, които са изпълнени. Продължава тенденцията за замяна на озоноразрушаващите вещества в хладилните и климатични инсталации с флуорирани парникови газове. РИОСВ - Хасково осъществява контрол във връзка с пълната забрана от 01.01.2015г. за пускане на пазара и използване на ненапълно халогенирани хлорфлуорвъглеродороди (HCFC) и изисква необходимата документацията, свързана с извеждането от употреба на контролираните вещества.

В изпълнение изискванията на Закона за ограничаване изменението на климата в Плана за контролната дейност за 2019 г. са заложили три обекта - “Неохим” АД, ТЕЦ “Марица 3” АД, гр. Димитровград и „Харманлийска керамика“ АД, гр. Харманли. При извършения контрол не са установени несъответствия.

3. Оценка за качеството на атмосферния въздух на територията на РИОСВ – Хасково.

В резултат на прилагането на екологичното законодателство по отношение на източниците на замърсяване на атмосферния въздух в периода от 2017 г. до 2019 г. е налице понижаване на средногодишната концентрация на фини прахови частици (под 10 микрона). През 2019г. и за трите града измерените средногодишни концентрации на ФПЧ₁₀ са по-ниски от средногодишна норма от 40 µg/m³. Броят на регистрираните превишения на средноденоношната норма от 50 µg/m³ за Кърджали и Димитровград са в рамките на допустимия брой от 35 бр./г., а за Хасково регистрираните превишения са 36, т.е. само с едно над допустимия брой от 35 бр./г. Постигнато е спазване на нормативните изисквания за КАВ

в гр.Димитровград и гр. Кърджали, и минимално неспазване за гр. Хасково, което следва да бъде запазено и подкрепено с допълнителни мерки през 2020г.

През 2019г. са регистрирани 4 превишения на ПС за СЧН от $350 \mu\text{g}/\text{m}^3$ за серен диоксид в гр.Димитровград (при допустими 24 стойности за една календарна година), дължащи се на пренос на емисии. Не е регистрирано превишение на ПС за СДН от $125 \mu\text{g}/\text{m}^3$. През 2018г. от АИС „Раковски“ са регистрирани пет превишения на средночасовата и едно превишение на средноденощната норма за показател серен диоксид. Постигнато е трайно добро качество на атмосферния въздух на територията на Димитровград.

Всички предприятия – източници на емисии във въздуха в района на Димитровград вече спазват НДЕ, а в Кърджали минимални превишения се констатира само за 2 обекта. В резултат е постигнато трайно спазване на нормите за КАВ в двата района по отношение замърсяването от промишлени източници.

Поради необходимостта от окончателно валидиране на данните преди докладване в Европейската агенция по околна среда са възможни минимални промени в публикуваните данни. Окончателните данни се публикуват в Националния доклад за състоянието и опазването на околната среда, изготвян от ИАОС.

II.2. ВОДИ

1. Кратко описание на основните приоритети при извършване на контролната дейност през годината

Общата цел на контролната дейност на РИОСВ – Хасково по отношение на водите, поставена от *Рамковата директива за водите* е опазване, подобряване и възстановяване на всички естествени, изкуствени и силномодифицирани водни тела и постигане на „добро състояние“ на повърхностните води. За постигането ѝ през 2019 г. бяха поставени цели за:

- Канализационни системи на населени места, с приоритет на канализационни системи, в които са включени производствени обекти, формиращи емисии на приоритетни и приоритетно опасни вещества или които заустват във водни тела със състояние по - лошо от добро – извършени 11 проверки на канализационните системи;
- Производствени обекти, с промишлени дейности, включени в Приложение № 4 от Наредба № 2 от 8.06.2011 г, формиращи биоразградими промишлени отпадъчни води, с приоритет на обектите, формиращи товар в отпадъчните си води над 4000 е.ж. – извършени 32 проверки (месопреработвателни предприятия, млекопреработвателни предприятия, винарски изби и др.), дадени 2 предписания, наложени 2 текущи и 2 еднократни санкции, съставени 7 акта, издадени 10 НП;
- Други обекти, определени на база на системната оценка на риска, с издадени разрешителни за заустване на отпадъчни води в повърхностни водни обекти - „Неохим“ АД, Димитровград, „Теклас – България“ ЕАД, Кърджали, „Каменица“ АД, Завод в Хасково, РЦТНО с. Гарваново, „Горубсо - Кърджали“ АД, Кърджали - извършени 15 проверки, дадени 4 предписания, наложени 4 текущи и 2 еднократни санкции.

2. Опазване на повърхностните води

Както всички производствени и стопански дейности, при които се изпускат отпадъчни води, така и формираните от населението битови отпадъчни води неизбежно оказват въздействие върху състоянието на повърхностните води в териториалния обхват на РИОСВ – Хасково. Колкото по - големи са заустваните водни количества и по - високо съдържанието на замърсяващи вещества в тях, толкова по - значително е и влошаването на екологичното състояние на повърхностните водни тела.

Р. Марица е приемник на изпусканите непречистени битови отпадъчни води от голям брой населени места както нагоре по течението, така и от градовете Харманли, Симеоновград, Любимец и Свиленград (изградена и пусната в експлоатация ПСОВ през 2015 г.). В нея се заустват и производствените отпадъчни води на „Неохим“ АД, Димитровград и ТЕЦ „Марица

3“ АД, Димитровград. Това се е отразило на състоянието ѝ. Върху р. Харманлийска оказват влияние отпадъчните води от канализационната система на гр. Хасково, които от 2012 г. се пречистват, непречистени отпадъчни води от селата, през които тече и др.

Друг голям приемник на непречистени битови отпадъчни води от много населени места по течението и на производствени отпадъчни води най - вече от добив и преработка на метални руди е р. Арда. Характерно за язовирите, изградени на реката на територията на РИОСВ - Хасково е отлагането по дъното им на утайки, съдържащи тежки метали. Тези фактори обуславят лошото състояние на някои водни тела по р. Арда.

Дори и по - малките количества силно замърсени отпадъчни води, когато се изпускат в по- маловодни приемници често водят до лошо състояние и дори до инциденти на измиране на риба. Такъв е случаят с р. Банска, която приема непречистени битови отпадъчни води от няколко села, пречистените води от Северна индустриална зона Хасково и нерегламентирани изпускания от няколко животновъдни обекта.

Това се отнася и за р. Мерицлерска, в която постъпват непречистени битови отпадъчни води, води от малко млекопреработвателно предприятие и замърсявания от животновъдна дейност.

А. Характеристика и мониторинг на повърхностните води

а Типове повърхностни води

Водните обекти на територията на области Хасково и Кърджали се отнасят към две категории повърхностни води – “РЕКА” и “ЕЗЕРО”.

При определянето на типовете реки и езера/ язовири са използвани следните показатели:

- задължителни фактори – екорегия, надморска височина, геология, размер;
- незадължителни фактори- характер на водното течение, размер и геология, субстрат на речното дъно, наклон (енергия на потока). При определяне на височинното разделяне е взето в предвид и смяната на растителността.

На база на тези показатели на територията на области Хасково и Кърджали са идентифицирани 5 типа води категория „реки”:

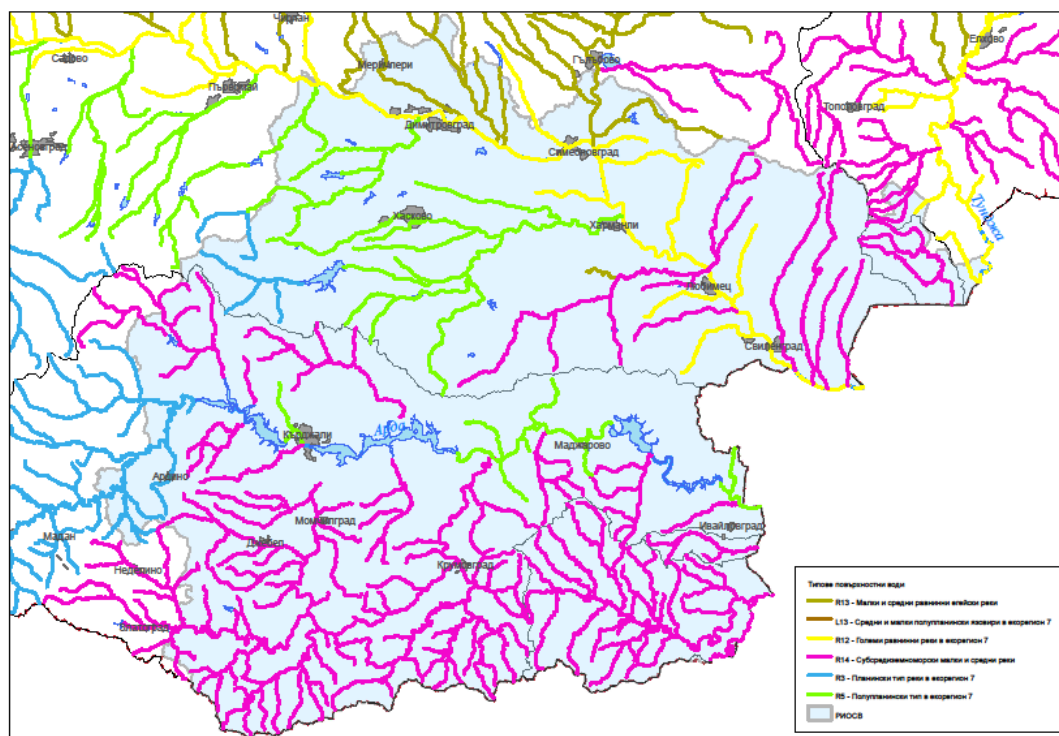
Таблица №1-1 Типология на категория “РЕКА” в области Хасково и Кърджали

№	Тип	Име на типа	Водосбор
1	R3	Планински реки	р.Арда преди яз.Кърджали, р.Харманлийска до яз.Тракиец
2	R5	Полупланински реки	р.Арда – след яз.Кърджали, р.Банска, р.Харманлийска след яз.Тракиец
3	R12	Големи равнинни реки	р. Марица
4	R13	Малки и средни равнинни реки	р.Мерицлерска, р.Мартинка, р.Златополска
5	R14	Субсредиземноморски реки (пресъхващи)	Всички притоци на р.Марица след река Харманлийска, на р.Арда след яз.Кърджали, р.Бяла, р.Атеринска, р.Фишера

На територията, контролирана от РИОСВ- Хасково в рамките на посочените типове реки са определени 43 водни тела от категория „река”. Всяко водно тяло е речен участък с еднакво екологично и химично състояние, който има важна роля при управлението на водите. В Плана за управление на речните басейни на Източноевропейски район (ПУРБ на ИБР) за 2016-2021 г., приет с Решение №1106/29.12.2016 г. на Министерски съвет са подготвени конкретни програми от мерки, чрез реализацията на които трябва да се постигне добро състояние на

ВОДИТЕ.

Карта №1-1 Типология на категория “РЕКА” в области Хасково и Кърджали

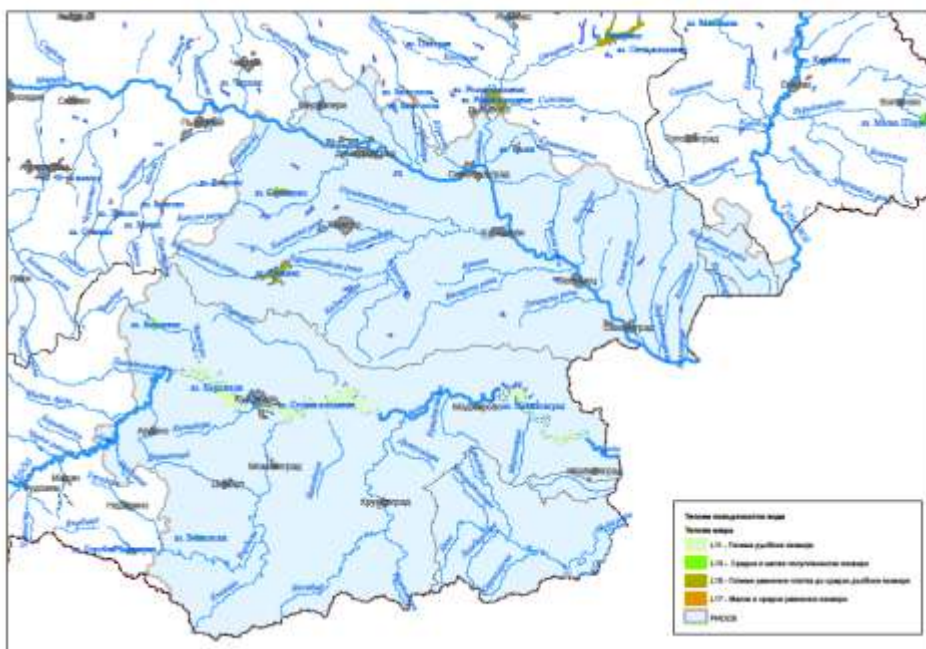

На територията области Хасково и Кърджали са определени 4 типа езера (язовири). Всяко езеро (язовир) с площ > 500 ха се определя като самостоятелно водно тяло. На територията на РИОСВ-Хасково са определени 8 самостоятелни водни тела, посочени в Таблица №1-2.

Таблица № 1-2. Типове категория “ЕЗЕРО” в области Хасково и Кърджали

№	ТИПОВЕ	Язовири	Брой ВТ
1	L11 Големи дълбоки язовири	яз.Кърджали, яз.Студен кладенец, яз.Ивайловград	3
2	L13 Средни и малки полупланински язовири	яз.Боровица, яз.Бенковски	2
3	L15 Големи равнинни плитки до средно дълбоки язовири	яз.Тракиец	1
4	L17 Малки и средни равнинни язовири	яз.Гарваново, яз.Троян	2
		ВСИЧКО	8

Карта №1-2 Водни тела от категория “ЕЗЕРО” в области Хасково и Кърджали

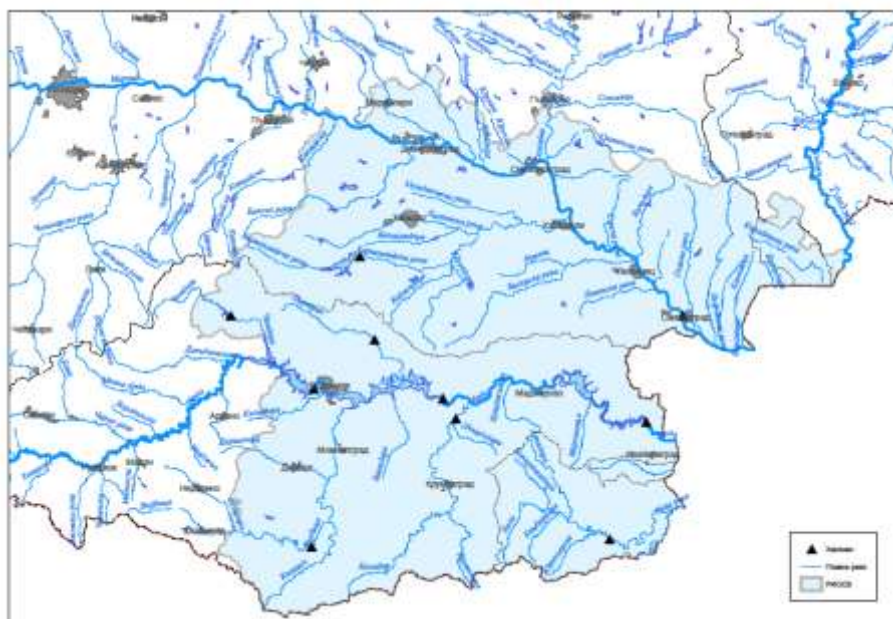
б програми за мониторинг

• контролен мониторинг

При проектиране на мрежата за контролен мониторинг на повърхностни води на територията на ИБР са избрани представителни мониторингови пунктове за съответните речни басейни и типовете водни тела. Общият брой на пунктовете за контролен мониторинг на територията, контролирана от РИОСВ-Хасково през 2019 г. е 10 пункта – 6 на реки и 4 на язовири. От тях пред Европейската Комисия се докладват резултатите от 5 пункта (2 на реки и 3 на язовири). Във връзка с определяне на екологичното и химично състояние на повърхностните водни тела в тези пунктове се извършва мониторинг на биологични и физико-химични елементи, като еднократно в периода на ПУРБ е предвидено да се извърши и мониторинг на хидроморфологични елементи за качество.

- р. Марица – гр. Свиленград
- р. Харманлийска – с. Тракиец
- р. Върбица при с.Върли дол
- р. Крумовица – преди устие
- р. Бяла – с. Меден бук
- р. Перперек с.Горна крепост
- яз. Кърджали- стена
- яз. Студен кладенец – стена
- яз. Ивайловград – стена
- яз. Боровица

Карта № 2-1 Мрежа за контролен мониторинг на повърхностни води на територията на област Хасково и Кърджали (чл.8 на РДВ)

• **Оперативен мониторинг**

При подготовката на програмата за оперативен мониторинг на повърхностните води в ИБР е използвана информация за състоянието на определените водни тела и се прилагат критериите, посочени в т.1.3.2. на Анекс V на РДВ.

Пунктове за оперативен мониторинг се поставят в онези водни тела, които са в лошо състояние и съществува риск да не постигнат добро състояние. На територията, контролирана от РИОСВ- Хасково през 2019 г. са определени 19 пункта за оперативен мониторинг – 18 на реки и 1 на язовири. В тези пунктове се извършва мониторинг по физико-химични елементи за качество за определяне на екологично и химично състояние на повърхностните води.

- р. Марица след гр. Димитровград
- р. Марица след гр. Харманли
- р. Банска с. Клокотница
- р. Харманлийска с.Караманци, преди яз. "Тракиец"
- р. Харманлийска-устие гр. Харманли
- р. Хасковска с. Динево – мост преди селото
- р.Меричлерска след гр.Меричлери, мост за с.Дългнево
- р.Йерусалимовска-устие след с.Йерусалимово
- р.Лозенска с.Лозен
- р. Ченгене дере
- р. Левченска-устие, с. Генералево
- р. Фишера на 500м преди границата с Турция
- р. Арда преди яз. Кърджали
- р. Арда след големия завой при гр.Маджарово
- р. Върбица преди яз. Студен кладенец
- р. Неделинска- устие
- р. Атеринска, мост между гр.Ивайловград и с.Свирачи
- р. Рибарица, мост между с.Хухла и гр.Ивайловград
- яз. Бенковски

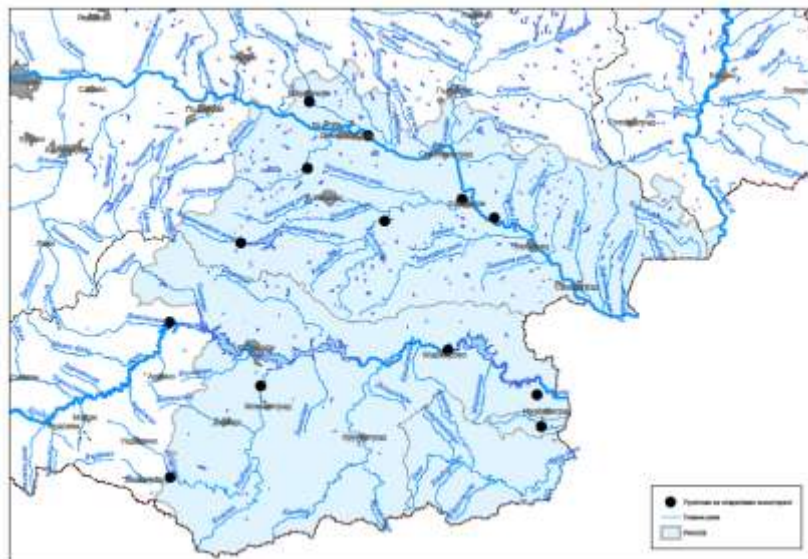
При подбора на показатели за оперативен мониторинг се използват биологичните елементи, индикативни за степента на антропогенно въздействие върху качеството на водите – макрозообентос в реки и фитопланктон в стоящи води. С оглед оперативното установяване на промените във фитопланктонните съобщества се използва показателят Хлорофил А в съчетание с други индикативни физико-химични показатели – прозрачност (SD), разтворен кислород, температура и електропроводимост.

Предвижда се мониторинг на всички физико-химични показатели, превишаващи стандартите за качество (за приоритетни вещества) или приетите норми за добро екологично състояние на химичните елементи. Предвижда се и мониторинг на други физико-химични показатели, които са свързани с тези, по които се наблюдават отклонения.

Честотата на оперативния мониторинг е съобразена с минималната честота, която се препоръчва в Приложение V на РДВ за отделните показатели:

- Биологични елементи
 - макрозообентос в реки – 1 път годишно
 - фитопланктон/хлорофил А в язовири (заедно с прозрачност, разтворен кислород, активна реакция/рН и електропроводимост) – 2-4 пъти годишно, като мониторингът се извършва 2-6 пъти в периода на ПУРБ.
- Физико-химични елементи
 - основни показатели – 4 пъти годишно
 - специфични замърсители – 4 пъти годишно
 - приоритетни вещества – 12 пъти годишно

Карта № 2-2 Мрежа за Оперативен мониторинг на повърхностни води на територията на области Хасково и Кърджали (чл.8 на РДВ)

Показатели за мониторинг на повърхностните води

- **Биологични елементи за качество**

Хидробиологичният мониторинг се извършва за макробезгръбначни в реки по Ирландски Биотичен Индекс. Периодично в определени пунктове (през 3 г.) се извършва наблюдение и на останалите биологични елементи съгласно изискванията на РДВ – фитопланктон (язовири), фитобентос, макрофити и риби. Мониторингът и оценката на състоянието на

биологичните елементи в реки се извършва по Наредба № Н-4/14.09.2012г. за характеризиране на повърхностните води.

От провеждания мониторинг за 2019 г. на биологичните елементи за качество са налични данни за дънни безгръбначни и фитобентос.

- **Физико-химични елементи за качество**

Мониторингът се извършва по основни физико-химични показатели, специфични замърсители и приоритетни вещества, свързани със замърсяване на повърхностните води с органични вещества, метали и металоиди. Анализът на планираните показатели се извършва от Регионална лаборатория Хасково към ИАОС.

За всеки отделен мониторингов пункт има определена схема за пробонабиране и анализиране по следните групи показатели:

- **Основни физико-химични показатели**
 - **I група** – активна реакция /рН/, температура, неразтворени вещества, електропроводимост, разтворен кислород, наситеност с кислород, БПК₅, ХПК, азот амониев, азот нитратен, азот нитритен, ортофосфати.
 - **II група** – азот общ, фосфор общ, обща твърдост, калциево-карбонатна твърдост.
 - **Специфични вещества**
 - **I група – Органични вещества** – нефтопродукти, АОХ.
 - **II група – Метали и металоиди** – желязо, манган, цинк, мед, хром-тривалентен, хром-шествалентен, арсен, алуминий.
 - **III група – Други вещества** – СПАВ анионактивни, цианиди.
- **Приоритетни вещества** – метали, полициклични ароматни въглеводороди, оргонофосфорни съединения, оргонохлорни пестициди, азот и фосфор съдържащи пестициди.

В. Определяне на екологичното и химично състояние на повърхностните води

а Химично състояние

При определяне на химичното състояние на повърхностните водни тела са приложени изискванията на Директива 2013/39 ЕС, транспонирана в Наредба за стандарти за качество на околната среда за приоритетни вещества и някои други замърсители от 2010г.

Химичното състояние на повърхностните водни тела се оценява в два класа – добро и лошо, които се изобразяват съответно със син и червен цвят. За извършване на достоверна оценка е необходимо минималната честотата на анализ да бъде 12 пъти в годната (1 път месечно). Тези водни тела, които отговарят на средногодишните стойности на стандартите за качество на околната среда (СГС-СКОС) са в добро състояние, а за водните тела, в които се констатира превишаване на СГС-СКОС е определено лошо състояние. Във водните тела, в които не се извършва мониторинг на приоритетни вещества поради липсата на идентифициран натиск, химичното състояние е определено като «неизвестно».

През 2019 г. в 41 повърхностни водни тела са извършени анализи за наличие на приоритетни вещества, като резултатите от мониторинга показват превишаване на стандартите за качество на околната среда по показател хлорпирифос- етил в едно водно тяло „Река Мерицлерска”, и това водно тяло е определено в лошо химично състояние.

Таблица № 2-1 Брой повърхностни ВТ по химично състояние на територията на област Хасково и Кърджали

	ВТ	Марица	Тунджа	Арда	Бяла	Общо
Химично състояние	Добро	21	1	17	1	40
	Лошо	1	0	0	0	1
	Неизвестно	2	0	7	1	10
	общо ВТ	24	1	24	2	51

в Екологично състояние

Оценката на екологичното състояние/потенциал на повърхностните водни тела се извършва по класификационна система за биологични и физико-химични елементи за качество, и стандарти за качество на околната среда за химични елементи и специфични замърсители, включени в Наредба № Н-4 от 14.09.2012г. за характеризиране на повърхностните води.

Екологичното състояние на повърхностните водни тела се оценява в пет класа: отлично, добро, умерено, лошо и много лошо, които се изобразяват с показаните в таблицата цветове.

Екологично състояние				
отлично	добро	умерено	лошо	много лошо

В Таблица № 2-2 са дадени резултатите от оценката на екологичното състояние на повърхностните водни тела в област Хасково и Кърджали по речни басейни. Анализът на резултатите показва, че през 2019 г. водните тела в добро екологично състояние са 21, в умерено – 25 и в лошо и много лошо състояние 5 водни тела. При сравняване на резултатите с тези през 2018 г. не се наблюдава подобряване на екологичното състояние/потенциал (през 2018 г. 21 водни тела са в добро екологично състояние, 24 в умерено и 5 водни тела в лошо и много лошо екологично състояние/потенциал). Основните физико-химични показатели, по които се наблюдават отклонения са свързани с органично замърсяване - ортофосфати, общ фосфор, амониев азот, нитритен азот, нитратен азот, общ азот и БПК, причина за които са непречистени отпадъчни води от населени места, както и заустване на промишлени отпадъчни води.

При оценката на екологичен потенциал в силномодифицирани водни тела (язовири, коригирани реки) се използва класификационната система за екологично състояние, която е разработена за естествени водни тела. Необходимо е тя да бъде адаптирана като се въведе т.нар. „подход на смекчаващи мерки”, прилаган в ЕС. При него като основен критерий се приема стопанското използване на водните тела и състоянието на елементите за качество, което може да се постигне без да се допуска негативно въздействие върху стопанската дейност. Това състояние се приема за Добър екологичен потенциал (ДЕП) като се предвиждат „смекчаващи мерки”, които могат да го подобрят, без да попречат на стопанското ползване. Новият подход за определяне на ДЕП ще бъде въведен при оценките за силномодифицираните водни тела в периода на втория ПУРБ (2016-2021 г.).

Таблица № 2-2 Брой водни тела разпределени по екологично състояние/потенциал в области Хасково и Кърджали

	Общо ВТ	Марица	Тунджа	Арда	Бяла	Общо
ОГН О СЪСТ ИНИО	отлично	0	0	0	0	0
	добро	1	0	18	2	21
	умерено	18	1	6	0	25

	лошо	4	0	0	0	4
	мн.лошо	1	0	0	0	1
	ВТ	24	1	24	2	51

Таблица 2-3 Състояние на водните тела на територията на области Хасково и Кърджали

№	Код	Водно тяло	СМ/ ИВТ	Биологични елементи	ФХ елементи	Екологично състояние/ потенциал	Химично състояние
1	BG3MA100L012	Язовир Тракиец	СМ	Добро	Умерено Робщ	Умерено	Добро
2	BG3MA100R001	Река Марица,от р.Сазлийка до граница		Умерено	Умерено РО4	Умерено	Добро
3	BG3MA100R002	Река Каламица	СМ	Умерено	Умерено Нобщ	Умерено	Добро
4	BG3MA100R003	Река Ченгене дере			Добро	Добро	Добро
5	BG3MA100R004	Река Левченска		Умерено	Добро	Добро	Добро
6	BG3MA100R005	Река Голямата (Пъстрогорска)		Умерено	Умерено Нобщ	Умерено	Добро
7	BG3MA100R006	Лозенска река, десен приток на река Марица		Умерено	Добро	Умерено	Добро
8	BG3MA100R007	Река Бисерска и притоци до устие		Умерено	Добро	Умерено	Добро
9	BG3MA100R209	Река Азмака, приток на р.Бисерска		Умерено	Умерено Електропроводимост, БПК, NH4, NO2, РО4, Нобщ, Робщ	Умерено	Добро
10	BG3MA100R010	Река Бакър дере (Йерусалимовска)		Умерено	Добро	Умерено	Добро
11	BG3MA100R233	Река Харманлийска до вливане на р.Хасковска		Лошо	Умерено БПК, Робщ, РО4, Мп	Лошо	Добро
12	BG3MA100R234	Река Харманлийска от вливане на р. Хасковска и р. Хасковска до устие		Лошо	Умерено БПК, NH4, NO3, NO2, Нобщ, РО4, Робщ, Мп	Лошо	Добро
13	BG3MA100R013	Горно течение на Харманлийска река до язовир Тракиец		Умерено	Добро	Умерено	Добро
14	BG3MA200L015	Язовир Троян	СМ	Лошо Хлорофил А	Умерено БПК, NH4, Нобщ, Робщ	Лошо	Добро
15	BG3MA200R014	Река Сазлийка от река Овчарица до устие	СМ	Умерено	Умерено БПК, NH4, NO3, NO2, РО4, Нобщ, Робщ, Мп	Умерено	Добро
16	BG3MA300L045	Язовир Гарваново	СМ	Умерено Хлорофил А	Умерено Робщ	Умерено	Добро
17	BG3MA300R040	Арпа дере (Златополска река) от язовир Бяло поле до устие		Умерено		Умерено	Неизвестно

18	BG3MA300R042	Река Мартинка		Умерено	Добро	Умерено	Добро
19	BG3MA300R043	Река Мерицлерска		Много лошо	Умерено Електропроводимост, БПК, NH ₄ , NO ₂ , Нобщ, PO ₄ , Робщ	Много лошо	Лошо Хлорнирифос етил
20	BG3MA300R231	Река Банска до вливане на Терез дере с.Клокотница		Умерено	Умерено БПК, NO ₂ , Нобщ, PO ₄ , Робщ	Умерено	Добро
21	BG3MA300R232	Река Банска от вливане на Терез дере до устие и Горскоизворска река		Лошо	Умерено БПК, NO ₂ , Нобщ, PO ₄ , Робщ	Лошо	Добро
22	BG3MA300R046	Река Банска горно течение		Умерено		Умерено	Неизвестно
23	BG3MA300R048	Река Каялийка от яз. Езерово до вливането в река Марица		Умерено	Умерено БПК, NO ₂ , Нобщ, PO ₄ , Робщ	Умерено	Добро
24	BG3MA350R212	Река Марица от вливане на р.Омуровска до вливане на р.Сазлийка		Умерено	Добро	Умерено	Добро
25	BG3TU100R001	Река Фишера		Умерено	Добро	Умерено	Добро
26	BG3AR600R026	Извор на река Боровица до яз. Боровица		Добро		Добро	Неизвестно
27	BG3AR600R024	Река Боровица и притоци от яз.Боровица до вливане в яз. Кърджали		Добро		Добро	Неизвестно
28	BG3AR600L025	Язовир Боровица- ПБВ	СМ	Добро	Добро	Добро	Добро
29	BG3AR570L021	Язовир Кърджали	СМ	Добро	Умерено Робщ	Умерено	Добро
30	BG3AR500R023	Яйль дере до яз. Кърджали		Добро		Добро	Неизвестно
31	BG3AR500R022	Оваджик дере до яз. Кърджали		Добро		Добро	Неизвестно
32	BG3AR500R020	Река Арда между яз. Кърджали и яз. Студен кладенец	СМ	Умерено	Добро	Умерено	Добро
33	BG3AR500R019	Кюшедере-приток на Арда в частта ѝ между яз. Кърджали и яз. Студен кладенец		Добро		Добро	Неизвестно
34	BG3AR400R074	Река Върбица и притоците от гр. Златоград до устие		Добро	Добро	Добро	Добро
35	BG3AR400L015	Язовир Бенковски	СМ	Добро	Добро	Добро	Добро
36	BG3AR350L010	Язовир Студен кладенец	СМ	Добро	Умерено Робщ	Умерено	Добро
37	BG3AR300R013	Река Козма дере (приток на Буюк дере) до водохващане за ПБВ			Добро	Добро	Добро

38	BG3AR300R012	Буюкдере (Големица) до вливането в яз. Студен кладенец		Добро		Добро	Неизвестно
39	BG3AR300R011	Река Перперек до вливането ѝ в яз. Студен кладенец		Добро	Добро	Добро	Добро
40	BG3AR200R009	Река Крумовица и притоци		Добро	Добро	Добро	Добро
41	BG3AR100R008	Река Арда между яз. Студен кладенец и р. Крумовица	СМ	Умерено	Добро	Умерено	Добро
42	BG3AR100R007	Кулиджийска река до вливането ѝ в р. Арда		Добро		Добро	Неизвестно
43	BG3AR100R006	Река Арда от вливането на р. Крумовица до яз. Ивайловград	СМ	Умерено	Добро	Умерено	Добро
44	BG3AR100R005	Река Маришница до вливането ѝ в р. Арда		Добро	Добро	Добро	Добро
45	BG3AR100R003	Река Рибарица (Балък дере)		Добро	Добро	Добро	Добро
46	BG3AR100R002	Река Арда между яз. Ивайловград и държавната граница	СМ	Умерено	Добро	Умерено	Добро
47	BG3AR100R001	Река Атеринска		Отлично	Добро	Добро	Добро
48	BG3AR100L004	Язовир Ивайловград	СМ	Добро	Добро	Добро	Добро
49	BG3AR400R037	Река Казаците-ПБВ			Добро	Добро	Добро
50	BG3MA100R220	Река Луда - приток на р.Бяла		Добро		Добро	Неизвестно
51	BG3MA100R270	Бяла река и нейните притоци		Добро	Добро	Добро	Добро

Участъци с лошо състояние на водните тела:

Басейн на р.Марица:

- 1. Река Мерицлерска-** водното тяло е в много лошо екологично състояние по биологични елементи за качество- макрозообентос, и основните физико-химични показатели: електропроводимост, БПК₅, амониев азот, нитритен азот, общ азот, ортофосфати и общ фосфор. В пункт „Река Мерицлерска след гр.Мерицлери” е проведен мониторинг по приоритетни вещества, като резултатите показват превишаване на средногодишната стойност на стандарта за качество на околната среда (СГС- СКОС) по показател хлорпирифос-етил и водното тяло е определено в лошо химично състояние. Изчислената средногодишната стойност е 0,171 µg/l при СГС-СКОС 0,03 µg/l. Хлорпирифос-етил е приоритетно вещество от групата на органофосфорните съединения, и се използва като активно вещество заедно с циперметрин в голяма група препарати за растителна защита (инсектициди) за борба срещу неприятели по лозя, овощни, технически и житни култури.

- **Река Банска средно и долно течение** – лошото екологично състояние се дължи на заустване на отпадъчни води от населени места и Северна индустриална зона на гр. Хасково. Изместващи показатели са макрозообентос, БПК₅, азот нитритен, общ азот, общ фосфор и ортофосфати.
- **Река Харманлийска от вливане на р. Хасковска и р. Хасковска до устие** - лошото екологично състояние се дължи на заустване на промишлени и битови отпадъчни води от гр.Хасково, Харманли и други населени места. През 2019 г. се установява превишаване на стандартите за качество за добро състояние по показателите: макрозообентос, БПК₅, амониев азот, нитратен азот, нитритен азот, общ азот, ортофосфати, общ фосфор и манган.

В изпълнение на Заповед № РД-1/02.01.2018 г. на Министъра на околната среда и водите за констатираните превишения за посочените показатели в подземни/повърхностни води 1 път на тримесечие се предоставя информация на Министерство на здравеопазването във връзка с предприемане на необходимите мерки по компетентност. Тази информация се публикува всеки месец и на сайта на Басейнова дирекция „Източноевропейски район” на посочения линк https://earbd.bg/SPRAVKI_ZA_PREVISHENIYA-c761.

С. Състояние на питейните води

а. Подход при оценката на повърхностните питейни водни тела

Оценката на състоянието на повърхностните питейни водни тела е извършена в зависимост от категорията на водоизточниците в тях. Категорията на водоизточниците се определя на базата на резултатите от извършвания мониторинг и нормите в Приложение 1 на Наредба № 12 от 2002 г. за оценка на качеството на повърхностните води за питейно-битови цели. Съгласно тази наредба водоизточниците се класифицират в три категории в зависимост от качеството на водите – А1, А2, А3, като А1 е за най-доброто качество.

Във втория ПУРБ на ИБР за повърхностните питейни водни тела са приложени критерии за групиране с цел оптимизиране на мониторинга и достоверно използване на резултатите при оценката на състоянието. В резултат на този процес са обособени 2 групи водни тела:

- **ВТ, които се наблюдават самостоятелно (резултатите от мониторинга не могат да бъдат прехвърляни към други водни тела).** Те са избрани по следните критерии:
 - има установени точкови източници на натиск;
 - разположени са в непосредствена близост до значими източници на дифузен натиск;
 - представляват водохранилища (питейни язовири);
 - водоснабдяват големи населени места (>30000 жители);
 - принадлежат към равнинни типове реки, тип R14 Суб-средиземноморски (пресъхващи) реки или дебитът на ПБВ силно варира през годишните сезони и се наблюдават случаи на пресъхване;
 - попадат в категория А3 или излизат извън категориите на Наредба 12.
- **ВТ, които се обособяват в групи, в рамките на които се избират представителни водни тела, провежда се мониторинг на ротационен принцип в периода на ПУРБ и резултатите се използват за оценка на състоянието на всички тела от групата.** При определяне на групите са използвани следните критерии:
 - обща типология;
 - речни басейни / подбасейни;
 - наличие и характер на дифузен натиск (селско и горско стопанство, въздушни емисии).

6. Резултати от определяне на състоянието на повърхностните водни тела

На територията на обл. Кърджали се намират 3 водохващания за питейно-битово водоснабдяване от повърхностни води в басейна на р.Арда – яз.Боровица, р.Козма дере и р.Казаците. В Таблица № 3-1 са дадени резултатите от определяне категорията на водоизточниците и определяне състоянието на повърхностните питейни водни тела по данни от мониторинга за 2019 г.

Данните през 2019 г. показват, че трите водохващания са в категория А2 съгласно Приложение 1 на Наредба 12, което определя доброто състояние на водните тела.

Таблица № 3-1 Състояние на повърхностните питейни водни тела на територията на област Кърджали

№	Код на защитената територия	Код на водното тяло	Име на водното тяло	Водоизточник	Категория водоизточник	Състояние водно тяло
1	BG3DSWAR600L025	BG3AR600L025	Яз. Боровица – ПБВ	яз. Боровица	A2	A2
2	BG3DSWAR300R013	BG3AR300R013	Река Козма дере (приток на Буюк дере) до водохващане за ПБВ	р. Козма дере	A2	A2
3	BG3DSWAR400R037	BG3AR400R037	Река Казаците - ПБВ	р.Казаците	A2	A2

Карта № 3-1 Водохващания за питейно-битово водоснабдяване на територията на област Кърджали

Д. Кратка обобщена информация за обектите, източници на отпадъчни води, в т.ч.:

Най - значителен замърсител на повърхностните водни обекти в региона на РИОСВ – Хасково са канализационните системи на населените места. В края на 2010 г. изтече срокът за изграждане на ГПСОВ за населените места с над 10 000 еквивалентни жители. На територията, контролирана от РИОСВ – Хасково те са: Хасково, Димитровград, Кърджали, Харманли и Свиленград. През декември 2010 г. беше въведена в експлоатация ГПСОВ - Димитровград, през 2011 г. - ГПСОВ - Хасково, а през 2015 г. - ГПСОВ – Свиленград и ГПСОВ – Кърджали. На територията, контролирана от РИОСВ - Хасково все още не е изградена ГПСОВ за гр. Харманли. Както контролният, така и собственият мониторинг на ГПСОВ – Хасково и ГПСОВ

– Свиленград през 2019 г. сочат добро състояние на пречиствателните съоръжения и спазване на ИЕО. През изминалата година на два пъти (при извършена контролна проверка и при проведен собствен мониторинг) за ГПСОВ – Димитровград е регистрирано превишение на ИЕО по показател общ фосфор. Въпреки това средната стойност от 1,60 мг/дм³ за годината не превишава ИЕО от 2 мг/дм³, с което изискванията са спазени. При извършените проверки през 2019 г. е констатирана добра работа и на ГПСОВ – Кърджали, но поради разрушен при високи води дюкер под р. Арда в гр. Кърджали тя пречиства само малък процент от формираните отпадъчни води от града.

В края на 2015 г. изтече срокът за построяване на ПСОВ и за населените места между 2 000 и 10 000 екв. жители – Симеоновград, Любимец, Момчилград, Крумовград, Ивайловград, Тополовград и Джебел. През 2015 г. бе въведена в експлоатация ГПСОВ – Момчилград. Контролът през 2019 г. доказва спазване на изискванията за заустваните води след ГПСОВ.

За останалите населени места с над 2 000 екв. жители изграждането на ГПСОВ все още не е започнало. Отпадъчните води от тези селища продължават да се заустват в реките – приемници без пречистване.

Изградени и въведени в експлоатация са и малки ПСОВ на: с. Мезек, общ. Свиленград, с. Поповец и с. Зимовина, общ. Стамболово, с. Прогрес, общ. Момчилград, с. Бисер, общ. Харманли, с. Синапово, общ. Тополовград, с. Егрек, с. Студен кладенец, общ. Крумовград и кв. „Изгрев“, Крумовград, но някои не работят добре, а в други почти не постъпват замърсени отпадъчни води. Построени са още няколко канализационни системи на села и малки ПСОВ, които не се въвеждат в експлоатация. При извършената през миналата година проверка на двете ПСОВ на с. Прогрес, общ. Момчилград се установи, че те все още не работят, като отпадната вода е пренасочена по аварийния канал и се зауства в приемника – дере без пречистване. Собственикът Община Момчилград твърди, че двете ПСОВ фигурират в Приложение I от Договора на АВ и К Кърджали, но „В и К“ ООД, гр. Кърджали отказва да ги стопанисва и поддържа. За нарушението е съставен АУАН и издадено НП. За същото нарушение е съставен АУАН и на Община Харманли за ПСОВ с. Бисер.

Планираните за контрол през 2019 г. от РИОСВ - Хасково стопански обекти и дейности, формиращи и изпускащи замърсени производствени отпадъчни води в повърхностни води, за които са необходими пречиствателни съоръжения са 53.

За почти всички съоръжения през годините са констатирани периоди, в които те не работят ефективно, за което са налагани санкции по чл. 69 от ЗООС или са съставяни актове. През 2018 г. резултатите от изпитванията на взетите водни проби са показали спазване на нормите от "Хармони 2012" ЕООД, гр. София (площадка на ОЦК, гр. Кърджали); Завод за преработка на златосъдържащи руди, гр. Кърджали на "Горубсо - Кърджали" АД, гр. Кърджали; Фабрика за перлит, спирка "Джебел", общ. Момчилград на "Имерис Минералс България" АД, гр. Кърджали; Маслодобивно предприятие на "Голд ойл" ООД, гр. Харманли; Птицеферма на "Галус" АД, гр. София; Винарска изба „Кастра Рубра“ в с. Коларово на "Т-Уайнс" АД, гр. София; Предприятие за добив и преработка на месо на "Мони Мес" ЕООД, Хасково; Логистичен център на "Дуветика България" ЕООД, гр. Димитровград; хотел "Комплекс Арда" в земл. на с. Долно Черковище, общ. Стамболово; ТМСИ "Сушево" в земл. на Момчилград на "Устра Бетон" ООД, Кърджали, ТМСИ с. Долно Черковище, общ. Стамболово на "Леги" ЕООД, гр. Пловдив, Транзитен център за бежанци в с. Пъстрогор, общ. Свиленград на ДАБ към МС, гр. София, Жилищни сгради за сезонно ползване, с. Главатарци, общ. Кърджали на "Стелм" ЕООД, Кърджали, ПСОВ- Хасково на "ВиК" ЕООД, гр. Хасково, ПСОВ, гр. Свиленград на "ВиК" ЕООД, гр. Хасково, ПСОВ, с. Мезек, Общ. Свиленград на "В и К" ЕООД, гр. Хасково, ПСОВ, с. Поповец и с. Зимовина, Общ. Стамболово на Община Стамболово, ПСОВ, гр. Момчилград на "ВиК" ООД, гр. Кърджали, ПСОВ с. Студен кладенец, Общ.

Крумовград на Община Крумовград, ПСОВ кв. „Изгрев“, гр. Крумовград на Община Крумовград, Ракиен казан гр. Хасково на ЕТ "Роал – Росен Мусов".

Предприятията, заустващи отпадните си води в градските канализационни системи не са заложили планово за контрол за 2019 г. от РИОСВ. Извършват се проверки само по постъпили сигнали.

В края на 2017 г. бяха завършени и въведени в експлоатация съоръжения, чрез които третираните в ПСОВ отпадъчни води от Фабрика за пране, сушене и багрене на конфекция на „Ве Ка Ес България“ ООД, Кърджали се отвеждат до канализационната система на гр. Кърджали по договор с „В и К“ ООД, Кърджали. След извършена проверка по сигнал през 2019 г. са установени превишения на ИЕО за потока битово – фекални води в разрешителното за заустване. Дадено е предписание за подобряване технологията на пречистване, което ще бъде проверено.

„Пневматика – Серта“ АД, Кърджали разполага с модерна и отлично работеща ПСОВ за отпадните води от обработката на метални повърхности.

Шестнадесет са обектите в териториалния обхват на РИОСВ - Хасково, които с отпадъчните си води изпускат приоритетни и приоритетно опасни вещества (съгласно Приложение 1 към чл. 1, ал. 2 на Наредбата за стандарти за качество на околната среда за приоритетни вещества и някои други замърсители), в случая живак, кадмий, олово и никел. След прекратяване на производствената дейност на „ОЦК“ АД, Кърджали бе преустановено изпускането на формирани при производството отпадъчни води в яз. „Студен кладенец“. Въпреки това продължи формирането на малък поток замърсени, преминали през площадката атмосферни води и води от дренажната система около временните депа за опасни отпадъци. Поради това ПСОВ се поддържа в работен режим от новия собственик, като при извършените проверки през 2019 г. не е установено превишение на ИЕО в издаденото Комплексно разрешително. Това важи и за извършените две проверки на „Горубсо – Кърджали“ АД, хвостохранилище „Кърджали 2“.

Регионалните центрове за отпадъци изградени към Общините Хасково и Кърджали също са емитери на приоритетни и приоритетно опасни вещества. След въвеждането си в експлоатация в края на 2016 г., депото в гр. Кърджали не зауства пречистени отпадъчни води след ПСОВ. До края на 2018 г. събраният инфилтрат се връща обратно за оросяване на депото. През месец юли 2019 г. е установено заустване на отпадни води след ПСОВ, като са констатирани минимални превишения на ИЕО за някои от показателите в КР. Дадено е предписание за подобряване на технологията на пречистване на ПСОВ. Извършеният собствен мониторинг след това показва спазване на ИЕО.

Останалите емитери на приоритетни и приоритетно опасни вещества в изтичащите руднични води са всички ликвидирани рудници – „Саже“, с. Сърница, общ. Минерални бани, „Еко Антрацит“ ЕАД, София, ликвидирани минни участъци в Маджаровското рудно поле и Хвостохранилище „Маджарово – 1“. От тях водите изтичат без пречистване (или с минимално утаяване)..

Най - значимо е замърсяването, причинено от непречистените води от ликвидирани минни участъци в Маджаровското рудно поле и Хвостохранилище „Маджарово – 1“, тъй като заустваното в р. Арда и притоците ѝ водно количество е най – голямо. След извършена през м. октомври 2019 г. проверка и установени превишения на ИЕО в разрешителното за заустване на „Еко Антрацит“ ЕАД, гр. София е съставен акт по ЗВ.

Проверените през 2019 г. предприятия, заустващи в повърхностни води, от дейността на които се формират биоразградими промишлени отпадъчни води в региона на РИОСВ – Хасково са 26. Северна индустриална зона - Хасково, (включваща Пивоварен завод на „Каменица“ АД, „Българска млечна компания - Хасково“ ООД и др.), месопреработвателно

предприятие на „Мусан - Д” ООД, с. Вълкович, млекопреработвателно предприятие на „Пашов – ЯР“ ЕООД, с. Вълкович, винарските изби на „Катаржина естейт” ЕООД, Свиленград, „Полмос“ ЕООД, Свиленград, „Телиш” АД, София, „Тера Тангра“ ООД, гр. Харманли, „Винивел” ЕООД, гр. Ивайловград, кланица „МОНИ МЕС“ ЕООД, Хасково, ракиени казани и др.

В изпълнение на плана за контролната дейност през 2019 г. са извършени проверки и са взети проби от заустваните води от всички обекти (без ТЕЦ “Марица 3“ АД, гр. Димитровград, който не е работил достатъчно часове, за да формира води) от утвърдения списък на емитерите на отпадъчни води, включени в информационната система за мониторинг и контрол, проведени са и почти всички планирани проверки на други обекти, формиращи отпадъчни води. От включените в плана за 2019 г. 73 обекта са проверени 69 бр., като от планираните 99 бр. проверки са извършени 94 бр.

Всички стопански субекти на територията на РИОСВ – Хасково са с изградени пречиствателни съоръжения с изключение на ВИ „Малката звезда“ ООД, гр. Харманли, винарска изба в землището на с. Коларово, общ. Харманли. Голяма част от тези съоръжения обаче не работят ефективно, както показаха и извършените контролни проверки на емитерите на отпадъчни води, заустващи в повърхностни водни обекти през 2019 г., при които са констатирани превишения на ИЕО. Това се дължи на остарели, неефективни или сравнително нови, но неподходящи за производството пречиствателни съоръжения, които или не се поддържат в правилен технологичен режим или се поддържат, но не могат да постигнат висока степен на пречистване. За установени случаи на неподдържане на пречиствателни съоръжения през годината са съставени 6 акта по ЗВ.

Най - чести нарушения на екологичното законодателството по отношение на отпадъчните води са неспазването на определените в разрешителните за заустване или в комплексните разрешителни ИЕО, неподдържане на пречиствателните съоръжения в режим на техническа и експлоатационна изправност, заустване на отпадъчни води без необходимото разрешително за заустване, неизпълнение на условия в разрешителното, аварийни замърсявания на водите и др.

В резултат на проверките, за заустване на отпадъчни води, неотговарящи на ИЕО, по чл. 69 от ЗООС са наложени 7 текущи и 2 еднократни санкции на: „Неохим” АД, гр. Димитровград, „Каменица” АД, гр. Пловдив – Пивоварен завод Хасково, „Теклас - България” ЕАД, гр. Кърджали, „Имерис Минералс България“ АД, Фабрика „Бентонит и зеолит“, гр. Кърджали, „Устра – Бетон“ ООД, бетонови стопанства в гр. Кърджали, „Тоска“ ООД, месопреработвателно предприятие в гр. Хасково и „Винивел“ ООД, винарска изба в гр. Ивайловград. Съставени са 12 акта по ЗВ и са издадени 16 НП на обща стойност 14 000 лв.

Най - значителен емитер на отпадъчни води на територията на РИОСВ – Хасково е „Неохим“ АД, Димитровград. И при проверките през 2019 г. на „Неохим“ АД, Димитровград е установено неспазване на определените в КР на дружеството ИЕО за нитратен, нитритен и амониев азот. За заустване на води, които превишават ИЕО на „Неохим“ АД са наложени последователно две текущи санкции в размер на 1556 лв. и 3715 лв.

През 2018 г. е изпълнено разширение и реконструкция на ПСОВ на Фабрика за каучукови и пластмасови изделия на „Теклас - България“ ЕАД, гр. Кърджали. Извършените през 2019 г. проверки на два пъти показаха превишение на ИЕО в разрешителното за заустване, за което последователно са наложени текущи санкции в размер на 236 лв. и 157 лв. Въз основа на извършен собствен мониторинг текущата санкция на дружеството е отменена от м. октомври 2019 г.

След извършени в края на 2017 г. поредица от ремонтни и възстановителни дейности на съоръженията към аеробното стъпало на ПСОВ на „Каменица“ АД, Пивоварен завод гр. Хасково, тя е поета за експлоатация от фирма „Хидролиа“ АД, гр. София. През 2019 г. не са констатирани превишения на ИЕО при извършения собствен мониторинг. При планова

проверка и проверка по сигнал от РИОСВ – Хасково са наложени две еднократни санкции в размер на 246 лв. и 85 лв. за констатираните превишения по показател фосфати.

При извършени контролни проверки през годината са наложени текущи санкции и на „Тоска“ ООД, месопреработвателно предприятие в гр. Хасково в размер на 68 лв. и на „Винивел“ ООД, винарска изба в гр. Ивайловград в размер на 320 лв.

За неспазване на ИЕО на „Пашов – ЯР“ ЕООД, гр. Джебел, собственик на млекопреработвателно предприятие в с. Вълкович, общ. Джебел, „Мусан – Д“ ООД, кланица с месопреработвателно предприятие в с. Вълкович, общ. Джебел и "Евромес 2012" ЕООД, гр. Кърджали, кланица с. Енчец, общ. Кърджали са съставени актове по ЗВ и издадени НП в размер на 1000 лв всяко.

Съставени са актове и са издадени НП, с които ЕТ „Худулов – Марийка Иванова“, ракиен казан в с.Злато поле, общ. Димитровград и „Язаки България“ ЕООД, предприятие за асемблиране на кабелни инсталации за автомобили в земл. на с. Крепост, общ. Димитровград са санкционирани с по 2000 лв. за заустване на отпадъчни води без необходимото разрешително за заустване.

Съставени са актове по ЗВ и на "Малката звезда" ООД, гр. Харманли, винарска изба в земл. с. Коларово, общ. Харманли; "Тера Тангра" ООД, гр. Харманли, винарска изба в земл. на гр. Харманли; „Винивел“ ООД, винарска изба в гр. Ивайловград, кравеферма в земл. на с. Прогрес, общ. Момчилград на Стойко Георгиев.

В резултат на системната контролна дейност, през 2019 г. е прекратено и постъпването на сигнали за замърсяване на Веселчанско дере в Кърджали, реката в с. Книжовник, р. Марица след Димитровград и др., повтарящи се в предни години. Предприети бяха мерки и бе постигнато трайно снижаване на замърсяването на изпусканите води до минимални превишения на определените индивидуални емисионни ограничения от „Каменица“ АД, завод в Хасково и „Теклас България“ ЕАД, Кърджали. През 2019 г. се забелязва спад на нарушенията по опазване на водите – по - малък брой постъпили сигнали за замърсяване на водите, по-малък брой и размер на наложени санкции по чл. 69 от ЗООС, по - малък брой съставени актове. Въпреки това и през изминалата година продължи констатирането на заустване на непречистени или недостатъчно пречистени отпадъчни води и неспазване на определените ИЕО при доста обекти. За 2020 г. предизвикателство в областта на водите остава подобряването на екологичното състояние на р. Банска чрез откриване и предприемане на съответни мерки спрямо източниците на замърсяване при залпово замърсяване и увреждане на реката. Цел остава и подобряването качеството на заустваните води от „Неохим“ АД, Димитровград - емитер на големи водни количества, със значителен потенциал за въздействие върху състоянието на р. Марица, както и от обекти, формиращи силно замърсени биоразградими отпадъчни води. Предизвикателство ще бъде и спазването на срока – 31.12.2020 г., след който следва да се преустанови заустването на приоритетно опасните вещества кадмий и живак. В тази връзка ще бъде извършено допълнително проучване на производствените обекти и преценка за възможността приоритетни и приоритетно опасни вещества да присъстват в отпадъчните им води, ще бъдат уведомени заинтересованите лица за необходимостта за предприемане на мерки в тази насока.

На територията, контролирана от РИОСВ - Хасково все още не е изградена ГПСОВ за гр. Харманли, който е с над 10000 екв. жители. По - голямата част от формираните отпадъчни води от гр. Кърджали не постъпват в ГПСОВ поради разрушения дюкер, отвеждащ водите от десен бряг на р. Арда. РИОСВ ще продължи да подпомага общинските администрации при действията им за осигуряване на финансиране за изграждане на ГПСОВ и ще засили контрола за възстановяване на дюкера през р. Арда.

През 2019 г. са подадени 23 сигнала свързани със замърсяване на водните обекти. Традиционно доста от тях се отнасят за замърсяване от животновъдни обекти, като някои се повтарят през годините. До голяма степен това се дължи на слабости в законодателството и

нежеланието на общинските органи да прилагат мерките, за които са законово оправомощени. В случаите, при които проверките констатираят заустване на отпадъчни води се дават предписания за преминаване на сухо почистване, прекратяване на заустването, премахване на заустващите тръби.

Повторяемост на сигнали през годината е регистрирано за р. Банска, за р. Марица от „Неохим“ АД, Димитровград, за „Теклас – България“ ЕАД, Фабрика за производство на каучукови и пластмасови изделия за автомобили в гр. Кърджали, кланица в с. Енчец, общ. Кърджали на „Евромес 2020“ ЕООД. След извършените проверки са съставени 1 акт, наложени са 2 еднократна и 4 текущи санкции, дадени са и са изпълнени съответни предписания. Предприетите мерки следва да доведат до трайно решаване на проблемите.

3. Характеристика на подземни води

А. Мрежа за мониторинг на химичното състояние на подземните води.

На територията на РИОСВ- Хасково (области Хасково и Кърджали) са разположени 15 подземни водни тела (по-голяма или по-малка част от тях).

Трябва да изтъкнем, че в регистъра на зоните за защита на подземни води, предназначени за ПБВ са включени всички подземни водни тела на територията на ИБР, поради използването им за водоснабдяване с питейна цел.

През 2019г. е изпълнен контролен мониторинг.

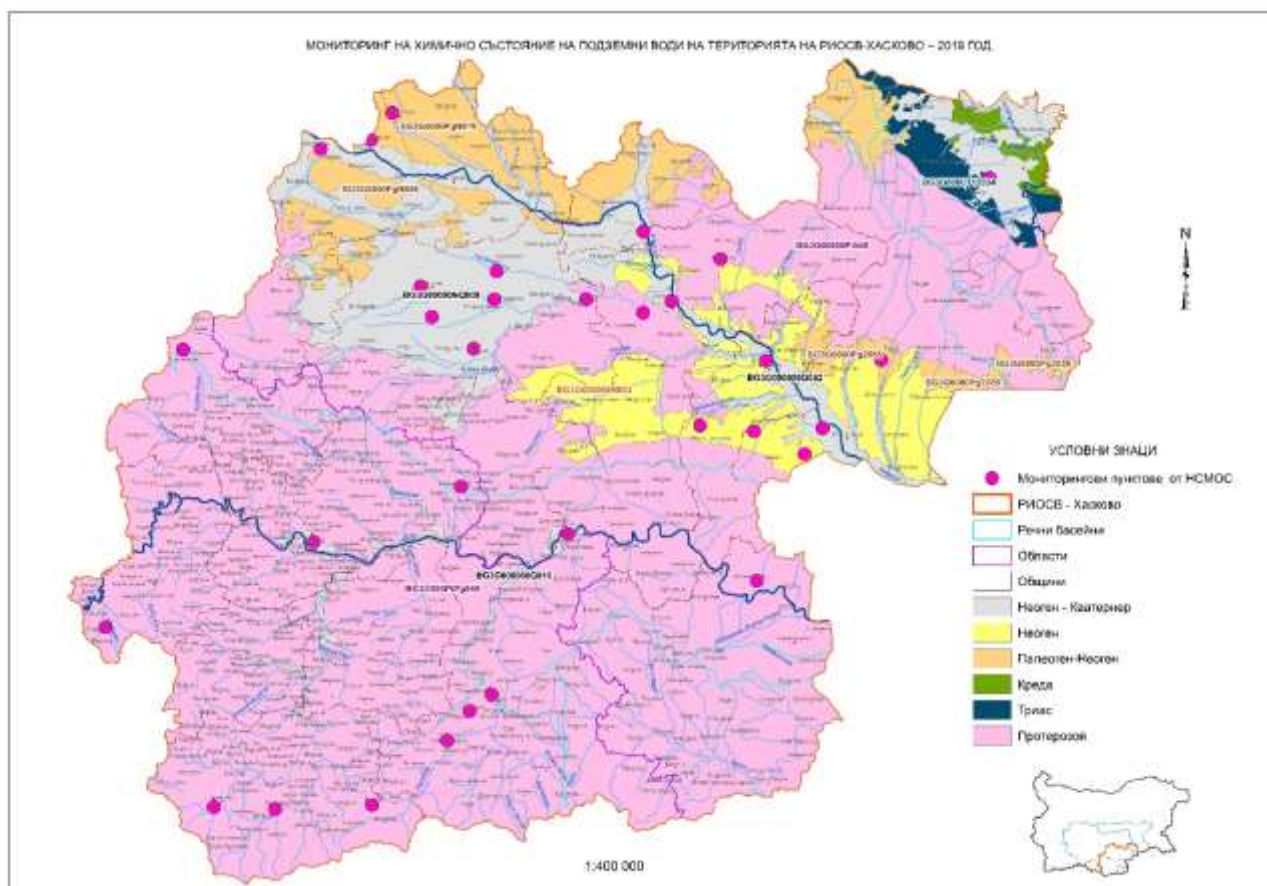
Националната мрежа за мониторинг на химичното състояние на подземните води през 2019 год. включва 33 хидрогеоложки пункта :

1. BG3G00AHN12MP249 - Сондажи №№ 1 и 4, ПС-ПБВ "Хасково - 1", гр. Хасково
2. BG3G0ahN1-2MP020 - Кладенец, с. Малево, общ. Хасково
3. BG3G0ahN1-2MP021 - ПС - ПБВ - 15 Сондажа, гр. Хасково-Източна зона, общ. Хасково
4. BG3G0000aQhMP022 - ПС - 3 Кладенеца + 6 Сондажа, с. Брягово, общ. Хасково
5. BG3G000000NMP023 - ПС-нова, с. Узунджово, общ. Хасково
6. BG3G0000aQhMP024 - Кладенец, с. Странджево, общ. Крумовград
7. BG3G0000aQhMP025 - Дренаж, с. Странджево, общ. Крумовград
8. BG3G0000aQhMP131 - ПС "Крумовград" - 3 Кладенеца, гр. Крумовград, общ. Крумовград
9. BG3G000000NMP026 - Сондаж, Винарска къща "Сакар", гр. Любимец, общ. Любимец
10. BG3G0000aQ2MP027 - Кладенец ПС, гр. Симеоновград, общ. Симеоновград
11. BG3G0000aQhMP054 - Кладенец, гр. Харманли, общ. Харманли
12. BG3G000PtPgMP079 - Извор - ПС "Кандилка", с. Кандилка, общ. Крумовград
13. BG3G00000PgMP067 - Извор, с. Миладиново, общ. Кърджали
14. BG3G00000PgMP092 - Извор, с. Паничково, общ. Черноочене
15. BG3G0000aQ3MP035 - Кладенец - ПС, с. Скобелево, общ. Димитровград
16. BG3G000000NMP500 - Сондаж – нов, с. Сива река, общ. Свиленград
17. BG3G000000NMP501 - Сондаж, с. Малко Градище, общ. Любимец
18. BG3G0MPG3N1MP167 - Сондаж, гр. Меричлери, общ. Димитровград
19. BG3G0000Pg2MP088 - Сондажи на КГМР, гр. Хасково, общ. Хасково
20. BG3G00000PTMP197 - Сондаж, с. Коларово, общ. Харманли
21. BG3G00000PTMP198 - Извор "Приказките, гр. Харманли, общ. Харманли
22. BG3G00000PGMP173 - ПС "Звънарка" - Извор (Каптаж №2), с. Звънарка, общ. Крумовград
23. BG3G00000PTMP194 - Сондаж, с. Диамандово, общ. Ардино
24. BG3G00000PGMP117 - Кладенец - дом Ангел Тенев, с. Великан, общ. Димитровград
25. BG3G00000T2MP074 - Славков извор, с. Кап. Петко войвода, общ. Тополовград
26. BG3G0000AQHMP144 - Кладенец (НИМХ - ХГП№601), гр. Кърджали
27. BG3G0000AQHMP053 - Кладенец - ПС-ПБВ, с. Момково, общ. Свиленград
28. BG3G00AHN12MP132 - Сондаж-винарна, гр. Свиленград

29. BG3G0000PG2MP174 - Сондаж, с. Левка, общ. Свиленград
 30. BG3G0000ARTMP063 - Извор – ПС, с. Камилски дол, общ. Ивайловград
 31. BG3G00000PTMP080 - Извор, с. Дрангово, общ. Кирково
 32. BG3G00000PTMP171 - Извор, с. Кукуряк, общ. Кирково
 33. BG3G00000PTMP172 - Извор, с. Дружинци, общ. Кирково

През 2019г. не е извършено пробонабиране от мониторингов пункт с код и име BG3G000000NMP026 - Сондаж, Винарска къща "Сакар", гр. Любимец, общ. Любимец, фирмата собственик на съоръжението е прекретира своята дейност.

Карта: Мониторинг на химично състояние на подземни води на територията на РИОСВ-Хасково – 2019 год.

В. Оценка на състоянието и характеристика на подземните водни тела.

Подземните води се оценяват въз основа на информация, която ИАОС изпраща на Басейнова Дирекция „Източнореломорски район“. Пробите са анализирани в ИАОС - основно в Регионална лаборатория – Хасково, малка част в Лаборатория - Централен офис-София, Регионална Лаборатория - Пловдив и Регионална Лаборатория - Стара Загора. За всеки отделен мониторингов пункт има определена схема за пробонабиране и анализирание, както следва:

1. I група - основни физико-химични показатели - разтворен кислород, рН, електропроводимост, нитратни йони, амониеви йони, температура, перманганатна окисляемост, обща твърдост, калций, магнезий, хлориди, натрий, калий, сулфати, хидрокарбонати, карбонати, сух остатък, флуориди – анализират се всички показатели във всички пунктовете за подземни води: сезонно (четири пъти в годината) и в два пункта - на полугодие (два пъти годишно).

2. II група - допълнителни физико-химични показатели – нитрити, фосфати, желязо (общо), манган, цианиди – в два мониторингови пункта се анализират всички показатели сезонно (четири пъти в годината), отделни показатели в по-голяма част от мониторинговите пунктовете сезонно (четири пъти в годината) или на полугодие (два пъти годишно) – в два мониторингови пункта.

3. III група – метали и металоиди – олово, кадмий, арсен, живак, мед, цинк, никел, хром (общ), хром – тривалентен, хром – шествалентен, обща α – активност, обща β – активност, естествен уран, радий R226 – анализират се всички или отделни показатели във всички мониторинговите пунктове веднъж годишно през трето тримесечие, а показателите със завишение - сезонно (четири пъти в годината).

4. IV група – органични вещества – DDT/DDD/DDE, хептахлор, хлорпирифос-етил – предвидено е еднократно през годината да се извърши анализ на всички или част от тези пестициди в мониторингови пунктове при гр. Симеоновград, с. Скобелево, с. Момково и с. Великан. Трихлоретилен и Тетрахлоретилен – проектирано е да се извърши еднократен анализ в мониторингов пункт при с. Кап. Петко войвода.

Резултатите се сравняват със стандарт за качество съгласно Приложение № 1 към чл. 10, ал. 2, т. 1 на Наредба № 1 от 10.10.2007г. (ДВ, бр. 87 от 2007г., посл. изм. и доп., ДВ, бр. 102 от 23 декември 2016 г.) за проучване, ползване и опазване на подземните води.

За оценка на химичното състояние на ПВТ са използвани данни от изпълнения през 2019г. мониторинг на химичното състояние на подземните водни тела. Във връзка с това, трябва да изтъкнем, че:

1. Изпълнението на Заповед № РД-230/28.03.2019г. на Министъра на околната среда и водите за програмите за мониторинг на подземни води се отнася за периода 01.04.2019г. - 31.03.2020г.

2. В оценка на химичното състояние на ПВТ са използвани данни от изпълнения мониторинг за периода 1.01.2019г. – 31.12.2019г.

Оценката на химичното състояние на ПВТ е извършена съгласно подход за оценка на химичното състояние на подземните водни тела и е дадена в две категории – добро и лошо. Подходът е разработен в съответствие с изискванията на Директива 2000/60/ЕС, Директива 2006/118/ЕО. за опазване на подземните води от замърсяване и влошаване, Наредба № 1 за проучване, ползване и опазване на подземните води, Ръководство № 18 за състоянието на подземните води и оценка на тенденциите, Ръководство №17 за предотвратяване или ограничаване на преките и непреките отвеждания и Ръководството за докладване по РДВ през 2016 г.

Резултатът от извършена обща оценка на химичното състояние на ПВТ на територията на РИОСВ-Хасково през 2019г. е представен в таблица:

№ по ред	Код на ПВТ	Наименование ПВТ	Тест: Обща оценка на химичното състояние на ПВТ (добро/лошо)	Тест: Влошаване на качествата на подземните води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване (добро/лошо)	Обща оценка на химичното състояние на ПВТ	Вещества или показатели с констатирани отклонения
1	BG3G00000NQ009	Порови води в Неоген - Кватернер - Хасково	лошо	лошо	лошо	Желязо - 0,245 - 0,777 mg/l Манган - 0,0525 - 1,0482 mg/l Обща алфа-активност - 1,2775 Bq/l

2	BG3G000000Q010	Порови води в Кватернер - река Арда	добро	добро	добро	
3	BG3G000000Q012	Порови води в Кватернер - Марица Изток	лошо	лошо	лошо	Манган - 0,4886 mg/l
4	BG3G000000Q013	Порови води в Кватернер - Горнотракийска низина	лошо	лошо	лошо	Манган - 0,2656 mg/l Фосфати - 1,35 mg/l
5	BG3G000000Q018	Порови води в Неоген - Кватернер-Пазарджик - Пловдивския район	Няма мониторингови пунктове от националната мрежа за мониторинг на химичното състояние на подземните води за наблюдение на територията на РИОСВ-Хасково	Няма мониторингови пунктове черпещи вода за питейно-битово водоснабдяване на територията на РИОСВ-Хасково	лошо	Нитрати - 58,5 mg/l Фосфати - 0,6875 mg/l Обща алфа-активност - 0,9133 - 0,9775 Bq/l
6	BG3G000000Q052	Порови води в Кватернер - Свиленград-Стамболово	добро	добро	добро	
7	BG3G000000Q054	Порови води в Неоген - Кватернер - Ямбол - Елхово	Няма мониторингови пунктове от националната мрежа за мониторинг на химичното състояние на подземните води за наблюдение на територията на РИОСВ-Хасково	Няма мониторингови пунктове черпещи вода за питейно-битово водоснабдяване на територията на РИОСВ-Хасково	лошо	Нитрати - 57 mg/l Фосфати - 0,635 mg/l Обща алфа-активност - 1,015 Bq/l
8	BG3G000000N053	Порови води в Неоген - Свиленград-Стамболово	добро	добро	добро	
9	BG3G0000PgN019	Порови води в Палеоген - Неоген - Марица Изток	лошо	Няма мониторингови пунктове черпещи вода за питейно-битово водоснабдяване на територията на РИОСВ-Хасково	лошо	Нитрати - 200,5 mg/l Сульфати - 370 mg/l Арсен - 0,012 mg/l
10	BG3G0000Pg2055	Пукнатинни води - Свиленградски масив	добро	добро	добро	
11	BG3G0000PgN026	Карстови води - Чирпан - Димитровград	добро	Няма мониторингови пунктове черпещи вода за питейно-битово водоснабдяване на територията на РИОСВ-Хасково	добро	
12	BG3G00000K2030	Пукнатинни води - Брезовско - Ямболска зона	Няма мониторингови пунктове от националната мрежа за мониторинг на химичното състояние на подземните води за наблюдение на територията на РИОСВ-Хасково	Няма мониторингови пунктове черпещи вода за питейно-битово водоснабдяване на територията на РИОСВ-Хасково	добро	
13	BG3G0000T12034	Карстови води - Тополовградски масив	лошо	лошо	лошо	Нитрати - 51 mg/l
14	BG3G00000Pt045	Пукнатинни води - Шишманово – Устремски масив	добро	добро	добро	
15	BG3G0000PtPg049	Пукнатинни води - Източно Родопски комплекс	лошо	лошо	лошо	Желязо - 0,2953 mg/l

Забележка: Общата оценка определя „лошо” химично състояние на ПВТ BG3G00000NQ018 и BG3G00000NQ054 на територията на ИБР за 2019г. и „добро” химично състояние на ПВТ BG3G00000K2030 за 2019г.

Засегнати части от ПВТ, в които са разположени водовземни съоръжения за ПБВ:

Код на зоната за защита на питейни води	Водовземно съоръжение/система		Замърсяващо вещество				
	Код на мониторингов пункт	Име на мониторингов пункт	Показател	Средна стойност за периода, мг/л	Стандарт за качество, мг/л	Базово ниво, мг/л	ПС, мг/л
BG3DGW00000NQ009	BG3G0000AQHMP022	Брягово, ПС - 3 Кладенец + 6 Сондажа	Желязо (общо)	0,777	0,20	0,0776	0,1501
BG3DGW00000NQ009	BG3G0000AQHMP022	Брягово, ПС - 3 Кладенец + 6 Сондажа	Манган	1,0482	0,05	0,0199	0,04
BG3DGW00000NQ009	BG3G00AHN12MP249	Хасково, Сондаж № 1, ПС-ПБВ "Хасково - 1"	Желязо (общо)	0,245	0,20	0,0776	0,1501
BG3DGW00000NQ009	BG3G00AHN12MP249	Хасково, Сондаж № 1, ПС-ПБВ "Хасково - 1"	Манган	0,0525	0,05	0,0199	0,0199
BG3DGW00000NQ009	BG3G00AHN12MP249	Хасково, Сондаж № 1, ПС-ПБВ "Хасково - 1"	Обща алфа-активност	1,2775 Bq/l	0,5 Bq/l	-	-
BG3DGW00000NQ009	BG3G000000NMP023	Узунджово, ПС-нова	Обща алфа-активност	0,4975 Bq/l	0,5 Bq/l	-	-
BG3DGW00000NQ009	BG3G00AHN12MP021	Хасково-Източна зона, ПС - ПБВ - 15 Сондажа	Обща алфа-активност	0,44 Bq/l	0,5 Bq/l	-	-
BG3DGW00000Q012	BG3G0000AQ2MP027	Симеоновград, Кладенец ПС	Манган	0,4886	0,05	0,0015	0,0379
BG3DGW00000Q013	BG3G0000AQ3MP035	Скобелево, Кладенец - ПС	Манган	0,2656	0,05	0,094	0,0379
BG3DGW00000Q013	BG3G0000AQ3MP035	Скобелево, Кладенец - ПС	Фосфати	1,35	0,50	0,7367	0,3975
BG3DGW00000Q013	BG3G0000AQ3MP035	Скобелево, Кладенец - ПС	Обща алфа-активност	0,4933 Bq/l	0,5 Bq/l		
BG3DGW0000T12034	BG3G00000T2MP074	Кап. Петко войвода, Славков извор	Нитрати	51	50	63,5700	38,0750
BG3DGW000PtPg049	BG3G00000PTMP172	Дружинци, Извор	Желязо (общо)	0,295	0,20	0,0417	0,1544

С. Характеристика на подземни водни тела в лошо химично състояние.

Подземно водно тяло BG3G00000NQ009 /Порови води в Неоген - Кватернер – Хасково/

Разположено е в северозападната част на Област Хасково, заема Хасковската котловина (северната част на Източни Родопи). Водоносния хоризонт е изграден основно от пясъци, гравелити, пясъкливи глини, чакъли. Покриващите ПВТ пластове в зоната на подхранване са глинести пясъци. Цялото ПВТ има площ – 615,38 кв.км.

От извършените наблюдения върху химичното състояние през 2019 год. се констатира:

I. Обща оценка на химичното състояние на ПВТ – не се наблюдават концентрации на РС (релевантна стойност) за 2019 год. над стандарт/контролно ниво.

Влошено е качеството на подземните води, ползвани за питейно-битово водоснабдяване: превишен е стандарта за качество на питейните води за показателите манган и желязо и контролно ниво на показателя обща алфа-активност в следните мониторингови пунктове:

- **МП при с. Брягово, ПС - 3 Кладенеца + 6 Сондажа:**

- желязо – средногодишно съдържание - 0,777 mg/l (стандарт – 0,2 mg/l)
- манган - средногодишно съдържание - 1,0482 mg/l (стандарт – 0,05 mg/l)

- **МП при гр. Хасково, Сондаж № 1, ПС-ПБВ "Хасково - 1":**

- желязо – средногодишно съдържание - 0,245 mg/l (стандарт – 0,2 mg/l)
- манган - средногодишно съдържание - 0,0525 mg/l (стандарт – 0,05 mg/l)
- обща алфа-активност - средногодишно съдържание - 1,2775 Bq/l (контролно ниво – 0,5 Bq/l)
- естествен уран - средногодишно съдържание - 0,05 mg/l (концентрацията е близка до стандарт – 0,06 mg/l)

- **МП при с. Узунджово, ПС-нова:**

- обща алфа-активност - средногодишно съдържание - 0,4975 Bq/l (концентрацията е много близка до контролно ниво -0,5 Bq/l)

В конкретния случай, площта от ПВТ, в която е установено превишение на концентрацията на горесцитираните показатели е по-малка от 20% от площта на ПВТ, но:

- влошено е качеството на подземните води, ползвани за питейно-битово водоснабдяване,

Състоянието е лошо по показатели манган, желязо и обща алфа-активност.

II. Влошаване на качествата на подземните води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване:

1. В МП при с. Брягово, ПС - 3 Кладенеца + 6 Сондажа, се наблюдава:

- средногодишна концентрация (2019 год.) над прагова стойност за показателя амониеви йони: 0,415 mg/l (стандарт – 0,50 mg/l). Не е превишен стандарта за качество на питейни води при този показател.
- средногодишна концентрация (2019 год.) над стандарт за показателите желязо (общо) и манган съответно: 0,777 mg/l (стандарт – 0,2 mg/l) и 1,0482 mg/l (стандарт – 0,05 mg/l). Превишен е стандарта за качество на питейни води и е повишена концентрацията над установеното базово ниво при тези показатели.

2. В МП при гр. Хасково, Сондаж № 1, ПС-ПБВ "Хасково - 1", се наблюдава:

- средногодишна концентрация (2019 год.) над контролно ниво за показателя обща алфа-активност: 1,2775 Bq/l. (контролно ниво – 0,5 Bq/l), в отделни проби от 1,21 Bq/l до 1,36 Bq/l.

За сравнение: в предходната година (2018г.) в този мониторингов пункт се фиксират съдържания над контролно ниво (0,5 Bq/l) – от 1,47Bq/l до 1,97 Bq/l, средногодишна концентрация - 1,6775 Bq/l.

Можем да направим заключение, че макар средногодишната концентрация на този показател да е понижена, цифрата остава над 2 пъти над контролно ниво.

Средногодишна концентрация (2019 год.) е много близка до стандарт за показателя естествен уран: 0,0503 mg/l (стандарт – 0,06 mg/l). В сравнение с предходната година (2018г.) в този мониторингов пункт се фиксират съдържания над стандарт – от 0,053 mg/l до 0,066 mg/l, средногодишна концентрация - 0,0593 mg/l.

Във връзка с горе изложеното, трябва да изтъкнем, че като подземно водно тяло определено като зона за защита на подземните води, предназначено за питейно-битово водоснабдяване се констатира лошо състояние, като се наблюдава завишено съдържание над контролно ниво/максимална стойност съгласно Наредба №9/2001г.(изм. ДВ. бр.102 от

12 Декември 2014г.) за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели, както следва:

- **в МП при гр. Хасково, Сондаж № 1, ПС-ПБВ "Хасково - 1"** - на показателите (при четирикратно пробонабиране за годината):
 - обща алфа-активност - средногодишна концентрация над контролно ниво - 1,2775 Bq/l (контролно ниво – 0,1 Bq/l)
 - естествен уран - средногодишна концентрация над максимална стойност - 0,0503 mg/l (максимална стойност - 0,03 mg/l)
- **в МП при с. Узунджово, ПС-нова** - на показателя обща алфа-активност при четирикратно пробонабиране за годината – средногодишна концентрация над контролно ниво - 0,4975 Bq/l
- **в МП при гр. Хасково, Източна зона, ПС - ПБВ - 15 Сондажа** – на показателя обща алфа-активност при трикратно пробонабиране за годината – концентрация над контролно ниво - 0,44 Bq/l.
- **в МП при с. Брягово, ПС - 3 Кладенеца + 6 Сондажа** - на показателя обща алфа-активност при еднократно пробонабиране за годината – концентрация над контролно ниво - 0,23 Bq/l.

Общата оценка на химичното състояние на ПВТ BG3G000000NQ009 през 2019г. на територията на РИОСВ-Хасково е „лошо” - показатели с констатирани отклонения са: желязо (общо), манган и обща алфа-активност. Тези резултати потвърждават извършената оценка за водното тяло през 2018 г.

Подземно водно тяло BG3G000000Q012 /Порови води в Кватернер - Марица Изток/

В Област Хасково попада съвсем малка част (тясна ивица по поречието на р. Сазлийка). Цялото ПВТ има площ 982,56 кв.км. Водоносния хоризонт е изграден от чакъли, валуни, пясъци, глини. Подхранването става от реките, валежите и поливните води.

От извършените наблюдения върху химичното състояние през 2019 год. се констатира:

I. Обща оценка на химичното състояние на ПВТ – в мониторингов пункт при гр. Симеоновград (Кладенец ПС) се фиксира:

- концентрация на РС (2019 год.) над стандарт за показателя манган - 0,4886 mg/l (стандарт - 0,05 mg/l)

Състоянието е лошо, защото: площта от ПВТ, в която е установено превишение на концентрациите на манган е по-малка от 20% от площта на ПВТ, но е влошено качеството на подземните води, ползвани за питейно-битово водоснабдяване.

II. Влошаване на качествата на подземните води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване – в МП при Симеоновград (Кладенец ПС):

- средногодишната концентрация (2019 год.) на показателя манган е над стандарт и над концентрацията на установеното базово ниво

Състоянието е лошо.

Общата оценка на химичното състояние на ПВТ BG3G000000Q012 през 2019г. на територията на РИОСВ-Хасково е „лошо” по показател манган.

Общата оценка на химичното състояние на ПВТ BG3G000000Q012 през 2018г. на територията на РИОСВ-Хасково е „лошо” - показател с констатирано отклонение е фосфати.

Подземно водно тяло BG3G000000Q013 /Порови води в Кватернер - Горнотракийска низина/

В Хасковски район е разположена съвсем малка част от водното тяло (най-югоизточните му части). Като цяло водоносния хоризонт е изграден основно от пясъци, глини, гравелити, валуни, чакъли. Цялото ПВТ има площ 2818,07 кв.км. Подхранва се от реките и деретата притоци на р. Марица, от инфилтриралите се валежи и поливни води, от карстовите води на южната оградна верига, които подземно се изливат в алувия.

От извършените наблюдения върху химичното състояние през 2019 год. в мониторингов пункт при с. Скобелево (Кладенец - ПС) се констатира:

I. Обща оценка на химичното състояние на ПВТ – наблюдава се концентрация на РС (2019 год.) над стандарт при показателите манган и фосфати съответно - 0,2656 mg/l (стандарт – 0,05 mg/l) и 1,35 mg/l (стандарт – 0,50 mg/l).

Средногодишната концентрация от трикратно пробонабиране за показателя обща алфа-активност е 0,4933 Bq/l – много близко до контролно ниво за качество на подземни води – 0,5 Bq/l.

Влошено е качеството на подземните води, ползвани за питейно-битово водоснабдяване: превишен е стандарта за качество на питейните води за показателите манган и фосфати в горесцитирания МП – за двата показателя в отделните проби, съдържанията са в границите за манган - от 0,1352mg/l до 0,4298 mg/l и за фосфати - от 1,2 mg/l до 1,6 mg/l. В конкретния случай, площта от ПВТ, в която е установено превишение на концентрацията на показателите манган и фосфати е по-малка от 20% от площта на ПВТ, но:

- влошено е качеството на подземните води, ползвани за питейно-битово водоснабдяване,
- установени са значими и устойчиви тенденции за повишаване на концентрациите на показателя фосфати.

През 2019г. с честота «Четири пъти в годината» е извършен анализ на радиологични показатели в МП при с. Скобелево и както по-горе отразихме, наблюдава се концентрация за показателя обща алфа-активност 0,4933 Bq/l – много близко до контролно ниво за качество на подземни води – 0,5 Bq/l (през трето тримесечие концентрацията е 0,57 Bq/l). В мониторинговата програма за периода 2020г. – 2021г. е предвидена честота на радиологични показатели в МП при с. Скобелево «Четири пъти в годината».

Състоянието е лошо по показатели манган и фосфати.

II. Влошаване на качествата на подземните води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване – средногодишните концентрации (2019 год.) на показателите манган и фосфати са над стандарт и над установеното базово ниво.

Средногодишната концентрация на показателя манган през 2017 год. - 0,3467 mg/l, през 2018 год. е 0,5365 mg/l, а през 2019г. е 0,2656 mg/l.

Средногодишната концентрация на показателя фосфати през 2017 год. - 1,365 mg/l, през 2018 год. е 1,1175 mg/l а през 2019г. е 1,35 mg/l.

Средногодишната концентрация за показателя обща алфа-активност е 0,4933 Bq/l – много близко до контролно ниво за качество на подземни води – 0,5 Bq/l съгласно Наредба № 1/2007г. за проучване, ползване и опазване на подземните води.

Трябва да изтъкнем, че като подземно водно тяло определено като зона за защита на подземните води, предназначено за питейно-битово водоснабдяване се констатира лошо състояние, като се наблюдава завишено съдържание над контролно ниво съгласно Наредба №9/2001г.(изм. ДВ. бр.102 от 12 Декември 2014г.) за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели: средногодишна концентрация - 0,4933 Bq/l (контролно ниво – 0,1 Bq/l).

Състоянието е лошо по показатели манган и фосфати.

Общата оценка на химичното състояние на ПВТ BG3G000000Q013 през 2019г. на територията на РИОСВ-Хасково е „лошо” - показатели с констатирани отклонения са: фосфати и манган. Тези резултати потвърждават извършената оценка за водното тяло през 2018 г.

В заключение:

- за показателя фосфати се наблюдава тенденция на повишаване на съдържанието, а именно: релевантните стойности/средногодишните концентрации са съответно - през 2016г. - 1,615 mg/l, през 2017г. - 1,365 mg/l, през 2018 год. - 1,1175 mg/l, а през 2019г. - 1,35 mg/l.
- за показателя манган се наблюдава тенденция на понижение на съдържанието, а именно: релевантните стойности/средногодишните концентрации са съответно – през 2017 год. - 0,3467 mg/l, през 2018 год. е 0,5365 mg/l, а през 2019г. е 0,2656 mg/l.

Подземно водно тяло BG3G000000NQ018 /Порови води в Неоген - Кватернер - Пазарджик - Пловдивския район/

В Област Хасково се намира съвсем малка част от него (най-югоизточните му части). Като цяло водоносния хоризонт е изграден основно от глини, пясъкливи глини, глинести пясъци, чакъли, конгломерати, брекчи, брекчо-конгломерати, алевролити. Цялото ПВТ има площ 4013,81 кв.км.

Това ПВТ няма мониторингови пунктове от националната мрежа за мониторинг на химичното състояние на подземните води за наблюдение на територията на РИОСВ-Хасково. Няма и мониторингови пунктове от националната мрежа за мониторинг на химичното състояние на подземните води черпещи вода за питейно-битово водоснабдяване за наблюдение на територията на РИОСВ-Хасково.

Общата оценка определя „лошо” химично състояние на ПВТ BG3G000000NQ018 съгласно Обща оценка на химичното състояние на ПВТ на територията на БД „Източнобеломорски район” за 2019г. Показатели с констатирани отклонения са: нитрати, фосфати, обща алфа-активност.

Общата оценка определя „лошо” химично състояние на ПВТ BG3G000000NQ018 съгласно общата оценка за водното тяло през 2018г. Показатели с констатирани отклонения са: фосфати, обща алфа-активност, цинк и сума Тетрахлоретилен и Трихлоретилен.

Подземно водно тяло BG3G000000NQ054 /Порови води в Неоген - Кватернер - Ямбол - Елхово /

ПВТ е разположено в най-източния край на Горнотракийската низина. ПВТ има площ от 1437,83 км². Покриващите ПВТ пластове в зоната на подхранване са почвен слой, пясъкливи глини, пясъци, глинести пясъци. Водоносния хоризонт е изграден от пясъци, глини, гравелити, чакъли /Q/, пясъци, гравелити, пясъкливи глини, варовици, пясъчници, въглища /N/. На територията на РИОСВ-Хасково е съвсем малка част от него (най-югозападните му части).

Това ПВТ няма мониторингови пунктове от националната мрежа за мониторинг на химичното състояние на подземните води за наблюдение на територията на РИОСВ-Хасково. Няма и мониторингови пунктове от националната мрежа за мониторинг на химичното състояние на подземните води черпещи вода за питейно-битово водоснабдяване за наблюдение на територията на РИОСВ-Хасково.

Общата оценка определя „лошо” химично състояние на ПВТ BG3G00000NQ054 съгласно обща оценка на територията на БД „Източнобеломорски район” за 2019г. Показатели с констатирани отклонения са: нитрати, фосфати, обща алфа-активност.

През 2018 г. общата оценка определя „лошо” химично състояние, като показатели с констатирани отклонения са: нитрати, амониеви йони, фосфати, обща алфа-активност.

Подземно водно тяло BG3G0000PgN019 /Порови води в Палеоген - Неоген - Марица Изток /

ПВТ е разположено в североизточната част на Източнобеломорски басейн. Заема източната част на Маришкия каменовъглен басейн. ПВТ има площ от 3105,05 км². Водоносния хоризонт е изграден от глини, пясъци, въглищни шисти, въглища. Подхранването на напорния хоризонт става главно от подземния поток в пролувиалните отложения на Новозагорското поле и от пукнатинните води на подложката (там където хоризонтът заляга върху гранит, мрамори, кристалинни шисти).

От извършените наблюдения върху химичното състояние през 2019 год. в МП при гр. Мерицлери (Сондаж) се констатира:

I. Обща оценка на химичното състояние на ПВТ – наблюдават се концентрации на РС (2019 год.) над стандарт при следните показатели:

- нитрати - 200,5 mg/l (стандарт - 50 mg/l)
- сулфати - 370 mg/l (стандарт - 250 mg/l)
- арсен - 0,012 mg/l (стандарт – 0,01 mg/l)

МП при гр. Мерицлери (Сондаж) е с издадено разрешително за водовземане с цел на водовземането - животновъдство и обект на водоснабдяване: „Ферма за отглеждане на животни”. В Наредба № 44 от 20 април 2006 г. за ветеринарномедицинските изисквания към животновъдните обекти, чл. 4., ал.1, т. 3 е посочено, че животновъдните обекти трябва да отговарят на следните изисквания: снабдени са с питейна вода включително и от собствени водоизточници, която да отговаря на изискванията на Наредба № 9 от 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели (ДВ, бр. 30 от 2001 г.), Съгласно тези изисквания може да посочи, че е влошено качеството на подземните води, ползвани за питейно-битово водоснабдяване: превишен е стандарта за качество на питейните води за показателите нитрати, сулфати и арсен. В конкретния случай, площта от ПВТ, в която е установено превишение на концентрацията на тези показатели е по-малка от 20% от площта на ПВТ, но състоянието е лошо поради влошеното качество на подземните води, ползвани за питейно-битово водоснабдяване,

II. Влошаване на качествата на подземните води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване - няма мониторингови пунктове от националната мрежа за мониторинг на химичното състояние на подземните води черпещи вода за питейно-битово водоснабдяване за наблюдение на територията на РИОСВ-Хасково.

Общата оценка на химичното състояние на ПВТ BG3G0000PgN019 през 2019г. на територията на РИОСВ-Хасково е „лошо”, като показатели с констатирани отклонения са: нитрати, сулфати и арсен. Тази оценка потвърждава оценката за 2018 г. като показателите с констатирани отклонения са: електропроводимост, нитрати и сулфати.

Подземно водно тяло BG3G0000T12034 / Карстови води - Тополовградски масив/

В североизточния край на Област Хасково е само западната част на това ПВТ. Водоносния хоризонт е изграден от варовици-кавернозни, мраморизирани варовици, доломити. Цялото ПВТ има площ 306,03 кв.км.

От извършените наблюдения върху химичното състояние през 2019 год. в МП при с. Кап. Петко войвода (Славков извор) се констатира:

I. Обща оценка на химичното състояние на ПВТ – продължава тенденцията от предходни години на концентрация на релевантна стойност (РС) над стандарт за показателя нитрати - 51 mg/l (стандарт - 50 mg/l).

Влошено е качеството на подземните води, ползвани за питейно-битово водоснабдяване: превишен е стандарта за качество на питейните води за показателя нитрати - съдържанията са в границите от 45 mg/l до 57 mg/l. В конкретния случай, площта от ПВТ, в която е установено превишение на концентрацията на показателя нитрати е по-малка от 20% от площта на ПВТ, но:

- влошено е качеството на подземните води, ползвани за питейно-битово водоснабдяване, Състоянието е лошо.

II. Влошаване на качествата на подземните води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване – средногодишната концентрация (2019 год.) на показателя нитрати превишава стандарт. Средногодишни концентрации на нитрати над стандарт в МП при с. Кап. Петко войвода (Славков извор) са отразени в таблицата по-долу.

Състоянието е лошо.

Показател	Средно годишни концентрации на Нитрати над стандарт в подземни води в МП при с. Кап. Петко войвода (Славков извор) (стандарт - 50 mg/l)									
	2010 год.	2011 год.	2012 год.	2013 год.	2014 год.	2015 год.	2016 год.	2017 год.	2018 год.	2019 год.
Нитрати (mg/l)	63,38	69,78	66,25	61,5	62,75		52	59	58	51

Общата оценка на химичното състояние на ПВТ BG3G0000T12034 през 2019г. на територията на РИОСВ-Хасково е „лошо” - показател с констатирано отклонение е нитрати, което е констатирано и през 2018г.

Подземно водно тяло BG3G000PtPg049 /Пукнатинни води - Източно Родопски комплекс/

Това голямо по площ ПВТ заема западните части на разглеждания район. Водоносния хоризонт е изграден от риолити, андезити, пирокластични риодацити, туфи, туфити, туфозни пясъчници и алевролити, варовици - кавернозни, варовити пясъчници, мергели, конгломерати, пясъчници, глини, гнайсошисти, гранитизирани гнайси, гранитогнайси, гнайси, мигматити, шисти амфиболити, мрамори, калкошисти. Цялото ПВТ има площ – 6593,09 кв.км.

От извършения мониторинг на химичното състояние през 2018 г. в мониторинговите пунктове при с. Миладиново (Извор), с. Паничково (Извор под разклона за с.Паничково), с. Звънарка (ПС "Звънарка" - Извор (Каптаж №2), с. Дрангово (Извор), с. Кукуряк (Извор), с. Дружинци (Извор), с. Диамандово (Тръбен кладенец), Кандилка (Извор в ПС "Кандилка") и с. Камилски дол (Извор - ПС) се констатира:

I. Обща оценка на химичното състояние на ПВТ – не се наблюдават концентрации на РС (2019 год.) над стандарт.

Влошено е качеството на подземните води, ползвани за питейно-битово водоснабдяване в мониторингов пункт при с. Дружинци по показател желязо – средногодишно съдържание - 0,2953 mg/l (стандарт – 0,2 mg/l).

Състоянието е лошо.

II. Влошаване на качествата на подземните води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване:

- желязо – средногодишната концентрация (2019 год.) в МП при с. Дружинци е 0,2953 mg/l (стандарт – 0,2 mg/l).

На този етап приемаме, че състоянието е лошо, защото: данните от мониторинга на необработената вода показват, че е превишен стандарта за качество на питейните води за показателя желязо

Общата оценка на химичното състояние на ПВТ BG3G000PtPg049 на територията на РИОСВ- Хасково през 2019г. е „лошо”, като показател с констатирано отклонение е желязо. През 2018 г. общата оценка на химичното състояние също е „лошо” по показателя цинк.

4. Характеристика на две подземни водни тела в добро химично състояние.

Подземно водно тяло BG3G000000Q010 /Порови води в Кватернер - река Арда/

Водното тяло е разположено в Област Кърджали. Алувиалните отложения са образувани от р. Арда и нейните притоци – р. Върбица и р. Перперек. Водоносния хоризонт е изграден от пясъци, гравелити, глини, валуни, чакъли. ПВТ има площ - 101,16 кв. км.

През 2019г. в мониторингови пунктове при с. Странджево (Кладенец), с. Странджево (Дренаж), гр. Крумовград (ПС "Крумовград" - 3 Кладенеца) и гр. Кърджали (Кладенец - НИМХ - ХГП№601) от извършените наблюдения върху химичното състояние се констатира:

I. Обща оценка на химичното състояние на ПВТ – не се наблюдават концентрации на РС (2019год.) над стандарт. Състоянието е добро.

II. Влошаване на качествата на подземните води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване – средногодишните концентрации (2019 год.) на съответните компоненти не превишават стандарт и не е превишена концентрацията на установеното базово ниво. Състоянието е добро.

В МП при с. Странджево (Маджарово) (Дренаж) през трето тримесечие се наблюдава концентрация над стандарт за показателя никел - 0,0228 mg/l (стандарт – 0,02 mg/l), но средногодишната концентрация (2019 год.) е 0,0119 mg/l.

В мониторинговата програма за подземни води за периода 2020г. – 2021г. е проектирана честота на показателя никел в този мониторингов пункт - «Четири пъти в годината».

Общата оценка определя „добро” химично състояние на ПВТ BG3G000000Q010 през 2019г., което е констатирано и през 2018г.

Подземно водно тяло BG3G0000PgN026 /Карстови води - Чирпан – Димитровград/

В Област Хасково е разположена само южната част на това ПВТ, заема северозападната част на Област Хасково. Водоносния хоризонт е изграден от пясъкливи, глинести и органогенни варовици, мергели, конгломерати, пясъчници. Покриващите ПВТ пластове в зоната на подхранване са пясъци, чакъли, глини, конгломерати, туфи, туфити, туфозни пясъчници, рифови варовици. Цялото ПВТ има площ 1058,29 кв.км.

От извършените наблюдения върху химичното състояние през 2019 год. се констатира:

I. Обща оценка на химичното състояние на ПВТ – наблюдава се концентрация на релевантна стойност (РС) над стандарт за показателя нитрати - 65,175 mg/l (стандарт - 50 mg/l). Основно, замърсяването е в мониторингов пункт при с. Великан (Сондаж, дом Ангел Тенев) – средногодишната концентрация на нитрати е 106 mg/l.

В конкретния случай, площта от ПВТ, в която е установено превишение на концентрацията на показателя нитрати е по-малка от 20% от площта на ПВТ, и не е влошено качеството на

подземните води, ползвани за питейно-битово водоснабдяване. Релевантна стойност за подземното водно тяло и средногодишната концентрация на нитрати в мониторингов пункт при с. Великан бележи понижение, илюстрирано на долу приложените таблици. На този етап приемаме състоянието за добро.

Показател	Концентрации на РС на Нитрати над стандарт за подземни води (стандарт - 50 mg/l)		
	2017 год.	2018 год.	2019 год.
Нитрати (mg/l)	91,29	98,23	65,18

Показател	Средно годишни концентрации на Нитрати над стандарт в подземни води при с. Великан (Сондаж, дом Ангел Тенев) (стандарт - 50 mg/l)									
	2010 год.	2011 год.	2012 год.	2013 год.	2014 год.	2015 год.	2016 год.	2017 год.	2018 год.	2019 год.
Нитрати (mg/l)	187,225	184,75	187,75	150,25	154,25		161,5	156	173,17	106

II. Влошаване на качествата на подземните води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване - няма мониторингови пунктове черпещи вода за питейно-битово водоснабдяване на територията на РИОСВ-Хасково.

Общата оценка на химичното състояние на ПВТ BG3G0000PgN026 през 2019г. на територията на РИОСВ-Хасково е „добро”. През 2018г. общата оценка на химичното състояние на водното тяло е „лошо” по показател нитрати.

4. План за управление на риска от наводнения

От определените в Програмата от мерки на утвърден в края на 2016 г. от Министерски съвет План за управление на риска от наводнения (ПУРН) в Източнобеломорски район 2016-2021 г. за територията на РИОСВ Хасково към 31.12.2019 г. са стартирали следните мерки:

Предвидени дейности по ИН	Уникален код на мярката	Име на мярката	Описание на мярката
Изсичане на храсти и дървета с цел почистване на лява дига, берма и кюне на корекцията на р. Ченгенедере, имот 000051, площ 15,263 дка, НТП предпазна дига в землището на с. Генералово	MA_01_63	Реконструкция и поддържане на корекциите	Поддържане на лявата защитна дига на р. Левченска в зоната на с. Генералово и почистване от дървета и храсти - около 2500 м, площ - 15 дка
Реконструкция и ремонт и рехабилитация на язовири общинска собственост по ОП ОС - Изграждане на нова СБ шахта - основен изпускател, изграждане на нов преливник, КИС, почистване на откосите и	EARBD_28	Реконструкция и ремонт на язовири	Реконструкция и ремонт и рехабилитация на язовири общинска собственост по ОП ОС

Предвидени дейности по ИН	Уникален код на мярката	Име на мярката	Описание на мярката
подравняване на короната, ПИ 000209, с. Димитровче, общ. Свиленград.			
Почистване на запълнените с наноси участъци от р. Асардере с цел освобождаване на обеми и осигуряване преминаване на висока вълна - Общо количество баластра около 1000 м3. 26 992,48 лв. с ДДС (за 2016 год.)	AR_03_08	Почистване на речни участъци и дерета за осигуряване преминаване на висока вълна	Почистване на запълнените с наноси участъци от р. Асардере с цел освобождаване на обеми и осигуряване преминаване на висока вълна - Общо количество баластра около 1000 м3.
Ежегодно обследване на техническото и експлоатационното състояние на потенциално опасните водни обекти. Област Кърджали.	EARBD_13	Ежегодно обследване на техническото и експлоатационното състояние на потенциално опасните водни обекти	Ежегодно обследване на техническото и експлоатационното състояние на съоръжения във водни обекти - диги, защитни стени, мостове, прагове и други с цел своевременно предприемане на мерки за предотвратяване на разрушения при наводнения
Разработени и актуализирани планове за защита при бедствия (част наводнения). Участие на компетентните органи за УРН от самото начало при разработването на планове за действия при природни бедствия, аварии. Област Кърджали.	EARBD_27	Разработване и актуализиране на планове за защита при бедствия (част наводнения)	Участие на компетентните органи за УРН от самото начало при разработването на планове за действия при природни бедствия, аварии.
Ежегодно обследване на техническото и експлоатационното състояние на потенциално опасните водни обекти. Област Хасково.	EARBD_13	Ежегодно обследване на техническото и експлоатационното състояние на потенциално опасните водни обекти	Ежегодно обследване на техническото и експлоатационното състояние на съоръжения във водни обекти - диги, защитни стени, мостове, прагове и други с цел своевременно предприемане на мерки за предотвратяване на разрушения при наводнения
Разработване и изпълнение на областни и общински програми за намаляване риска от бедствия, включително от наводнения. Област Хасково.	EARBD_12	Разработване и изпълнение на областни и общински програми за намаляване риска от бедствия вкл. от наводнения	Разработване и изпълнение на областни и общински програми за намаляване риска от бедствия, включително от наводнения
Разработени и актуализирани планове за защита при бедствия (част наводнения). Участие на компетентните органи за УРН от самото начало при разработването на планове за действия при природни бедствия, аварии. Област Хасково.	EARBD_27	Разработване и актуализиране на планове за защита при бедствия (част наводнения)	Участие на компетентните органи за УРН от самото начало при разработването на планове за действия при природни бедствия, аварии.
Корекцията на р. Хасковска – от моста на ул. „19-ти февруари“ на	MA_02_17	Реконструкция и поддържане на	Поддръжка на корекцията на р. Хасковска в зоната на гр.

Предвидени дейности по ИН	Уникален код на мярката	Име на мярката	Описание на мярката
W с/у течението до рег. граница на Хасково с д-на около 1000 м до края на корекцията, обща д-на L=1200 м. (Начало участък – 41 55'59.06"С 25 32'24.56"И; Край – 41 55'58.34"С 25 31'40.16"И)		корекциите	Хасково - 2х3700 м (вкл. възстановяване на нарушена облицовка (400 м))
Нов стоманобетонен парапет (L=1200, H=1.5 m)	MA_02_18	Изграждане на нови корекции	Изграждане на масивен ст.бет. парапет по двата бряга на р. Хасковска в зоната на гр. Хасково, над съществуващите подпорни стени - 2х2500 м с височина 1 м и 2х1200 м с височина 1.5 м. Изграждане на нови подпорни стени в източната част на гр. Хасково (промишлена зона) по продължение на съществуващата корекция - височина на стените 3.5 м и дължина 2х1050 м.
Почистване на корекция на р. Харманлийска от храстовидна растителност и единични дървета. Имоти 77181.12.1, 77181.12.2, 77181.12.4, 77181.12.5, 77181.12.6, 77181.12.7, 77181.8.1, 77181.8.2, 77181.8.7, 77181.8.8	MA_02_49	Почистване и стопанисване на речните легла в границите на урбанизирана територия	Основно и ежегодно почистване на коритото на р. Харманлийска в зоната на гр. Харманли (дължина 4500 м, площ 250 дка) от дървета, храсти, блатна растителност, битови и строителни отпадъци.
Почистване на корекция на р. Харманлийска от храстовидна растителност и единични дървета. Имоти 77181.12.1, 77181.12.2, 77181.12.4, 77181.12.5, 77181.12.6, 77181.12.7, 77181.8.1, 77181.8.2, 77181.8.7, 77181.8.8	MA_02_50	Реконструкция и поддържане на корекциите	Поддръжка на дигите на р. Харманлийска в зоната на гр. Харманли - 2500 м по левия бряг и 4000 м по десния
Укрепване на л. бряг на р. Джебелска в участък от регулацията на с.Тютюнче, общ. Джебел чрез стоманобетонни /винкелна и облицовъчни/ стени с височина 8 м и насип зад и над тях от чакъл. Дължината на стените е 45 м. Изграждане на земно-насипна дига и почистване речен участък за преминаване на висока вълна за река Джебелска в района на село Тютюнче. В процес за избор на изпълнител, изготвен, одобрен и влязъл в сила ПУП. 2 варианта.	AR_03_24	Изграждане на земно-насипна дига и комбинация	Изграждане на земно-насипна дига и почистване речен участък за преминаване на висока вълна за река Джебелска в района на село Тютюнче
Възстановяване на съществуващата дясна дига в сервитута на река Крумовица. Дължина 610 м. Ширина на билото 3,0 м и откоси 1:2. Обектът започва с координати	AR_01_42	Изграждане на земно-насипна дига и комбинация	Изграждане на земно-насипна дига и комбинация с дължина около 850 м на р. Крумовица в района на бензиностанция с. Вранско, община Крумовград на около 150 м след края на

Предвидени дейности по ИН	Уникален код на мярката	Име на мярката	Описание на мярката
41°28'49.560"С, 25°37'48.863"И и завършва с координатите 41°28'48.740"С, 25°38'21.071"И			РЗПРН
Изграждане на нови системи и съоръжения или реконструкция или модернизация на съществуващи системи и съоръжения. 41.492617,25.299522. 41.492303, 25.302472. 41.492003, 25.302472. 41.491681, 25.302364.	AR_03_02	Изграждане на земно-насипна дига и комбинация	Изграждане на земнонасипна дига от местен материал по левия бряг на р. Джебелска, следваща посоката на основното течение на реката непосредствено зад съществуващата стена от габиони, с максимална височина 2,5 м и дължина 700 м. Изграждане на дига от местен материал с укрепване на водния откос срещу ерозия с височина 2.5 м и дължина 600 м. по левия бряг в участъка след моста на гр. Джебел.
Отстраняване на наносни отложения от коритото на р. Марица, в зоната на моста на Републикански път I-8 при гр. Свиленград.	MA_01_52	Почистване на речни участъци и дерета за осигуряване преминаване на висока вълна	Отстраняване на наносни отложения от коритото на р. Марица, в зоната на моста на Републикански път I-8 при гр. Свиленград.
Изграждане на земнонасипна дига в комбинация с биологично укрепване по продължение на лявата подпорна стена в южната част на гр. Свиленград, до привързването ѝ към съществуващата дига - дължина 180 м, средна височина 2.5 м	MA_01_53	Изграждане на земно-насипна дига и комбинация	Изграждане на земнонасипна дига в комбинация с биологично укрепване по продължение на лявата подпорна стена в южната част на гр. Свиленград, до привързването ѝ към съществуващата дига - дължина 180 м, средна височина 2.5 м.
Поддържане на подпорните стени (2x1500м)	MA_01_54	Реконструкция и поддържане на корекциите	Поддържане на подпорните стени (2x1500м)
Основно и ежегодно почистване на коритото и бреговете на р. Марица в зоната на гр. Свиленград от дървета, храсти, битови и строителни отпадъци, участък с дължина 5500 м и площ 500 дка	MA_01_50	Почистване и стопанисване на речните легла в границите на урбанизирана територия	Основно и ежегодно почистване на коритото и бреговете на р. Марица в зоната на гр. Свиленград от дървета, храсти, битови и строителни отпадъци, участък с дължина 5500 м и площ 500 дка
Поддържане на десния бряг на р. Марица чрез укрепване, както и почистване на реката от наносни отложения, на част от зоната между селата Великан и Ябълково.ПС "Ябълково I-ви подеи", между ШК29 и ШК36.	MA_04_24	Реконструкция и поддържане на корекциите	Поддръжка на дясната защитна дига на р. Марица и прилежащите ѝ площи в зоната между с. Великан, Ябълково и Крум (8000 м) (вкл. почистване)
Обследване и анализ на техническото състояние на язовирна стена „Татково” и съоръженията към нея” в поземлен имот с идентификатор	EARBD_28	Реконструкция и ремонт на язовири	Реконструкция и ремонт и рехабилитация на язовири общинска собственост по ОП ОС

Предвидени дейности по ИН	Уникален код на мярката	Име на мярката	Описание на мярката
№ 72120.17.11 в землището на с. Татково, ЕКАТТЕ 72120, общ. Кърджали, обл. Кърджали,			
Обследване и анализ на техническото състояние на язовирна стена „Хендека” и съоръженията към нея” в поземлен имот с идентификатор № 14787.63.214 в землището на с. Георги Добрево, ЕКАТТЕ 14787, общ. Любимец, обл. Хасково	EARBD_28	Реконструкция и ремонт на язовири	Реконструкция и ремонт и рехабилитация на язовири общинска собственост по ОП ОС
Почистване на Корекция на р.Левченска от дървесна растителност” с възложител „Напоителни системи”ЕАД - клон Хасково.26°16'9.52"E, 41°43'2.79"N в землището на с. Генералово до 26°15'59.96"E, 41°44'33.47"N в землището на с. Чернодъб	MA_01_63	Реконструкция и поддържане на корекциите	Поддържане на лявата защитна дига на р. Левченска в зоната на с. Генералово и почистване от дървета и храсти - около 2500 м, площ - 15 дка
Осигуряване на проводимостта на водните течения на р. „Бисерска“ в урбанизираната част на с. Бисер, общ. Харманли- премахване на саморасла дървесна и храстова растителност, разположена по въздушния и водния откос на двете страни на коритото	MA_01_29	Почистване и стопанисване на речните легла в границите на урбанизирана територия	Ежегодно почистване на коритото на р. Бисерска в зоната на с. Бисер от дървета, храсти, блатна растителност, битови и строителни отпадъци - 2000 м и площ 100 дка.

За 2019 г. в БД ИБР има данни за следните наводнения за територията на РИОСВ Хасково:

Дата	Източник на наводнението	Местоположение на наводнението	Кратко описание на щетите
24 януари 2019	Река	община Ардино	За часове река Арда рязко вдига нивото си и залива мост, който е единствения път за седем села и махали. Количеството на падналият дъжд е почти 45 литра за няколко часа. Единствената връзка с над 150 души е телефонът
03.06.2019 г.	Дъждовни води	Гр. Хасково	Наводнени приземни етажи, мазета, улици, паднали огради, разрушени пътища, отнесени автомобили. За по-малко от час 62 литра на квадратен метър се изсипват над града. Кризисна е ситуацията на ул. “Пионер”. шахтата на улицата започна да връща вода и мръсотия. Нивото на водата е достигнало половин метър. Тежки поражения и загинали животни има в съседна къща на улицата. На много булеварди и улици асфалтът е отнесен.

			Залети мазета, асансьорни шахти и подземни гаражи.
03.06.2019 г.	Дъждовни води, река	Община Димитровград, с. Злато поле	река Мартинка при Злато поле е заляла за около 2 часа пътя между Симеоновград и Димитровград
03.06.2019 г.	Дъждовни води, река	Община Димитровград, с. Голямо Асеново, с. Малко Асеново, Долно Белево	През нощта на 2 срещу 3 юни са прелели дерета в селата Малко Асеново и Голямо Асеново, евакуирани са били три трудноподвижни жени от 2 къщи, пътната настилка е изровена, а пътят между двете села, на който има мост е бил временно затворен; сутринта водата се е оттеглила. В село Малко Асеново има 2 малки мостчета, които са били залети. Измереното количество паднали валежи е било 143 л./кв.м.
05.06.2019 г.	Дъждовни води	град Ивайловград	Пороен дъжд в рамките на 20 минути, вследствие на който улиците в центъра на града са залети от вода с дълбочина близо половин метър
14.06.2019 г.	Дъждовни води	Гр. Кърджали	На някои места в града улиците се наводняват. Най-тежко е в района на пазара и във „Веселчане”.
29.07.2019 г.	Дъждовни води	Гр. Кърджали	Много от улиците остават под вода.

Програмата от мерки на ПУРН в Източнореломорски район 2016-2021 г. е достъпна за разглеждане в табличен и графичен вид чрез географска информационна система (ГИС) на БД ИБР. Връзка към ГИС на БД ИБР е изведена на началната страница на интернет страницата на БД ИБР.

II.3. ЗЕМИ И ПОЧВИ

1. Обобщена информация за територията на РИОСВ

Общата територия, контролирана от РИОСВ-Хасково възлиза на 826344 ха. От тях земеделските земи са 440413ха. Размерът на горския фонд е 348426 ха.

2. Замърсяване на почвите с тежки метали и металонди

РЛ-Хасково осъществява мониторинговата дейност в пунктовете за наблюдение и контрол от подсистема „Земи и почви" от НАСЕМ. Пунктовете, в които се извършва пробонабирането на почвени проби са определени от ИАОС, гр. София. Те са разположени на цялата територия на РИОСВ и са в зависимост от източниците на замърсяване. Пунктовете са определяни, като са съобразени с типа на почвите, начина на трайно ползване и културите, които се използват. Определени са им географски координати, които образуват мрежа от 16x16 км един от друг.

Пробонабирането се извършва в следните пунктове:

Брои пунктове	№ на пункта	Географски координати	Населено място, землище	Община
---------------	-------------	-----------------------	-------------------------	--------

1.	250	25 25.100	41 52.067	с. Сираково	Хасково
2.	251	25 27.188	42 0.389	с. Горски Извор	Димитровград
3.	252	25 29.291	42 8.710	гр. Меричлери	Димитровград
4.	268	25 36.230	41 50.504	с. Манастир	Хасково
5.	269	25 38.333	41 58.819	с. Узунджово	Хасково
6.	270	25 40.465	42 7.130	с. Голямо Асеново	Димитровград
7.	286	25 45.227	41 40.616	с. Ръженово	Маджарово
8.	287	25 47.344	41 48.923	с. Славяново	Харманли
9.	288	25 49.476	41 57.230	с. Поляново	Харманли
10.	289	25 51.623	42 5.533	с. Калугерово	Симеоновград
11.	305	25 54.182	41 30.723	с. Пашкул	Ивайловград
12.	306	25 56.305	41 39.026	с. Бориславци	Маджарово
13.	307	25 58.444	41 47.326	с. Черна могила	Харманли
14.	308	26 0.599	41 55.625	с.Рогозиново	Харманли
15.	324	26 5.222	41 29.125	с. Свирачи	Ивайловград
16.	325	26 9.529	41 45.711	Свиленград	Свиленград
17.	326	26 11.705	41 54.002	с. Васково	Любимец
18.	343	26 25.010	42 0.644	с. Равна Гора	Любимец
19.	231	25 11.906	41 45.283	с. Куцово	Черноочене
20.	232	25 13.957	41 53.614	с. Ночево	Черноочене
21.	246	25 16.895	41 18.570	с. Яковица	Крумовград
22.	247	25 18.925	41 27.092	с. Овчево	Джебел
23.	248	25 20.969	41 35.420	с. Петлино	Момчилград
24.	249	25 23.027	41 43.744	с. Патица	Черноочене
25.	265	25 29.989	41 25.552	с. Ралица	Момчилград
26.	266	25 32.050	41 33.871	с. Татул	Момчилград
27.	267	25 34.135	41 42.188	с. Кокиче	Кърджали
28.	284	25 41.037	41 23.995	с. Гулия	Крумовград
29.	285	25 43.126	41 32.306	с. Джанка	Крумовград
30.	304	25 52 072	41 22.420	с. Стражец	Кърджали
31.					

През 2019 г. е извършено изпитване на почвени проби за анализ на почвите от замърсяване с тежки метали и металоиди I ниво. Вzeti са 90 проби от пунктовете - с. Петлино, общ. Момчилград, с.Татул, общ.Момчилград, с.Яковица, общ.Крумовград, с.Ралица, общ. Момчилград, с.Кокиче, общ. Кърджали и с.Стражец, общ. Кърджали. Резултатите от анализите показват наднормено съдържание на хром в пункт с.Петлино, общ.Момчилград - резултат 440 mg/kg и пункт с.Яковица, общ.Крумовград - резултат 325 mg/kg, при норма 250 mg/kg.

Провежданият ежегоден мониторинг показва, че почвите в региона са в добро екологично състояние по отношение на запасеност с биогенни елементи/органично вещество, оценена чрез измерени концентрации на общ азот, органичен въглерод и общ фосфор, а съотношението C/N показва благоприятни условия за разграждане/минерализиране на органичното вещество.

3. Замърсяване на почвите с продукти за растителна защита /пестициди/

През последните години на територията, контролирана от РИОСВ-Хасково залежават около 662379 кг в твърдо състояние и 84000 л в течено състояние забранени за употреба пестициди. Съществуват 14 бр. складове за залежали негодни и забранени за употреба продукти за растителна защита, 7 централизиращи склада за съхранение на РЗП и 3 площадки за съхранение съответно на 88 бр. ББ - Кубове в Общините Ивайловград, Свиленград и Тополовград.

През 2019г. са извършени общо 41 проверки на складовете за съхранение на залежали

пестициди.

За окончателно решаване на проблемите със складовете и наличните в тях растително-защитни препарати, които създават потенциална опасност от инциденти и замърсяване на околната среда се изпълнява проект „Екологосъобразно обезвреждане на излезли от употреба пестициди и други препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност“ с финансиране по „Българо-Швейцарската програма за сътрудничество“. В него са включени 23 склада на територията на РИОСВ-Хасково.

През 2019г.съгласно този проект бяха ликвидирани складовете за съхранение на негодни за употреба пестициди в с. Горски извор,общ. Димитровград и с.Стойково, общ.Хасково

В изпълнение на Програма за почвен мониторинг I ниво за 2019 г. е извършено пробовземане и изпитване на почвени проби за анализ на замърсяване с пестициди, включващо 6 пункта- в с.Петлино, общ.Момчилград; с.Кокиче, общ.Кърджали; с.Татул , общ.Момчилград; с.Стражец, общ.Кърджали; с.Яковица, общ.Крумовград; с.Ралица ,общ. Момчилград. Извършени са 54 анализа. Резултатите от анализите показват, че не са регистрирани резултати с наднормено съдържание на пестициди в почвите.

4. Замърсяване на почвата с устойчиви органични замърсители, вкл. нефтопродукти.

Замърсяванията се дължат предимно на аварии при катастрофи или на инцидентни разливи и течове в складовите стопанства за нефтопродукти. През 2019г. на територията на РИОСВ - Хасково замърсяване с нефтопродукти не е констатирано.

5. Ерозия на почвите

Ерозията е процес, който механично уврежда почвите, като унищожава хумусния слой, което води до намаляване на почвеното плодородие ежегодно.

Всяка година ерозията е бич за повечето от половината земеделски земи в България. За района на Хасковска и Кърджалийска област на засилена водна ерозия са подложени над 150 хил. дка. земи, основно в Кърджалийски регион (общини Кърджали, Момчилград, Крумовград, Черноочене, Кирково).

До голяма степен активната водна ерозия в Кърджалийско бе намалена и овладяна с извършеното през миналите години широкомащабно залесяване - залесени над 1 млн. дка нови гори и проведени противоерозионни технически мероприятия.

В равнинната част на региона Горнотракийската равнина, в поречието на р.Марица и на слабо наклонени предпланински възвишения на Източните Родопи, водната ерозия е изразена в по-малка степен поради естественото затревяване и самозалесяване на земите, които не се обработват.

През 2019 г. година не са финансирани проекти против ерозията и не са известни такива, които се изпълняват на контролираната от РИОСВ - Хасково територия. Дейностите по предотвратяване на почвената ерозия основно се финансират от МЗХ.

6. Засоляване и вкисляване на почвите

В изпълнение на Програмата за почвен мониторинг II ниво за 2019 г. е извършено пробовземане и изпитване на почвени проби за анализ на вкисляване, включващ 4 проби от пункт в гр. Любимец, с.Тънково общ.Стамболово, с.Константиново, общ.Симеоновград и с.Царева поляна общ. Стамболово, извършени са 32 анализа. Резултатите от анализите показват, че не са регистрирани резултати с вредна киселинност на почвите.

За територията на РИОСВ – Хасково няма изградени почвени пунктове за мониторинг на почвите от засоляване.

7. Нерегламентирано изхвърляне на отпадъци върху почвената повърхност (строителни, битови, промишлени и селскостопански отпадъци)

Продължава изхвърлянето на разнородни отпадъци върху почвената повърхност в населените места и извън тях. В резултат на извършени планови и извънредни проверки и дадени предписания през 2019г са закрити 74 бр. нерегламентирани сметища.

II.4. ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И БИОРАЗНООБРАЗИЕ

1. Национална екологична мрежа

1.1. Защитени територии

Към момента на територията на РИОСВ-Хасково има обявени по Закона за защитените територии /ЗЗТ/ общо 93 защитени територии /ЗТ/, от които 50 природни забележителности /ПЗ/, 4 поддържани и 1 строг резерват и 38 защитени местности /ЗМ/ на обща площ приблизително 17827,659 ха /Приложение 1/.

Мрежата от защитени територии представлява около 2,2 % от площта, контролирана от инспекцията, което е по-малко от средното за страната (5,3%), т.к. в региона няма големи защитени територии като природни и национални паркове.

Защитена местност – Юмрук скала

През 2019г. е стартирана процедура по предложение за обявяване на природна забележителност в земл. на с. Остър камък, общ. Харманли, общ. Хасково от страна на общ. Харманли. Съгласно указанията на писмо на МОСВ бе проведена комисия, която единодушно прие предложението. Впоследствие от страна на МОСВ е изискано провеждането на делба на предложеният имот, с цел да бъдат обхванати основно скалните образувания и прилежащите им площи.

През 2019г. бе приключена стартиралата през 2018 г. процедура по заличаване на ПЗ Долмен по ЗЗТ с отказа на МОСВ да бъде заличена ПЗ, поради отказ на областен управител на област Хасково. Във връзка с опазване на находищата на блатно кокиче в ПЗ „Сазлъка”, ЗМ „Долната ова” и ЗМ „Лозенски път” са извършени предварителни проверки и са дадени съответните предписания за недопускане разораване и бране на кокиче. В последствие, през периода на цъфтеж, съответно с указанията по писмо на МОСВ (изх. № 05-08-831/10.04.2019 г.) са извършени проверки с цел установяване състоянието на блатно кокиче. През текущата година не бе позволен добивът от посочените находища от страна на Министъра на околната среда и водите.

Защитена местност Гюмюрджиски снежник

Родопски крем – Lilium rhodopeum

Във връзка с провеждането на процедура по разширяване площта на защитена местност „Находище на родопски лопен” в земл. на с. Горни Юруци, общ. Крумовград, обл. Кърджали бе проведена комисия в изпълнение на Заповед №7/05.02.2019г. на директора на РИОСВ-Хасково. Комисията разгледа и прие единодушно предложението за разширяване на ЗМ. Проектът за изменение на кадастралната карта бе внесен в СГКК – Кърджали след издаване на Заповед за увеличение на площта на ЗМ от МОСВ.

През 2019 г. от страна на ИБЕИ на БАН бе внесено предложение за обявяване на защитена местност „Ливади Морянци“ с площ 3 дка в земл. на с. Морянци, общ. Крумовград, обл. Кърджали с цел опазване на редкия растителен вид рехавоцветен салеп - *Anacamptis laxiflora*. Със заповед на директора на РИОСВ-Хасково бе назначена комисия, която да разгледа предложението.

Рехавоцветен салеп – Anacamptis laxiflora

През 2019 г. от страна на ИБЕИ на БАН бе внесено предложение за разширяване на ЗМ Пропадналото блато. Процедурата бе стартирана с писмо за информация за собственици на имоти попадащи в предложението до община Димитровград, след което и с писмо за наследници до ОСЗГ – Димитровград, предстои свикването на комисия по разглеждане на предложението.

През последните години тече процес по оптимизация на защитените територии, обявяват се нови такива, в случаите, когато бива има предложение от заинтересовани страни, както и се правят предложения за заличава на такива ЗТ, които са загубили предмета си на опазване.

Подхранване на египетски и белоглав лешояд – Резерват Вълчи дол

През 2019г. в териториалния обхват на РИОСВ - Хасково не са възникнали значими пожари - не са засегнати от пожар защитени територии.

1.2. НАТУРА 2000

С цел дългосрочното опазване на биологичното, геологичното и ландшафтното разнообразие осигуряването на достатъчни по площ и качество места за размножаване, хранене и почивка, включително при миграция, линеење и зимуване на дивите животни; създаването на условия за генетичен обмен между разделени популации и видове; участието на Република България в европейските и световните екологични мрежи; ограничаване на негативното антропогенно въздействие върху защитени територии е изградена Национална екологична мрежа от защитени зони, като част от Европейската екологична мрежа „Натура 2000“.

В териториалния обхват на Инспекцията попадат цели или части от общо 26 защитени зони /33/ от националната екологична мрежа „Натура 2000“, които заемат над половината от територия контролирана от РИОСВ-Хасково.

Към настоящия момент, със заповеди са обявени 12-те защитени зони от НАТУРА 2000 – Директива 79/409 ЕЕС за опазване на дивите птици: BG0002019 “Бяла река”, BG0002103 “Злато поле”, BG0002012 “Крумовица”, BG0002014 “Маджарово”, BG0002081 “Марица-Първомай”, BG0002071 “Мост Арда”, BG0002020 “Радинчево”, BG0002013 “Студен кладенец”, BG0002092 “Харманлийска река”, BG0002106 “Язовир Ивайловград”, BG0002073 “Добростан” и BG0002021 “Сакар”. Останалите 14 защитени зони за опазване на местообитанията на дивата флора и фауна са: BG0000434 „Банска река”, BG0000217 „Ждрелото на река Тунджа”, BG0000287 „Меричлерска река”, BG0001034 „Остър камък”, BG0000435 „Река Каялийка”, BG0000578 „Река Марица”, BG0000442 „Река Мартинка”, BG0000425 „Река Съзлийка”, BG0001032 „Родопи Източни”, BG0001031 „Родопи Средни”, BG0000212 „Сакар”, BG0000195 „Река Тунджа 2”, BG0000218 „Дервишки възвишения 1” и BG0000440 „Река Соколица”. Те са приети с Решение на Министерски съвет и се очаква обявяването им със заповед.

През 2019 г. няма промени в площта или в предмета и целите на опазване на защитените зони в териториалния обхват на РИОСВ- Хасково.

Подробният списък на 33 в териториалния обхват на РИОСВ-Хасково е посочен в Приложение 2.

Обществен достъп до пълната информация за защитените зони има в Информационна система за защитени зони от екологичната мрежа Натура 2000 на интернет адрес: <http://natura2000.moew.government.bg/>.

През 2019 г. е получен сигнал за опожарени участъци от защитени зони „Злато поле“ и „Река Марица“ по НАТУРА 2000, след проверка от наша страна препратен по компетентност на ОД МВР – Хасково.

2. Биоразнообразие

По-голямата част от територията, за която отговаря РИОСВ-Хасково попада в Източни Родопи. Като място с изключително високо биологично разнообразие ще посочим някои обобщени характеристики.

Източните Родопи заемат малка част от общата площ на България, едва 5,4% (6005км²), но тук са установени множество ендемични редки и защитени растителни и животински видове.

Установени са 1 950 вида растения от 122 семейства, 350 вида пеперуди, 21 вида риби, 10 вида земноводни, 26 вида влечуги, 273 вида птици и 59 вида бозайници.

Преобладаващите флорни елементи са субмедитеранските и евро-азиатските, следвани от медитеранските. Ендемичният флорен елемент е представен от 85 балкански, 20 български и 7 родопски ендемични вида растения. Разпространени са 28 реликтни вида. За 25 вида единствените за страната находища са тук, 23 са включени в Европейския списък на редките, застрашени и ендемични видове, 12 са глобално редките европейски видове, 37 вида са включени в приложение 2 на Вашингтонската конвенция (CITES), 5 вида – в Бернската конвенция.

Fritillaria pontica

Lathraea rhodopaea

От общо 17 вида земноводни за България, тук са установени 10, като от тях 7 са защитени, 4 включени в Бернската конвенция и 2 вида в Световния Червен Лист на IUSN.

Птиците са представени от 273 вида, като 241 са защитени, 77 включени Червената книга на България, 261 в Бернската конвенция, 7 вида са световно застрашени.

Бозайниците са групата с най-много световно застрашени видове. От 59 вида установени в Източните Родопи, 23 са включени в Световната червена листа на IUSN / Международен съюз за защита на природата /, 12 в категорията “ уязвим “, 11 вида в категорията “ полузастрашен”.

В Националната стратегия за опазване на биологичното разнообразие Източните Родопи са определени като територия с “висока” значимост по отношение на видовото си разнообразие, значимостта по отношение на ендемизма, както и наличие на редките таксони.

Наред с Родопите на територията на РИОСВ - Хасково попада и част от Сакар планина, където се срещат около 600 вида висши растения, 44 от които са включени в Червената книга на България. В Сакар защитените територии обхващат орнитологично важни места, които са от световно природозащитно значение и такива с висока консервационна стойност. Те са от изключителна важност за опазването на световно застрашения от изчезване царски орел.

За териториалният обхват на РИОСВ - Хасково има издадени 146 броя заповеди с обявени общо 200 броя **вековни дървета**. В Хасковска област са 185 броя, а в Кърджалийска област 15 броя вековни дървета. През 2019г. са обявени четири броя вековни дървета от вида дръжкоцветен дъб (*Quercus pedunculiflora*), разположени в землището на гр. Хасково, както и 1 брой вековно дърво от вида благун (*Quercus frainetto*), намиращ се в землището с. Орлов дол, общ. Тополовград. Пълен списък на вековните дървета в териториалния обхват на РИОСВ-Хасково е посочен в Приложение 3.

През 2019г. съгласно договор между МОСВ и „Национална агенция за териториално устройство“ ООД се проведеха съвместно с експерти РИОСВ – Хасково теренни проверки на всички вековни дървета на територията на Инспекцията с цел заснемане и изработване на карта и геобаза данни на вековните дървета на Република България.

4 вековни дървета в местността „Идимирли“ край Хасково

През текущата година бяха посетени трите **находища на ресурсния вид Блатно кокиче**, включен в Приложение 4 на ЗБР. Бе извършена оценка на ресурсните възможности на вида, за издаване ежегодна заповед за ползване от МОСВ. По писмо на МОСВ (изх. № 05-08-831/10.04.2019 г.) са извършени проверки с цел установяване ресурсните възможности на блатно кокиче. През текущата година не бе позволен добивът от посочените находища.

Блатно кокиче – Leucojum aestivum

През 2019г. беше съставена комисия на място за определяне размера на обезщетение по постъпил Сигнал с Вх. № С-149-216/11.09.2019г. за щети нанесени от кафява мечка в земл. на Соколите, общ. Черноочене, обл. Кърджали.

Бе организирано провеждането на работна среща със заинтересовани страни във връзка с **щети нанесени на животновъди** във връзка с препратено от МОСВ уведомление за увеличение на популацията на вълка (*Canis lupus*) в защитена зона „Сакар“, както и превенция срещу използването на отровни примамки.

През 2019 г. на територията на РИОСВ-Хасково се проведе мониторинг на видове включени в системата на НСМБР по съгласуван от ИАОС график, включващ **среднозимно преброяване на водолюбиви птици.**

Къдроглав пеликан – Pelecanus crispus

През 2019г. бе засилен контрола върху общини, ТП ДГС, както и билкозаготвителните пунктове във връзка с изискванията на Закона за лечебните растения. За 2019 г. в РИОСВ – Хасково са регистрирани 12 билкозаготвителни пункта. В Хасковска област са 9 броя – съответно в гр. Симеоновград – 1 брой, гр. Любимец – 4 броя, Свиленград – 1 брой, Ивайловград – 1 брой, Тополовград - 2 броя. В Кърджалийска област са 3 броя - Кърджали – 1 брой, Момчилград - 1 брой, Крумовград - 1 брой.

През 2019 г. своите **лицензи получи**ха **зоологическа градина** “Зоопарк Кенана“ - гр. Хасково– Лиценз №32/09.07.2019г. на МОСВ и зоологическа градина „Зоокът в парк Н. Й. Вапцаров“ - гр. Димитровград - Лиценз № 31/09.07.2019г. на МОСВ. Лицензите са издадени с определени условия и срок на валидност до 2024г.

През миналата година са извършени 45 регистрации на видове, попадащи под разпоредбите на Закон за биологичното разнообразие и Регламент 338/97 по CITES. Такива са сив папагал, еклектус, китайски александър, килимен питон и др.

През годината, на територията на РИОСВ-Хасково има функционираща една ферма за отглеждане на охлюви в с. Жинзифово, общ. Кърджали.

През 2019г. беше засилена контролната дейност на **цветарски магазини и зоомагазини** във връзка с изискванията на ЗБР и ЗЗЖ.

Инспекцията извършва засилен контрол върху КЕЦ- те на територията на Хасковска и Кърджалийска области по отношение на Разрешително №715/21.07.2017г. на МОСВ, а именно извършването на преместване върху платформи на гнезда на бял щъркел /*Ciconia ciconia*/, намиращи се на ел. стълбове с цел предотвратяване на аварии и опазване на птиците, както и изпълнение на годишен график за поставяне на платформи на електрически стълбове.

Законът за **генетично модифицирани организми** /ЗГМО/ забранява освобождаването на ГМО в околната среда и тяхното отглеждане в България, включително на ГМО разрешени за пускане на пазара на ЕС с цел отглеждане. Съгласно закона, Министерът на околната среда и водите контролира дейностите свързани с работа с ГМО в контролирани условия и

освобождаване на ГМО в околната среда, във връзка с което и в изпълнение на Годишна програма и План –график за провеждане на контрол върху работа с генетично модифицирани организми за 2019г. на териториалния обхват на РИОСВ-Хасково през 2019 г. съвместно с експерти от ИАОС-София се извърши взимане на две проби от тютюн „сорт Басма“ за изследване от опитно поле гр. Джебел – ОСЗ гр. Кърджали. Като резултат от извършените изследвания от Акредитирана лаборатория на ИАОС не е установено наличие на генетично модифицирана ДНК.

Гръцка пролетка - Romulea linairesii subsp. Graeca

III. АНАЛИЗИ ПО ФАКТОРИ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ

III.1. ОТПАДЪЦИ

1. Кратка информация и анализ за разработването, приемането от общинските съвети, актуализирането на общински програми за управление на отпадъците и общински наредби

Съгласно националното и европейското законодателство се изисква разработването на програми за управлението на отпадъците на национално и местно ниво.

Кметовете на общини са отговорни за разработването и изпълнението на програми за управление на дейностите по отпадъците за територията на съответната община. Програмите са неразделна част от общинските програми за околна среда и се разработват, приемат и отчитат по реда на Глава четвърта от Закона за опазване на околната среда.

За изпълнението на мерките, заложи в програмите за управление на отпадъците за територията на съответната община, кметовете на общините в региона, контролиран от инспекцията, са създали условия, при които всеки притежател на битови отпадъци да бъде обслужван, като за целта се осигурява закупуването и разполагането на съдове за събиране на

битовите отпадъци - контейнери, кофи и други, събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждането им, почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване, включително организирането на системи на разделно събиране на отпадъци от опаковки (за населени места с население, по-голямо от 5000 жители), сключвайки договори с организации по оползотворяване или други лица, притежаващи разрешение, издадено по реда на ЗУО.

Всички общини имат приета наредба, с която се определят условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови и строителни отпадъци, включително биоотпадъци, опасни битови отпадъци, масово разпространени отпадъци, на своя територия, като част от тях предстои да бъдат актуализирани, за да бъдат съобразени с новите изисквания на ЗУО.

2. Битови отпадъци

Регионалните сдружения на общините в област Хасково експлоатират две съоръжения за обезвреждане на ТБО - в землището на с.Гарваново, община Хасково, което обслужва общините Хасково, Димитровград и Минерални бани и в землището на гр. Харманли, обслужващо общ. Харманли, Любимец, Стамболово, Свиленград, Маджарово, Симеоновград и Тополовград. Двете депа отговарят на изискванията на *Наредба № 6 от 27.08.2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци*. На територията на депото до с.Гарваново, общ. Хасково функционират съоръжения за компостиране на „зелени“ отпадъци и инсталация за сепариране на битовите отпадъци с производство на RDF - гориво от отпадъци. Капацитетът на сепариращата инсталация е обработката на минимум 35000 т/г битови отпадъци, или повече от половината от транспортираните количества за обезвреждане.

На територията на депото за ТБО гр. Харманли също има сепарираща инсталация за битови отпадъци. Капацитетът на съоръжението е над 25 000 т/год при едносменен режим на работа. През 2019г. общините Харманли и Свиленград започнаха строителните дейности по проект “Изграждане на общинско съоръжение за компостиране на зелени и биоразградими отпадъци“ по Процедура № BG16M10P002-2.005 “Проектиране и изграждане на компостиращи инсталации за разделно събрани зелени и/или биоразградими отпадъци“ по приоритетна ос 2 на оперативна програма „Околна среда 2014-2020“.

През отчетната година отново не бяха осигурени средства по проект за закриване и рекултивация на спряно от експлоатация депо за битови отпадъци на община Любимец – единствено на територията, контролирана от инспекцията.

На територията на инспекцията в област Кърджали функционира Регионално депо за неопасни отпадъци за общини Кърджали, Ардино, Джебел, Ивайловград, Кирково, Крумовград, Момчилград и Черноочене. Въведената в експлоатация през 2016г. Клетка 1 на регионалното депо - гр. Кърджали с капацитет 97 352 т отпадъци, в която се обезвреждат смесени отпадъци от 8-те общини в регион Кърджали е запълнена и от м. август се превишава разрешеният капацитет за депонирани количества отпадъци в клетката. Извършеното геодезично заснемане на депонираните количества отпадъци в Клетка 1 на РЦУО гр. Кърджали не установява наличие на свободен обем за приемане на отпадъци. Към депото все още няма изградено съоръжение за предварително третиране на постъпващите битови отпадъци, поради което цялото количество отпадъци от системите на организираното сметосъбиране от общините от регионалното сдружение се депонира в клетката, без да се отделят рециклируеми материали. През 2019 г. е монтирано съоръжение за механично биологично третиране на „зелени“ отпадъци с капацитет 3т/24 часа, което все още не работи. Не са извършени прединвестиционни проучвания за изграждане на нова клетка за депониране на отпадъците в определения от закона тригодишен срок. Дадено е предписание на кмета на Община Кърджали, съвместно с кметовете на другите общини – членове на сдружението за предприемане на действия по възлагане и извършване на прединвестиционни проучвания за изграждане на ново съоръжение/я за третиране на битовите отпадъци. Въпреки че от 2016г. се

прекрати нерегламентираното натрупване на отпадъци на временната площадка в землището на с. Вишеград, общ. Кърджали до изграждане на новото депо, все още няма решение за предепонирането на битовите отпадъци, складирани на площадката за периода 2008-2016г. и те продължават да замърсяват въздуха, водите и почвите в района.

За дейности по обезвреждане на отпадъци чрез депониране чл. 60 от ЗУО задължава всеки собственик на депо да предоставя обезпечение, покриващо бъдещи разходи за закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото, а чл.64 от ЗУО изисква превеждане на отчисления с цел да се намали количеството на депонираните отпадъци и да се насърчи тяхното рециклиране и оползотворяване. По сметките на трите общини, собственици на депа за 2019 г. са постъпили значителни суми за отчисления по чл.60 и чл. 64 от ЗУО. Общините, експлоатиращи депото в с.Гарваново са депонирали 31 803,670 т отпадъци и са превели пълния размер на дължимите отчисления - 96 365,11 лв. по чл. 60 и 1 812 809,19 лв по чл. 64 от ЗУО. Общините, експлоатиращи депото в гр. Харманли са депонирали 14 368,658 т отпадъци и са превели отчисления по чл.60 и чл. 64 от ЗУО, съответно 27 462,28 лв. и 819 985,24 лв.

Пълният размер на таксите по чл.60 и чл.64 за депонирани отпадъци за 2019г дължат следните общини:

- Община Кърджали – съответно 57 443,19 лв. и 1 208 215,32 лв;
- Община Джебел – съответно 4 623,1 лв. и 97 238,58 лв.

Три от общините - Кирково, Ивайловград и Ардино не са превели пълния размер на отчисленията за 2019 г. за депониран битов отпадък и дължат следните суми:

Община Ардино – 3238,66 лв. по чл.60 и 68119,56 лв. по чл.64;

Община Кирково - 3415,08 лв. по чл.60 и 71826,84 лв. по чл.64;

Община Ивайловград – 322,43 лв по чл. 60 и 6781,86 по чл. 64.

За събиране на дължимите отчисления за 2019г. предстои започване на нови процедури по ДОПК спрямо посочените общини през 2020г.

По съставен през 2018 г. акт за установяване на публично държавно вземане на Община Кърджали за 2017г. в размер на 811 143,21 лв., от ТД на НАП-Пловдив, офис Кърджали е събрана сума в размер на 387 431,25 лв..

През отчетния период РИОСВ - Хасково издаде 14 бр. решения за разходване на част от събраните средства по чл.64 от ЗУО. Освободени са средства за: дейности по предварително третиране и оползотворяване на битовите отпадъци на Общини Любимец и Симеоновград; закупуване на транспортно-подемна техника от Общини Кирково, Свиленград – 3 бр., Харманли - 2 бр., Стамболово, Ардино, Момчилград и Тополовград; закупуване на съдове за разделно събиране на отпадъци от Общини Кирково, Харманли, Ардино и Любимец; закупуване на балираща преса на Община Свиленград. Средства в размер на 1 077 347,81 лв. са предоставени на Регионално сдружение Харманли и 897 436,4лв на Регионално сдружение „За чисти Родопи“.

През 2019г. експертите от направлението извършиха проверки във всички 17 общини за установяване на замърсявания с отпадъци на речните корита и прилежащите им територии, във връзка с контрол по дадени предписания за организиране на почистването им в случай на установени такива. При проверките се установи, че не се допуска изхвърляне на битови и строителни отпадъци в речните легла и по бреговете им, минаващи през населените места.

РИОСВ-Хасково извърши контрол във всички общини по населени места за наличие на нерегламентирани сметища, във връзка с писмо на МОСВ по искане на ВАП. За почистване на установените нерегламентирани сметища са дадени предписания на 12 общини (Димитровград, Харманли, Симеоновград, Минерални бани, Момчилград, Стамболово, Кърджали, Ивайловград, Тополовград, Хасково, Свиленград и Любимец). При проверка в Община Ивайловград е установено, че специализиран сметосъбиращ автомобил на общинското предприятие разтоварва свежи битови отпадъци на нерегламентирано сметище, разположено в земл. на гр. Ивайловград. За констатираното нарушение - изхвърляне на

неопасни отпадъци на неразрешени за това места е съставен акт на Община Ивайловград. При извършения последващ контрол е констатирано, че общини Димитровград, Харманли, Симеоновград, Минерални бани, Момчилград, Стамболово, Кърджали са почистили нерегламентираните сметища и са изпълнили дадените предписания. Останалите предписания ще бъдат проверени малко по-късно през текущата година.

Извършени са проверки по населени места във връзка с възникнали нерегламентирани сметища по подадени 43 сигнала. За отстраняване на замърсяванията и почистване на терените са дадени предписания на кметовете на общини с определени срокове. За неизпълнение на предписание за почистване на нерегламентирано сметище в близост до рекултивираното старо общинско сметище е съставен акт на Община Симеоновград. Съставен е акт и на кмета на Община Тополовград също за неизпълнение на предписание за почистване на нерегламентирано сметище в гр. Тополовград.

Извършени са 2 проверки по поддържане на чистотата на пътя, пътните съоръжения и обслужващи зони от републиканската пътна мрежа, на територията на ОПУ - Хасково. За пореден път се установи, че въпреки периодично предприеманите мерки за почистване на отпадъци от пътното платно, отводнителните канавки и крайпътни отбивки се натрупват значителни количества отпадъци в района на ГКПП „Капитан Андреево“, поради големия пътен трафик и престой на товарните автомобили. Дадените предписания на ОПУ- Хасково за почистване на поставените съдове за отпадъци по пътните отбивки и установените замърсени пътни участъци са изпълнени.

По време на проведената кампания „Да почистим България за един ден“ на територията на област Хасково и Кърджали са почистени нерегламентирани сметища в границите на населените места и са събрани 139,254 т битови отпадъци.

С цел установяване спазването на задълженията при управление на битовите отпадъци се извърши проверка на 15 общини от общо 17. Предмет на контрол бе установяването на извършен актуален морфологичен анализ на състава и количеството на битовите отпадъци на територията на общината по чл. 8, ал. 3 от *Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци* и изпълнени ли са изискванията на ЗУО, Програмите за управление на отпадъците на общините да са в съответствие със структурата и целите на Националния план за управление на отпадъците (НПУО). Всички общини са представили попълнен формуляр на „Еко морфология България“ ДЗЗД, гр.София, изпълнител на Договор № 12471/13.08.2018 г. с ПУДООС с предмет „Определяне на морфологичния състав на отпадъците в Република България“, финансиран по Българо-швейцарска програма за сътрудничество. Девет от проверените общини (Тополовград, Джебел, Любимец, Свиленград, Кирково, Харманли, Кърджали, Ивайловград и Стамболово) имат актуални Програми за управление на отпадъците в съответствие с целите и периода на действие на НПУО до края на 2020г. ПУО на Общини Хасково, Димитровград, Крумовград, Момчилград, Симеоновград и Маджарово са изтекли в предходен период и не са актуализирани.

По данни от годишния доклад по околна среда на регионално депо в с. Гарваново през периода януари–декември 2019 г. са депонирани 31 803,67 т твърди битови отпадъци в клетка I, като разпределението по общини е както следва: 11340,248 т от Община Димитровград, 1373,355 т от Община Минерални бани и 19 090,067т от Община Хасково. Приемането на отпадъците става по предварително уточнен график и приета заявка от притежателя на отпадъците и въз основа на писмен договор. През 2019 г. след извършено предварително третиране в сепариращата инсталация са отделени и предадени за оползотворяване 648,821 т. хартия и картон, RDF гориво - 6011,170 тона, 619,09 т. пластмаса и каучук, 34,968 т. стъкло, 25,670 т. цветни метали и 232,201 т. черни метали.

Съгласно годишния доклад по околна среда, представен от оператора на депо гр.Харманли през изминалата година са депонирани общо 14 443,800 т ТБО. Количеството по общини е както следва: 5202,361 т – от Община Харманли; 1145,828 т- от Община Любимец; 264,182 т – от Община Маджарово; 4189,553 т – от Община Свиленград; 1384,097 т – от Община Симеоновград; 826,281т от Община Стамболово; 1431,498 т – от Община Тополовград. Приемането на отпадъците става по предварително уточнен график и приета

заявка с притежателя на отпадъците и въз основа на писмен договор. През 2019г. на вход на сепариращата инсталация са приети 19 250,82т, от тях отделени и предадени за оползотворяване са: 202,580 т хартия и картон, 362,96 т полимерни материали (опаковки), 80,48 тона отпадъци от черни и цветни метали и 68,8 т отпадъчно стъкло.

Съгласно годишния доклад по околна среда представен от оператора на депо гр.Кърджали през 2019 г. са обезвредени общо 35749,14 т ТБО. Количеството по общини е както следва: Община Кърджали – 21197,08т; Община Ардино - 2351,42т; Община Крумовград - 2875,69т; Община Кирково - 4238,00т; Община Момчилград – 3138,41т; Община Джебел - 1705,94т. и Община Ивайловград – 242,60т. Приемането на отпадъците става по предварително уточнен график и приета заявка с притежателя на отпадъците и въз основа на писмен договор.

На територията на РИОСВ-Хасково има изградено само едно съоръжение за третиране на „зелени“ отпадъци, което се ползва от общини Хасково, Димитровград и Минерални бани. В тези общини е организирано разделното събиране и съхраняване на „зелените“ отпадъци като са поставени „кафяви“ контейнери, които се обслужват от специализирани автомобили.

В общини Хасково, Димитровград, Свиленград, Любимец, Момчилград и Кърджали са изградени и функционират системи за разделно събиране на отпадъци от опаковки на база сключени договори с организации по оползотворяване. Община Харманли е въвела самостоятелна система за разделно събиране на битови отпадъци и отпадъци от опаковки от населението. Все още две по - малки общини с населени места над 5000 жители не са въвели системи за разделно събиране на отпадъците.

За изпълнението на задълженията за разделно събиране на отпадъците от опаковки на територията, контролирана от инспекцията са изградени и се обслужват системи за разделно събиране в шест общини – Димитровград, Хасково, Кърджали, Свиленград, Момчилград и Любимец от организации по оползотворяване. В общини Димитровград, Хасково, Свиленград и Любимец са изградени системи за разделно събиране на отпадъци от опаковки на база сключени договори с „Екопак България“ АД - организация по оползотворяване. Допълнително с анекс към договорите се урежда и разделното събиране на отпадъци от домакинствата, административните, социални и обществени сгради, заведения за обществено хранене и др. на хартия, пластмаса, стъкло и метал. „Екопак България“ АД е сключила договор с „Тракия сепариране рециклиране“ АД, която извършва дейностите по предварително третиране (сортиране, балиране) и временно съхранение на отпадъци от опаковки на площадка в гр. Хасково. На територията на гр. Кърджали и гр. Момчилград е изградена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки от „Булекопак“ АД. Сортирането и балирането на събраните отпадъци от опаковки също се извършва от „Тракия сепариране рециклиране“ АД.

Системи за разделно събиране на другите групи масово разпространени отпадъци (ИУМПС, ИУЕЕО, НУБА) не са изградени от общините, като функциите им сега се изпълняват от бизнеса. Всяко дружество, изградило съответната площадка за третиране на тези отпадъчни потоци само решава, дали да сключи договор с някоя от организациите по оползотворяване или директно с лица, извършващи крайното оползотворяване /обезвреждане на отпадъците.

Действащи градски пречиствателни станции за отпадни води на територията на РИОСВ – Хасково са ГПСОВ - Димитровград, ГПСОВ - гр. Хасково, ГПСОВ - Свиленград, ГПСОВ - Кърджали и ГПСОВ - Момчилград.

3. Строителни отпадъци

На територията на РИОСВ – Хасково няма изградени съоръжения за третиране на строителни отпадъци, отговарящи на изискванията на *Наредба № 6 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци*, тъй като финансирането им е непосилно за общините. Генерираните строителни отпадъци се депонират на места, определени от кметовете на общините. През годината няма извършено оползотворяване на строителни отпадъци от разрушаване на стари сгради от мобилни съоръжения.

В комплексните разрешителни документи, издадени на регионалните депа в гр. Кърджали, гр. Харманли и с. Гарваново общ. Хасково е разрешено използването и се използват изкопни земни маси и инертни строителни отпадъци за ежедневното запръстяване на работния участък от депото.

При повечето постъпили сигнали за възникнали нерегламентирани сметища се констатира и неконтролирано изхвърляне на строителни отпадъци от граждани и фирми. При ликвидирането на замърсяванията се почистват както битовите, така и строителните отпадъци.

4. Производствени и опасни отпадъци

И през 2019 г. са извършени планови и извънредни проверки на лица, които генерират и/или третира по - големи количества производствени или опасни отпадъци. Обхванати са обекти за автосервизни услуги, които извършват смяна на отработени масла и автомобилни гуми, производствени предприятия от машиностроенето и производство на облекла, както и лица, извършващи третиране на масово разпространени отпадъци.

При извършените 118 проверки на лица, образуващи, съхраняващи, транспортиращи и оползотворяващи отработени масла и нефтопродукти (66 бр. сервиси за смяна на отработени масла, 52 бр. центрове за разкомплектоване на ИУМПС и производствени предприятия) е констатирано, че е осигурено безопасно съхранение на отработените масла и не се допуска замърсяване на компонентите на околната среда. Отработените масла и нефтопродукти се предават на лица за последващо третиране на база сключени писмени договори. Лицата, извършващи повторна употреба на собствени отработени масла, предимно за смазване на големи детайли или при накаляване на метални изделия, спазват технологията за оползотворяване и условията на издадените разрешителни. Няма установени случаи на нерегламентирано изгаряне на отработени масла и нефтопродукти. Констатирани са пропуски в извършването на класификация на образуваните отпадъци по реда на наредбата и воденето на отчетност по Наредба № 1 от 2014 г., за което са дадени предписания – изпълнени в срок.

При извършените 15 бр. проверки на производствени предприятия за производство на машинно оборудване, метални изделия, каучукови и пластмасови изделия, ел. инсталации за автомобилната индустрия и др., е установено, че дружествата разделно събират и съхраняват образуваните производствени и опасни отпадъци на обособени за целта площадки. Не са констатирани случаи на смесване на различни по вид отпадъци, както и на рециклируеми с подлежащи на обезвреждане. Генерират се предимно отпадъци - стружки и изрезки от черни и цветни метали, каучукови и пластмасови отпадъци, отпадъчни бои и лакове, смазващи и охлаждащи течности, отработени масла, утайки, опаковки и др., осигурени с подходящи съдове/контейнери за съхранението им. Всички дружества имат сключени договори за предаване на образуваните отпадъци за транспортиране и/или третиране на лица, притежаващи необходимите документи по ЗУО. Не са установени случаи на нерегламентирано третиране на отпадъци. Отново констатираните пропуски са свързани с извършването на класификация предимно на новообразуваните отпадъци по реда на Наредбата и воденето на отчетност по Наредба № 1 от 2014 г., за което са дадени предписания – изпълнени в срок.

Извършени са проверки на лица от текстилната промишленост, при които се установи, че образуваните отпадъци от производствената дейност (текстилни изрезки и отпадъци от опаковки) се съхраняват, без да се смесват, в обособени за целта места. Почти всички дружества имат сключени договори за предаване на образуваните отпадъци за транспортиране и/или третиране на лица, притежаващи необходимите разрешения или регистрационни документи по ЗУО. Основен метод за последващо третиране на текстилните материали е обезвреждането им чрез депониране на регионалните депа. Не са констатирани съществени пропуски при воденето на отчетност по отпадъците. Проверени са 2 лица от обувната промишленост, изготвящи детайли за обувки, при които са констатирани известни пропуски при управление на отпадъците, дадените предписания за отстраняването им са изпълнени в срок. Не са установени нерегламентирани дейности с отпадъци.

Във връзка с изтеклите срокове за закриване и рекултивация на депата за производствени и опасни отпадъци, неотговарящи на изискванията, „Неохим“ АД и ТЕЦ „Марица 3“ АД изготвят отчети на всеки три месеца за изпълнените мерки по рекултивацията на депата, съгласно условията от Решенията на МОСВ. При контрола на три от депата на „Неохим“ АД през 2019 г. е установено, че е завършен I –ви етап на биологична рекултивация на депата и са изпълнени дейностите по закриване на депата с преустановена експлоатация, съгласно Плановите за привеждане в съответствие по закриване и рекултивация на трите депа - „Депото за отпадъци от дестилация на МЕА“, „Депото за производствени отпадъци – Черногорово“ и „Депото за утайки от пречистване на отпадъчни води“. Получено е разрешение за ползване по реда на ЗУТ за обектите - съоръжение за пречистване на инфилтратата (ПСИВ) и ново „Депото за опасни и неопасни производствени твърди отпадъци“, състоящо се от една клетка за опасни отпадъци и една клетка за неопасни отпадъци. Предстои започване на експлоатация на депото в началото на 2020 г. През месец февруари 2019 г. е издадено НП на „Неохим“ АД на стойност 7000 лв. за установено през 2018 г. неспазване на поставените срокове за закриване на „Депото за производствени отпадъци – Черногорово“.

При ТЕЦ „Марица 3“ АД отново се констатира липсата на съществен напредък и неизпълнение на техническа рекултивация на сгуроотвали „Галдушки ливади“ и „Горен бюк“. Дружеството продължава да извършва и през 2019 г. единствено изкопни дейности и подравняване, само по сгуроотвал „Горен бюк“. На оператора е съставен АУАН за установеното забавяне. ТЕЦ „Марица 3“ АД продължава да бъде в режим „студен резерв“ и през 2019 г. не е имала работни часове за производство на електро енергия - основна причина за забавянето, изтъквана от тях. През месец февруари 2019 г. е издадено НП в размер на 7000 лв. на ТЕЦ „Марица 3“ АД за установеното през 2018 г. неспазване на поставените срокове за закриване на депата.

При извършваните проверки на място през 2019 г. няма установени лица, които да образуват и/или съхраняват отпадъци от живак. На територията, контролирана от РИОСВ Хасково няма инсталации по вид "голям източник", посочени в чл. 11, буква а), б), и в) от Регламент (ЕС) 2017/852 за:

- Производство на хлоралкални продукти;
- Пречистване на природен газ;
- Дейности по добив и топене на цветни метали.

През 2019 г. са извършени две проверки за трансграничния превоз на отпадъци на територията на ГКПП „Капитан Андреево“ и ГКПП „Капитан Петко войвода“. При проверките не се установиха дейности с отпадъци в нарушение на Регламента.

В резултат на извършения контрол, във връзка със спазване на екологосъобразното управление на отпадъците, може да се направи извод, че лицата които генерират производствени или опасни отпадъци, събират и съхраняват разделно отпадъците си на площадки, отговарящи на нормативните изисквания. Установените пропуски при съхранението на отпадъците са отстранявани в кратки срокове. Дейностите по третиране на отпадъци се извършват при спазване на условията на издадените разрешителни и/или регистрационни документи. Отчетността за дейностите по отпадъци се води редовно и правилно в голяма степен. Приемането и предаването на производствените и опасните отпадъци се извършва само въз основа на писмен договор с лица, притежаващи необходимите документи за съответната дейност по третиране на отпадъци.

На територията на РИОСВ - Хасково действат следните съоръжения за третиране на отпадъци:

1. Цех „Циментови мелници“ на „Вулкан Цимент“ АД, Димитровград-оползотворяване на неорганични минерални отпадъци с код R5 при производство на цимент;
2. Леярски цех на „Монек – юг“ АД, Кърджали – оползотворяване на отпадъци от черни метали чрез топене и леене до готови изделия (R4); оползотворяване на отпадъци от леярска пръст, преди и след леене, генерирани от същия цех (R5) и

повторна употреба на собствен отпадък – минерални масла – (R9);

3. Апарати за физикохимично третиране, чрез микро вълни и последващо раздробяване на болнични отпадъци на „Екостер” ООД, разположени в гр. Хасково и гр. Кърджали;
4. Инсталации за изгаряне на растителни отпадъци (слънчогледова люспа) с оползотворяване на получената енергия (R1) на „Зайчев и син“ ООД при оранжерийно производство на зеленчуци, разположени в гр. Харманли и гр. Любимец и „Агро Омега“ ЕООД, гр. Любимец
5. Оползотворяване на неорганични минерални отпадъци (пепели от ТЕЦ) с код на дейността R5, като добавка при производство на бетонови разтвори от „Автолукс“ ООД, „Беттран“ АД, „Стелман“ ООД, „Строителна компания АБС“ ООД;
6. Инсталация за рециклиране на собствени отпадъци от полиамид на „Теклас – България“ АД, Кърджали;
7. Регионален център за неопасни отпадъци на общини Хасково, Димитровград и Минерални бани, включващ депо, сепарираща инсталация с производство на RDF - гориво от отпадъци и съоръжение за компостиране на зелени отпадъци;
8. Регионално депо за ТБО на общини Харманли, Свиленград, Любимец, Симеоновград, Маджарово, Стамболово и сепарираща инсталация. През м. май е възникнало самозапалване на отпадъци и сметищен газ през нощта в регионално депо гр. Харманли, довело до задимяване в района. След предприемане на необходимите мерки за гасене и допълнително запръстване със земни маси на тлеещите участъци е прекратена аварийната ситуация.
9. Регионален център за управление на отпадъците гр. Кърджали и инсталация за механично биологично третиране на „зелени“ отпадъци;
10. Инсталация за рециклиране на отпадъчни профили от ПВЦ на „Бултем“ ООД;
11. Оползотворяване на неорганични минерални отпадъци (пепели от ТЕЦ) с код на дейността R5, като добавка в портланд цименти от „Еко цем“ ЕООД;
12. „Имерис минералс България“ АД, Завод „Бентонит и зеолит“ и Завод „Перлит“ - повторна употреба (R9) на собствен отпадък – минерални масла;
13. Третиране на утайки от ПСОВ чрез „верми“ технология „Мейтс-дизайн“ ООД и „Мегастрой груп“ ООД – установено е, че „Мегастрой груп“ ООД не извършва дейност;
14. „Тракия сепариране и рециклиране“ АД – съоръжение за сепариране на отпадъци от опаковки;
15. „Сириус стар БГ“ ЕООД - препакетиране на отпадъците на мястото на образуване им и на площадка в гр. Димитровград;
16. „Екопет“ ООД и „Воролд пластик“ ООД - третиране на неопасни отпадъци (пластмасови опаковки) – през 2019 г. обектите не са проверени, тъй като не са извършвали дейност и не са открити техни представители след многократни посещения.
17. „Атанасов 9992“ ЕООД - рециклиране на отпадъци от ПВЦ и производство на готово изделие (маркучи) - не е проверен, тъй като дружеството е получило регистрационен документ през м. ноември.
18. Апарат за автоклавиране, комбиниран със шредирене на опасни болнични отпадъци на МБАЛ „Д-р Атанас Дафовски“ АД, гр. Кърджали – извършена е само извънредна проверка, във връзка с издаване на разрешение по чл.67 от ЗУО през м. октомври.

Всички работещи съоръжения за оползотворяване на отпадъци са проверени през годината. Те изпълняват поставените условия към разрешителните и регистрационни документи за дейности по третиране на отпадъците и нормативните изисквания.

5. Болнични отпадъци

По – голяма част от лечебните заведения предават болничните отпадъци за предварително третиране чрез микровълново обеззаразяване на „Екостер”ООД, гр. Хасково. Третирането на отпадъците се извършва в два апарата тип „Медистер 160” на фирма „Метека” с капацитет 156 кг/ден, разположени съответно на територията на МБАЛ АД, гр. Хасково и МБАЛ „Д-р Атанас Дафовски”АД, гр.Кърджали. Третираните по този начин болнични отпадъци се предават за обезвреждане чрез депониране на Регионално депо в с. Гарваново, обл. Хасково и на депото в с. Вишеград обл.Кърджали. В края на годината МБАЛ „Д-р Атанас Дафовски”АД, гр. Кърджали започна да третира болнични отпадъци, образувани от лечебната им дейност в собствен Паров стерилизатор, модел Vakulab PL 9612-1H R „Special” с капацитет 600 л/час и последващо раздробяване на отпадъците.

ДПБ гр.Кърджали, МБАЛ „Д-р С. Ростовцев”ЕООД, гр.Момчилград и МБАЛ „Живот+”ЕООД, гр. Крумовград предават болничните си отпадъци за третиране чрез автоклавиране на „МЛ- България” АД.

6. Кратка обобщена оценка за състоянието и разрешаването на проблемите с отпадъците на територията на РИОСВ

За изтеклата 2019г. в утвърдения план - график за проверки на РИОСВ - Хасково са включени 318 проверки по управление на отпадъците, от които са извършени общо 285 бр., или 89,6% от планираните. Не са извършени 33 планови проверки, като някои от непроверените лица не са работили при посещения на място, прекратили са производствената си дейност или са търговци и брокери на отпадъци и лица извършващи транспорт на отпадъци, които не са открити на адреса на седалището на дружеството. Три обекта не са проверени планово, тъй като са извършени извънредни проверки през годината. По – голямата част от неизпълнените проверки се дължат на намаления поради продължителен регламентиран отпуск брой на експертите и големия брой и обем на извънредните проверки и задачи през годината.

Заедно с плановите проверки са извършени 257 извънредни проверки по жалби и сигнали, по писма на МОСВ и други административни органи, във връзка с издаване на разрешения за дейности с отпадъци, съвместни проверки с органите на МВР, последващ контрол по изпълнение на дадени предписания, контрол по безопасното ликвидиране на дейността след прекратяване на дейностите с отпадъци и др. Експерти от направлението са участвали и в 15 проверки на обекти с издадено Комплексно разрешително.

За периода са дадени общо 342 предписания, свързани с предоставяне на липсващи по време на проверката документи, за отстраняване на установени екологични нарушения, за извършване на класификация на генерирани отпадъци или водене на отчетност по отпадъците. По голямата част от проверените лица, генериращи или извършващи дейности с отпадъци, отстраняват своевременно констатираните несъответствия и изпълняват законовите изисквания по-добре - изпълнени в срок са 316 бр. За установено неизпълнение на 12 бр. предписания на 7 лица са съставени АУАН. Предстои да бъде извършена проверка на 13 предписания, които са изтичали в края на годината.

През 2019г. за нарушения на екологичното законодателство експертите в направлението са съставили 19 АУАН. Издадени са 17 НП на обща стойност 70800 лв. От издадените НП две са по актове на МВР за транспортиране на отпадъци от физически лица.

Утвърдени са 280 бр. работни листове за класификация на отпадъците, като лицата, извършили класификация на образуваните от дейността им отпадъци през 2019г. са 81.

В резултат на извършените проверки на лицата, пускащи на пазара продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци са събрани продуктови такси към ПУДООС в размер на 27724,12 лв..

През 2019г. експертите от направлението са извършили 76 извънредни проверки по постъпили жалби и сигнали, които се отнасят предимно за образувани нерегламентирани сметища (43 бр.) и незаконни дейности с отпадъци (9 бр. за нерегламентирано изгаряне на отпадъци, 4 за незаконни дейности с ИУМПС), 5 бр. свързани с проблеми със

сметосъбирането и др. За установените нарушения са дадени задължителни предписания на кметове на общини и оператори – 45 бр. Извършени са 58 бр. проверки за изпълнение на дадените предписания. В резултат са закрити 74 бр. нерегламентирани сметища и 3 незаконни площадки за третиране на ИУМПС от физически лица.

III.2. ШУМ

1. Контрол на промишлените източници по отношение на излъчвания от тях шум в околната среда

РИОСВ – Хасково осъществява контрол на шума, излъчван от промишлени инсталации и съоръжения според разпоредбите на *Закона за защита на шума в околната среда* по утвърден график, съгласно методиката за "Определяне на общата звукова мощност, излъчвана в околната среда от промишлено предприятие и определяне на нивото на шума в мястото на въздействие".

През 2019г. е извършено измерване на показателите на излъчвания шум на всички 15 обекта, включени в графика и предвидени в плана за контролната дейност на РИОСВ - Хасково. За цех на „Теклас България“ ЕАД, Кърджали в гр.Крумовград са регистрирани превишения на регламентиранияте гранични стойности, за което е съставен акт по *Закона за защита от шума в околната среда*.

През месец юли са получени няколко сигнала за постоянен шум в резултат на дейността на обект за производство и търговия на хляб и тестени изделия „Хлебозавод ТИМС“ЕООД, гр. Хасково. Във връзка с това са извършени две проверки на обекта на 08.07.2019г. и на 31.07.2019г. При втората проверка са извършени контролни измервания на дневните и вечерните нива на шума, според изискванията. Установено е, че след предходната проверка операторът е предприел мерки за ограничаване на шума, излъчван в околната среда, като е извършена реконструкция на вентилационната система и изходящият тръбопровод (разположен на покрива на цеха) е шумоизолиран и изведен от вътрешната страна, далеч от жилищните сгради. Резултатите от извършените измервания показват спазване на нормите за шум.

Във връзка със сигнал за наднормен шум от трошачка на камъни е извършена проверка за проследяване изпълнението на дадено предписание (да се предвидят допълнителни мерки, осигуряващи обезпрашаване и овлажняване на работния материал до приключване на дейностите, извършвани на строителната площадка), както и установяване на действителната ситуация на работния терен. При проверката е установено, че дейността е приключила и трошачната машина не е позиционирана на работния терен. Не се формира шум, няма и разпрашаване в района на строителната площадка.

III.3. РАДИАЦИОНЕН КОНТРОЛ

Районът на инспекцията се обслужва от РИОСВ- Стара Загора.

III.4. ХИМИКАЛИ И УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА ОТ ГОЛЕМИ АВАРИИ

1. Кратко описание на състоянието в областта на управлението на химикалите

Управлението на опасните вещества в самостоятелен вид, в смеси и в изделия има за цел постигане на високо ниво на защита на човешкото здраве и опазване на околната среда посредством засилване ролята и отговорността на индустрията, осигуряване на безопасната им употреба в условията на свободно движение на химикалите на вътрешния Европейски пазар и предотвратяване на последствията от промишлени аварии.

Националната политика по управление на химичните вещества в самостоятелен вид, в смеси и в изделия се основава на *Закона за защита от вредното въздействие на химичните*

вещества и смеси (ЗЗВВХВС) и изискванията на Директива Севезо III, транспонирана в българското законодателство в Закона за опазване на околната среда (ЗООС) - Глава седма "Предотвратяване и ограничаване на промишленото замърсяване", Раздел I "Контрол на опасностите от големи аварии" и подзаконовите нормативни актове към тях.

Общият брой задължени лица планирани за контролни проверки през 2019 г. е 49, в това число – 3 броя попадащи в обхвата на Глава Седма, Раздел I от ЗООС и 46 бр. по ЗЗВВХВС.

Провеждането на контролна дейност по прилагане на глава седма, раздел I от ЗООС е свързано с контрол по прилагане на мерките заложи в Докладите за безопасност (ДБ) за обектите с висок рисков потенциал. През 2019 г. действащите предприятия, класифицирани с висок рисков потенциал на територията, контролирана от РИОСВ – Хасково са „Неохим” АД, Димитровград, площадка А и „Горубсо-Кърджали” АД, гр. Кърджали.

„Цинков завод и Велц инсталация за преработка на цинк-съдържащи материали“, площадка гр. Кърджали, с оператор „Хармони 2012“ ЕООД, София, е с потвърдена от МОСВ класификация по чл.103, ал.7 от ЗООС като предприятие с висок рисков потенциал, но предприятието не е изградено.

През 2019 г. не са регистрирани случаи на големи аварии с опасни вещества на контролираната територия.

На територията, контролирана от РИОСВ Хасково няма предприятия, класифицирани с нисък рисков потенциал.

В направлението се осъществява превантивен, текущ и последващ контрол на предприятия по прилагане на:

- Регламент (ЕО) №1907/2006 г. относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH) – 45 бр. задължени лица
- Регламент (ЕО) №1272/2008 относно класифицирането, етикетирането и опаковането на вещества и смеси (CLP);
- Регламент №648/2004 относно детергентите - 7 бр. задължени лица;
- Регламент (ЕО) №850/2004 относно устойчивите органични замърсители (УОЗ) - 1 бр. задължено лице;
- Регламент № 649/2012 относно износа и вноса на опасни химикали (PIC) – 1 задължено лице;
- Наредба за реда и начина на съхранение на опасни химични вещества и смеси - 33 бр. задължени лица.

2. Кратко описание на основните приоритети при извършване на контрола през годината, съгласно различните нормативни актове

Във връзка с определени от МОСВ приоритети относно производство, съхранение и пускане на пазара на опасни химични вещества за 2019 г. са изпълнени следните цели:

- Регламент (ЕО) 1907/2006 REACH:
 - контрол на изискванията за разширени информационни листове за безопасност и сценариите на експозиция – проверени са 46 фирми, няма нарушения;
 - контрол на задълженията за регистрация след последния краен срок за регистрация (31 май 2018г.), във връзка с пилотен европейски координиран проект на Форума на ЕСНА (REF 7) за контрола на задълженията за регистрация след последния краен срок за регистрация (31 май 2018г.) е проверена 1 фирма вносител, установено е несъответствие, изпратена е покана за акт;
 - контрол на ограниченията на вещества в изделия (включени в Приложение XVII на REACH), вкл. нотификации от Комисията за защита на потребителите - проверена е 1 фирма, няма несъответствия;
 - контрол на вещества, предмет на разрешаване (Приложение XIV на REACH), след достигане на съответната дата на забрана - проверена е 1 фирма, няма несъответствия.
- Регламент (ЕС) 850/2004 относно устойчивите органични замърсители –фирми производители, вносител и потребители надолу по веригата- проверки за контрол на

ограниченията/забраните за употреба на 6 нови УОЗ: хексабромциклододекан (HBCD); хексахлоробутадиен (HCBД); пентахлорофенол, неговите соли и естери (PCPs); полихлорирани нафталени (PCNs); късверижни хлорирани парафини (SCCPs); декабромодифенил етер (deca-BDE) - проверена е 1 фирма, няма несъответствия;

- Регламент (ЕС) 2017/852 относно живака – проверена е 1 фирма (дистрибутор), която съхранява живачни съединения, няма несъответствия.

- Наредба за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и ограничаване на последствията от тях – контрол на операторите на предприятия, класифицирани с висок рисков потенциал – проверени са 3 фирми, няма несъответствия.

3. Кратко описание на резултатите от контролната дейност (за химикали и за управление на риска от големи аварии)

През 2019 г. са планирани и извършени 3 бр. проверки на предприятия, класифицирани с висок рисков потенциал в съответствие с чл. 103, ал. 2 от ЗООС. При извършения контрол не са установени нарушения на екологичното законодателство. От планираните 48 бр. проверки на обекти, подлежащи на контрол по Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси са извършени 46 бр. (2 от фирмите не извършват дейност). Осъществени са и 5 бр. извънредни проверки. Дадени са 59 бр. предписания за отстраняване на констатираните нарушения. Съставени са 4 бр. АУАН и са издадени 2 бр. НП по ЗЗВВХВС и 2 бр. по ЗООС. В резултат от осъществената контролна дейност е постигнато по-добро спазване на законовите изисквания за безопасното съхранение на опасните вещества в самостоятелен вид и в смеси.

3.1. Химикали:

- Регламент (ЕО) № 1907/2006 г. относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH)

През 2019г са извършени 51 проверки на 46 задължени лица по Регламент (ЕО) 1907/2006 (REACH), като при 23 от тях са дадени предписания за представяне на документацията по Приложение № 2 от Указанията за провеждане на контролна дейност по ЗЗВВХВС, във връзка с прилагането на Регламент REACH и Регламент CLP, утвърдени от министъра на околната среда и водите. Не са изпълнени 3 бр. – съставени са АУАН и издадени НП.

От проверените по смисъла на Регламент REACH, 1 дружество е производител, 3 са вносители, 3 са дистрибутори и 45 са потребители надолу по веригата. Дадени са общо 57 предписания, от които 9 бр. не са изпълнени. За неизпълнение на предписания са съставени 3 бр. АУАН (1 бр. по ЗЗВВХВС и 2 бр. АУАН по ЗООС). Издадени са 2 бр. НП по ЗООС и 1 бр. по ЗЗВВХВС за имуществена санкция в общ размер на 5 000 лв.

За установено нарушение през 2018 г., при извършена проверка на варов център в Димитровград, за производство и пускане на пазара на калциев хидроксид без извършена регистрация в Европейската агенция по химикали (ЕСНА) е съставен АУАН по ЗЗВВХВС и издадено НП в размер на 10 000 лв.

Във връзка с пилотен европейски координиран проект на Форума към ЕСНА (REF 7) за контрола на задълженията за регистрация след последния краен срок за регистрация (31 май 2018г.) е проверена 1 фирма вносител /производител на каучукови изделия от гр. Кърджали/ и е установено несъответствие - внос на натриев хидроксид без извършена регистрация в ЕСНА. Изпратена е покана за съставяне на АУАН.

При 43 от проверените дружества са изисквани ИЛБ на български език, изготвени съгласно изискванията на Регламент REACH, съдържащи информация за съответното химично вещество/смес, съгласно изискванията на REACH и CLP и предоставянето им надолу по веригата на доставки. На 11 от проверяваните фирми са дадени предписания за осигуряване на актуални ИЛБ, от които 1 бр. не е изпълнено - съставен е АУАН и издадено НП.

Извършена е проверка на 1 дружество, употребяващо химичното вещество хромов триоксид, което отговаря на критериите за класифициране като канцерогенно (категория 1А)

и мутагенно (категория 1B) в съответствие с Регламент CLP и е включено в Приложение XIV към Регламент REACH с дата на забрана за употреба 21.09.2017 г. и вписано в т. 28 в Приложение XVII на Регламент REACH. Не е установено несъответствие.

- *Регламент (ЕО) № 1272/2008 относно класифицирането, етикетирането и опаковането на вещества и смеси (CLP)*

През 2019 г. не са извършени проверки на задължени лица по Регламент CLP.

- *Регламент № 648/2004 относно детергентите*

Извършени са 7 бр. проверки на 7 дружества, в съответствие с утвърдени указания за провеждане на контролна дейност по прилагане на Регламента относно детергентите и не са установени несъответствия.

- *Регламент № 649/2012 относно износа и вноса на опасни химикали (PIC)*

Извършена е проверка на една фирма от Димитровград. Дружеството сглобява изделия, състоящи се от анти-кърлежни тръбички /биоразградими картонени/, които съдържат памук напоен с разтвор на перметрин. Веществото перметрин е включено в Приложение I, част I на Регламент PIC. Веществото е в подкатегория P(1) – пестицид от групата на продуктите за растителна защита и ограничение за употреба– забрана според законодателството на ЕС. Готовото изделие с веществото перметрин се изнася за фирма в САЩ. Дружеството е спазило всички изисквания на Регламента.

- *Регламент № 2017/852 относно живака*

Извършена е 1 проверка, на дружество - дистрибутор на химикали по смисъла на Регламент REACH от гр. Димитровград. Установено е, че дружеството съхранява следните живачни съединения в оригинална, фабрична опаковка, в отделен склад с ограничен достъп.

- *Регламент (ЕО) № 850/2004 относно устойчивите органични замърсители (Y03)*

През 2019 г. е извършена 1 проверка във връзка с получени нотификации от Комисията за защита на потребителите по Системата за бърз обмен на информация (RAPEX), за наличие на пазара на изделия със съдържание на химично вещество късоверижни хлорирани парафини SCCPs, за което са въведени забрана и ограничаване на производството, пускането на пазара и употребата. При проверката на магазин за китайски стоки не са установени изделия, обект на получените нотификации.

- *Наредба за реда и начина на съхранение на опасни химични вещества и смеси*

През 2019 г. са извършени 33 бр. проверки на 33 дружества по прилагане изискванията на *Наредбата за реда и начина на съхранение на опасни химични вещества и смеси*. При 8 от извършените проверки са дадени предписания, които са основно за актуализиране на изготвените оценки на безопасността на съхранението на химикалите, поставяне на указателни табели на складовете за съхранение на химикалите, указващи категориите им на опасност и осигуряване на съдове за улавяне на евентуални разливи при съхраняване на течности. Две от предписанията не са изпълнени в срок и са съставени АУАН.

Установено е, че дружествата спазват общите изисквания към складовете и организацията за съвместно съхранение на опасни химични вещества и смеси съгласно чл. 6 от Наредбата.

3.2. Управление на риска от големи аварии

През 2019 г. действащите на територията, контролирана от РИОСВ - Хасково предприятия, класифицирани с висок рисков потенциал, са „Неохим” АД, Димитровград, площадка А и „Горубсо-Кърджали” АД, гр. Кърджали.

„Цинков завод и Велц инсталация за преработка на цинк-съдържащи материали“, гр. Кърджали, с оператор „Хармони 2012“ ЕООД, София, е с потвърдена от МОСВ класификация по чл.103, ал.7 от ЗООС като предприятие с висок рисков потенциал. Предприятието не е изградено. На територията, контролирана от РИОСВ-Хасково няма предприятия, класифицирани с нисък рисков потенциал.

През 2019 г. са планирани и извършени 3 бр. проверки на 3 предприятия, класифицирани с висок рисков потенциал в съответствие с чл. 103, ал. 2 от ЗООС. Дадени са 2 бр., които са изпълнени в указаните срокове. Планът е изпълнен.

При извършване на съвместни проверки на операторите на предприятия, класифицирани с висок рисков потенциал в съответствие с чл. 103, ал. 2 от ЗООС е установено, че:

- В основата на мерките за предотвратяване на рисковете от големи аварии и ограничаване на последствията от тях се прилага система за управление на мерките за безопасност (СУМБ);
- Подробно са идентифицирали опасностите от големи аварии в предприятията и вероятността от възникването им, въз основа на които са предвидени мерки за намаляване на риска от възникване на големи аварии и ограничаване на последствията от тях;
- Прилагат процедури за систематично идентифициране на големи опасности при нормални и аномални режими на работа;
- Прилагат процедури и инструкции за безопасна експлоатация, включително и поддръжка на съоръженията, работните процеси и оборудването.

Актуализирани са аварийните планове и са осигурени подходящи обучения на персонала на предприятията.

През 2019 г. не са регистрирани случаи на големи аварии с опасни вещества на контролираната територия.

През отчетния период експертът по химикали е извършил и 12 бр. проверки на 12 бр. предприятия/съоръжения, в които са налични опасни вещества от Приложение №3 към ЗООС, но не се класифицират като ПСВРП или ПСНРП въз основа на извършена класификация в съответствие с критериите по Приложение №3 към ЗООС. При проверките се изисква операторите да представят и поддържат в наличност изготвен доклад от извършената класификация. Дадени са 5 бр. предписания за изготвяне и представяне на доклад от извършена класификация по ЗООС, които са изпълнени в срок.

IV. ПРЕВАНТИВНА ДЕЙНОСТ И КОНТРОЛ

1. ОВОС и Екологична оценка

През периода януари – декември 2019г. са постановени общо 88 решения за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС. От тях 86 са с характер „да не се извършва ОВОС“ и две – с характер „да се извърши ОВОС“ за инвестиционни предложения /ИП/: „Добив на подземни богатства строителни материали андезитобазалти от находище Чешлия“, с възложител „ВИА 2000“ ООД и „Добив и първична преработка на подземни богатства – индустриални минерали (клиноптилолитови зеолити) от находище Габко“, с възложител „Хидробетон“ ООД.

Решения за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС, издадени от РИОСВ– Хасково за 2019 г. по общини и отрасли в табличен вид:

община/отрасъл	селско стопанство	минно дело	енергийно стопанство	хранителна промишленост	инфраструктура	други	туризъм	
Димитровград		1		2	2	1		6
Ивайловград	1				2			3
Любимец	9	2		1	1			13
Маджарово								0
Минерални бани	1				1		3	5
Свиленград	4	3	1			2		10
Симеоновград								0
Стамболово					1		1	2
Тополовград					1			1
Харманли	3			1	1	1		6
Хасково	1	3			1			5
Област Хасково	19	9	1	4	10	4	4	51
Джебел					1			1
Кирково				1	1		1	3
Крумовград	2			2	2			6
Кърджали	1	3	1	2	2	3		12
Момчилград	3	1				2		6
Черноочене								0
Област Кърджали	6	4	1	5	6	5	1	28

Най-много решения за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС са издадени за инвестиционни предложения в категория „селско стопанство“. Голям брой от решенията са в област „инфраструктура“.

В таблицата не са включени 9 решения за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС, които попадат в повече от една категория от Приложение № 2 на ЗООС. Седем от тях са на територията на община Свиленград, едно решение – на територията на община Минерални бани и едно - на територията на община Харманли.

Издадени са две решения по ОВОС за ИП: „Строителство, експлоатация и закриване на депо за опасни отпадъци“ по Програмата за отстраняване на минали екологични щети на „ОЦК“ АД, гр. Кърджали и „Модернизация и разширение на Цинков завод чрез нов „Пържилен цех“, нова система за производство на сярна киселина и нов „Електролизен цех“ с нов подобект „Велц инсталация за преработка на цинк-съдържащи материали“ гр. Кърджали, с възложител „Хармони 2012“ ЕООД.

Издадени са 10 бр. решения за преценяване на необходимостта от извършване на екологична оценка с характер „да не се извършва ЕО“. Осем от решенията са за Област Кърджали, а две – за област Хасково.

През 2019 г. са издадени две становище по ЕО, с които са съгласувани ОУП на Община Симеоновград и ОУП на Община Маджарово.

Постановени са 18 решения за прекратяване на процедури по преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС – 13 поради непредставяне в срок на изисканата информация и 3 по искане на възложителя. Две от решенията са за неотстраняване на неточностите във внесена допълнителна информация. Същите са обжалвани и върнати за ново разглеждане.

Изготвени са 99 бр. писма за определяне на необходимите действия, които възложителят е необходимо да предприеме по глава шеста от ЗООС.

Изготвени са 734 бр. становища за инвестиционни предложения, които не попадат в Приложение № 1 и № 2 към ЗООС.

През 2019 г. са извършени 7 бр. планови проверки – 6 по поставени условия в решения, като резултатите от проверките показват, че поставените мерки и условия в решенията по ОВОС и решенията за преценяване на необходимостта от ОВОС се изпълняват. Осъществена е и една проверка във връзка с правното действие на Решение по ОВОС.

Извършени са и 6 извънредни проверки, от които: две проверки във връзка с подаден сигнал; една проверка, свързана с правно действие на административен акт, издаден по реда на глава шеста от ЗООС; една за проверка на обстоятелствата в хода на процедура по преценяване необходимостта от извършване на ОВОС; една проверка по дадено предписание и една извънредна проверка във връзка с текуща процедура по ОВОС.

По време на една от проверките по сигнал е констатирано, че в Корпус №4 на Фабриката за каучукови и пластмасови изделия за автомобилната промишленост на „Теклас-България“ ЕАД, гр. Кърджали се извършват производствени дейности, за които няма проведена процедура по реда на глава шеста от ЗООС и съответно няма издаден краен административен акт по реда на глава шеста на ЗООС. За нарушението е съставен акт и е издадено наказателно постановление. Производствената дейност в корпус №4 е преустановена.

2. Комплексни разрешителни

На територията на РИОСВ - Хасково има 19 обекта с издадени комплексни разрешителни (КР). В т.ч. има обекти които не са въведени в експлоатация, други са изведени от експлоатация, а трети предстои да бъдат изградени.

По отношение на производствената дейност операторите с издадени КР попадат в следните категории промишлени дейности:

- химическа промишленост – 3 бр.;
- енергийно стопанство - 1 бр.;
- други дейности – Инсталации за обработване и преработване на растителни суровини с производствен капацитет над 300 т готова продукция за денонощие или 600 т готова продукция за денонощие, когато инсталацията работи в продължение на не повече от 90 дни през годината - 1 бр.;
- производство и обработване на метали- 2 бр.;
- интензивно отглеждане на птици – 4 бр.;
- депа за неопасни отпадъци – 5 бр.;
- инсталации за изработване на керамични продукти – 2 бр.;
- инсталация за инсталация за производство на биодизел – 1 бр., не е въведена в експлоатация.

В това число попадат инсталации, които не са въведени в експлоатация и съответно не се експлоатират: инсталация за производство на биодизел (КР № 344/2008г.) е изградена, но не е въведена в експлоатация и не се експлоатира. Продължава изграждането на депото за неопасни отпадъци на ТЕЦ „Марица -3“ АД - КР № 281/2013г. Към момента е изградена и въведена в експлоатация само площадка за временно съхраняване и осушаване на отпадъци. Въведено е в експлоатация депото за опасни и неопасни отпадъци от КР № 8/2015г. на „Неохим“ АД.

Предстои извеждане от експлоатация на инсталациите от КР № 9/2004г. с титуляр „Неохим“ АД.

Временно е изведена от експлоатация инсталацията за производство на керамични изделия на ЕТ „Митко Жеков-Д“ – КР № 274/2008г.

През изтеклата 2019г. в утвърдения план-график за проверки на РИОСВ – Хасково, по издадените КР бяха планирани 15 бр. проверки на място по изпълнение на условията от съответното комплексно разрешително. Извършени са всички планирани проверки.

3. Екологична отговорност и отстраняване на минали екологични щети

За 2019 г. на територията на РИОСВ – Хасково не са констатирани случаи на непосредствена заплаха или причинени екологични щети по смисъла на закона за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети.

На територията на РИОСВ – Хасково обектите, за които са признати екологични щети от минали действия или бездействия на държавата до момента на приватизацията им са работните площадки на „Неохим“ АД – площадка „А“ и бившата работна площадка на ОЦК. От 2014г. собственик и Оператор на тази площадка е „Хармони-2012“ АД, София.

Дейностите по отстраняване на минали щети на площадката на „Неохим“ АД са приключили в минал период. Единствено се упражнява контрол по извършваните дейности на площадката на „Хармони-2012“ АД.

През 2019г., във връзка с представен доклад от „Хармони-2012“ АД по изпълнението на програмата за минали екологични за 2018г. е извършена проверка на място. Резултатите са докладвани и са приети на заседание на МЕЕС към МОСВ.

4. Информация за състоянието на околната среда за активно формиране на обществено поведение за грижа към околната среда

През 2019 година информационно- образователната дейност на РИОСВ– Хасково работи в посока популяризиране контролната дейност на инспекцията сред обществеността чрез регионалните медии и повишаване екологичната култура на подрастващите чрез подходящи екоинициативи. Най- широко и редовно информацията за контролната дейност, кампании и екоинициативи се отразява в регионалните медии: Телевизия ЕТв, Тв. Димитровград, Телевизия Източни Родопи, Тв Скат- Кърджали, вестниците „Хасковска Марица“, „Нов живот“ и „24Х7 Родопи“, радиата БНР- Кърджали, Дарик и Фокус. Прессъобщенията на РИОСВ– Хасково редовно се отразяват и на електронните информационни сайтове: haskovo.info, haskovo.net, haskovo.live, haskovo.press, xnews.bg, stmest.info, vestniknovjivot.blogspot.com, ardanews.info, dgnews.eu, kardjali.bgvesti.net, izvestnik.info, rodopi24.blogspot.com, dariknews.bg, marica.bg/region/haskovo и др.

През годината са дадени **42 интервюта** от експерти за ЕТв, БТв, НоваТв, БНТ, БНР- Кърджали, БНР- Ст.Загора, Общинско радио- Кърджали и Радио „Фокус“. За периода са подготвени и изпратени **66 прессъобщения** до медиите. Отговорено е на всички запитвания от медии и граждани, получени по телефона и на електронната поща на експерта „Връзки с обществеността“, посредством формата за запитвания на електронния ни адрес в интернет. Изработени са **7 презентации** с екологична насоченост. Проведени са **10 открити уроци** с ученици от Хасково, **9 информационни кампании** и **6 екоинициативи**. Организиран са **1 конкурс** и **1 изложба**. Информационно- образователният център е посетен от **200 души**.

Актуална информация за контролната дейност на РИОСВ- Хасково се публикува на Интернет страницата www.riosv-hs.com, която през годината е посетена над **19 000 пъти**. Създадена е и Фейсбук страница за информационно- образователните дейности на РИОСВ- Хасково „Приятел на природата“, където публикуваме информация за конкурси, изложби, кампании, инициативи и еконовини. За всяка екоинициатива е създадено Фейсбук събитие, което улеснява координацията и комуникацията с ученици от региона. Редовно се актуализира и информационното табло във фойето на инспекцията.

Изработени са **информационно- образователни и рекламни материали**: календари с празниците на природата, образователни брошури, рекламни тефтери, химикали, значки, магнити, часовници, екочанти, шапки и др. със Зеления телефон на Регионалната екоинспекция. Материалите се използват за раздаване по време на кампании, екологични празници, екоинициативи, пресконференции, конкурси, изложби и др. Осигурени са грамоти и предметни награди за победителите в регионалния фотоконкурс, както и за

най-активните участници в проведените през годината екоинициативи и изложби.

Обществеността е информирана чрез сайта на РИОСВ- Хасково, Фейсбук страницата и медиите за провежданите в национален и световен мащаб кампании за опазване на околната среда. До всички медии, общини, детски градини и училища в региона предварително е изпратена информация и са проведени информационно- разяснителни кампании и екоинициативи по повод всички празници на природата през годината. В тези дейности са участвали около **650 деца и ученици** от над 30 училища и 10 детски градини от областите Хасково и Кърджали.

Проведени информационно- образователни дейности, празници на природата, екоинициативи и кампании през 2019г.:

Световен ден на влажните зони- 2 февруари: РИОСВ-Хасково и Обединени ученически обществения (ОУО)- Хасково отбелязаха екологичният празник с презентация и беседа по темата. Инициативата се проведе в залата на ОУО. Преди това от страна на екоинспекцията бяха изпратени информационно-образователни материали и презентация по темата до училищата и детските градини в региона, много от които организираха образователни инициативи, като най- активно се включиха децата от ДГ „Пролет“- Харманли и ДГ „Звезда“- Димитровград.

Световен ден на водата- 22 март: Младежи от екоklubове към Обединени ученически обществения, РИОСВ и Младежки център-Хасково проведоха открит урок по повод Световния ден на водата- 22 март. На младежите беше представена презентация на тема "Вода за всички", след което разсъждаваха за значимостта на водата и начините за опазване на природния дар. Инициативата продължи под формата на работна среща, по време на която младите еколози изгледаха клип, показващ съвместните им дейности през миналата година и споделиха идеи за бъдещи свои инициативи в полза на природата.

Второкласници от екоklub "Приятел на природата" към ОУ "Кл.Охридски"- Хасково и третокласници от екоklub „Пазители на природата“ към СУ „В.Левски“- Хасково също гостуваха в РИОСВ- Хасково по повод Световния ден на водата. На децата беше показана тематична презентация, след което откритият урок продължи с екоигра с малки награди и беседа по време на която малките природолюбители споделиха интересни случки сред природата и зададоха въпроси, които ги интересуват. По време на урока децата разговаряха за значението на безценния природен дар- водата, как да оказат помощ на пострадали птичка или малко животно в природата, кога се използва "Зеления" телефон, какво представлява Червената книга на България, както и в какво се състои работата на Регионалната екоинспекция.

С поредица от образователни инициативи под формата на изложби от рисунки, тематични занимания и беседи, презентации и анимации, опити с вода и разходки покрай реката, активно отбелязаха Деня на водата и децата от ДГ „Пролет“- Харманли. РИОСВ Хасково предварително изпрати на всички училища и детски градини в региона инф. материали за

екологичния празник.

Международен ден на Земята- 22 април: РИОСВ- Хасково отбеляза Международния ден на Земята с **Регионален ученически фотоконкурс** на тема „Природата на моя роден край“, в който участваха 279 творби, дело на 166 ученици от 20 училища и 2 фотоклуба от областите Хасково и Кърджали. С всички творби на 22 април беше открита **фотоизложба**, по време на която официално бяха връчени грамотите и наградите на победителите.

Международен ден на биологичното разнообразие- 22 май: Част от екоklubа към РИОСВ- Хасково организираха познавателен поход сред природата до 4-те вековни дървета в местността „Идимирили“ край Хасково, където се запознаха с тяхната история и статут на защитени. Посещение беше организирано с ЕТв. Много ученически екоklubове, също организираха посещения на място.

Световен ден на околната среда- 5 юни: За поредна година, РИОСВ Хасково беше част от инициативата "Забавно лято" на Младежкия център. Регионалната екоинспекция и сто деца от 1 до 4 клас отбелязаха Деня на околната среда с образователно събитие, специален гост на което беше пътешественикът-природолюбител с местни корени Росен- Андрей Охеда, посетил 170 държави. Чрез презентации, клипове и снимки той разказа на децата за интересните си пътешествия по света, запозна ги с екзотични растения, животни и места и с проблемите на хората по отношение опазването на водата и въздуха. Инициативата продължи с екоигри и викторини с малки награди. Срещата се състоя в залата на Младежкия център в Хасково.

Да изчистим България- 14 септември: РИОСВ- Хасково взе участие в инициативата с почистване на защитени територии в района на вр. Аида край Хасковски минерални бани. В деня на чистенето в инспекцията имаше на разположение дежурен експерт по УО. На територията на областите Хасково и Кърджали, доброволците, участващи в кампанията събраха около 140 т. отпадъци.

Европейска седмица на мобилността- 16-22 септември: Община Хасково, ОП „Младежки център“ и РИОСВ- Хасково организираха на 18.09 в парк Кенана край града веломаратон с танци на открито, пешеходна обиколка и малки награди за най-активните участъци. Община Ивайловград организира на 20.09 маратон по бързо ходене, като наградата за най-малък участник беше осигурена от Регионалната екоинспекция. Всички детски градини и училища на територията на общ. Димитровград се включиха в ЕСМ с образователни

инициативи на открито.

Други образователни дейности с деца и ученици:

Дванадесетокласници от СУ "П.Хилендарски" гостуваха в РИОСВ- Хасково във връзка с открит урок по направление **гражданско образование**. На учениците беше представена презентация, чрез която се запознаха с работата и с основните дейности в Екоинспекцията, както и с природните забележителности в региона. Срещата продължи с разглеждане на Червената книга на България и беседа по темата. Класът получи пакет информационно- образователни материали.

През месеците юни и юли в залата на Регионалната екоинспекция по екологични теми се проведоха открити уроци с презентация и екоигри с ученици от клуб "Аз и светът около мен" към ОУ "Ш.Петъфи"- Хасково и ОИЦ „От Земята до небето“- Хасково. За най-знаещите бяха предвидени малки награди и информационно-образователни материали.

Гост в часа по Човек и природа на третокласници от СУ "П.Хилендарски"- Хасково гостува експертът по биоразнообразие от Регионалната екоинспекция Тюркян Исмаил. Тя запозна децата с Червената книга на България и с част от характерните за региона защитени видове растения и животни.

С образователно занимание, децата от група „Патиланци“ към ДГ „Звездица“ в Димитровград отбелязаха **Международния ден на планините- 11 декември**. Децата посадиха в саксийки семена от червен дъб и явор, осигурени от Гората.бг. Идеята е, когато поникнат, да ги посадят в своя двор и да се грижат за тях. Събитието стартира с презентация, показваща българските планини и видео урок как се засажда семена на дръвчета. Гост на събитието беше Мариана Йорданова- гл.експерт в РИОСВ-

Хасково.

Годишни грамоти и награди „Приятел на природата“: За девета поредна година РИОСВ- Хасково отличи 10 училища, детски градини, общини и доброволци с годишни грамоти и награди „Приятел на природата“ за принос в опазването на околната среда и развитието на екологичното образование при подрастващите. За 2019г. отличените са Екоклуб „Приятел на природата“ при ОУ „Свети Климент Охридски“- гр. Хасково, „Екорерусрс Харманли“- гр.Харманли, ДГ "Ален мак"-

гр.Харманли, Туристически информационен център- Ивайловград, Младежки център-Хасково, 3-ти "Д" клас с кл. рък. г-жа Боряна Петрова от ОУ "Алеко Константинов"- гр.Димитровград, ПЕГ "Д-р Иван Богоров"- гр.Димитровград, ПМГ "Иван Вазов"- гр.Димитровград, Община Момчилград и Стефан Аврамов- учител и природолюбител. Гост на събитието беше зам.областния управител на Хасково г-н Митко Петров. Програмата завърши с музикално изпълнение на ВГ „Зора- Зорничка“ с худ. рък. г-жа Ив.Топузова.

5. Административно – наказателна отговорност и принудителни административни мерки.

През отчетната година експертите при РИОСВ - Хасково са съставили 67 акта за нарушения на екологичното законодателство. Броят на издадените от директора на РИОСВ НП е 65. От общия брой НП, издадени през 2019 г., 9 бр. са за АУАН от 2018 г.

През 2019 г. с 28 НП е наложено административно наказание „глоба“ на обща стойност 14550 лв., а с 37 НП - „имуществена санкция“ на стойност 98 400 лв.

Санкционната дейност за 2019 г. по компоненти е следната:

- по ЗООС са съставени 11 акта и са издадени 11 НП;
- по ЗЧАВ са съставени 2 акта и издадено 1 НП;
- по ЗВ са съставени 12 акта и издадени 16 НП;
- по ЗУО са съставени 12 акта и издадени 10 НП;
- по ЗБР са съставени 27 акта и издадени 24 НП ;
- по ЗЗТ са съставени 0 акт и издадено 1 НП;
- по ЗЗВХВС са съставени 2 акта и издадени 2 НП;
- по ЗЗШОС е съставен 1 акт и са издадени 0 НП;

През годината няма наложени принудителни административни мерки.

Събраните суми от глоби и санкции за 2019 г. са 45 600 лв., а за 2018 г. са 65 900 лв.

Предадените за събиране суми към НАП за 2019 г. са 45 700 лв., а за 2018 г. са 29 900 лв.

Директорът на РИОСВ е прекратил с мотивирана резолюция общо 4 административно-наказателни производства, образувани срещу едно и също ЮЛ преди години, поради невръчване и изтичане на давностни срокове по ЗАНН.

V. ПРОЕКТИ/ОБЕКТИ С ЕКОЛОГИЧНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ

През 2019г. РИОСВ-Хасково продължава изпълнението проект №BG16M1OP002-3.007-0004 Подобряване на природозащитното състояние на природни местообитания 9530* Субсредиземноморски борови гори с ендемични подвидове черен бор и 91AA Източни гори от космат дъб на територията на защитена зона BG 0001031„Родопи Средни“, попадащи в поддържани резервати „Женда“ и „Борака“ по Процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ №BG16M1OP002-3.007 „Подобряване на природозащитното състояние на видове и типове природни местообитания на територията на мрежата Натура 2000, попадащи в национални паркове, природни паркове и поддържани резервати" от Оперативна програма „Околна среда 2014 - 2020 г."

Основни цели на проектното предложение са:

1. Подобряване на природозащитното състояние на горски природни местообитания 9530* субсредиземноморски борови гори с ендемични подвидове черен бор и 91AA Източни гори от космат дъб на територията на защитена зона BG 0001031„Родопи Средни“, попадащи в поддържан резерват „Борака".
2. Подобряване на природозащитното състояние на горско природно местообитание 9530* субсредиземноморски борови гори с ендемични подвидове черен бор на територията на защитена зона BG 0001031„Родопи Средни“, попадащо в поддържан резерват „Женда“.

Специфични цели:

1. Възстановяване на площи от местообитание 9530* Субсредиземноморски борови гори с ендемични подвидове черен бор на територията на защитена зона BG 0001031„Родопи Средни“ в поддържани резервати "Женда" и "Борака"
2. Намаляване на вероятността от загуба на площи от местообитание 9530* Субсредиземноморски борови гори с ендемични подвидове черен бор на територията на защитена зона BG 0001031„Родопи Средни“ в поддържани резервати "Женда" и "Борака" чрез предприемане на противопожарни дейности.
3. Популяризиране и повишаване на обществената ангажираност по проблемите с опазване на консервационно значимите хабитати от национална и европейска значимост.

Основни дейности по проекта:

- 1.Обследване на площите в ПР „Женда“ и предприемане на мерки за борба с Боровата процесионка.
2. Обследване на площите в ПР „Борака“ и мероприятия за възстановяване на местообитание 9530* „Субсредиземноморски борови гори с ендемични подвидове черен бор“.
3. Подравняване на земен път и поставяне на бариери на ПР "Женда", подравняване на земен път, поставяне на бариери и създаване на минерализовани ивици по границата на ПР „Борака“.
4. Подобряване природозащитното състояние на местообитание 9530*, чрез оборудване на противопожарни депа в близост до ПР "Женда" и ПР "Борака".
5. Поставяне на фотокапани в ПР „Женда“ и ПР „Борака“.
6. Изготвяне на проектно предложение, вкл. анализи и проучвания, необходими за написване и планиране на проектното предложение – експерти от инспекцията.
7. Организация и управление на проекта.
8. Дейности по информация и комуникация
9. Поставяне на бариери на подходите към поддържан резерват „Борака“

Очаквани резултати: Успешното реализиране на проекта ще подпомогне пряко изпълнението на специфична цел "Подобряване на природозащитното състояние на видове и местообитания от мрежата "НАТУРА 2000" на Приоритетна ос 3 на ОПОС 2014-2020 чрез реализиране на дейности насочени към подобряване природозащитното състояние на природно местообитание 9530* Субсредиземноморски борови гори с ендемични подвидове черен бор на територията на защитена зона BG 0001031, „Родопи Средни“. Чрез постигане на заложените специфични цели 1 и 2, ще се подобрят условията в природно местообитание 9530*, което ще окаже положително влияние върху структурата и функциите на горския хабитат и ще подпомогне пряко изпълнението на мярка 43 от Националната приоритетна рамка за действие. Успешното реализиране на специфичните цели ще доведе до възстановяване на местообитание 9530* и ограничаване на вероятността от загуба на площи от местообитанието вследствие възникването на пожари.

VI. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Положителни констатации и проблеми:

Въздух:

През 2019г. не са установени нарушения на нормативните изисквания при проверките за контрол и управление на веществата, нарушаващи озоновия слой и при ползвателите на флуорсъдържащи парникови газове. Продължава замаяната на озоноразрушаващите вещества в хладилните и климатични инсталации с флуорирани парникови газове.

През 2019г. за Димитровград, Кърджали и Хасково измерените средногодишни концентрации на ФПЧ_{10} са по-малки от средногодишна норма от $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

През 2019г броят на регистрираните превишения на средноденонощната норма от $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ за ФПЧ_{10} в Кърджали и Димитровград са в рамките на допустимите 35 бр./г., а за Хасково регистрираните превишения са 36, т.е. само с едно над допустимия брой от 35 бр./г.

През 2019г в пунктовете за мониторинг на КАВ в гр.Хасково и гр.Кърджали измерената средногодишна концентрация за ПАВ е $1 \text{ ng}/\text{m}^3$. Средногодишната целева норма от $1 \text{ ng}/\text{m}^3$ е спазена.

При оценката на всички представени годишни доклади на оператори, извършващи собствени непрекъснати измервания не са констатирани превишения на нормите за допустими емисии на контролираните замърсители.

 През 2019г. в Димитровград са регистрирани 4 превишения на ПС за СЧН от 350 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ за серен диоксид, които не надхвърлят допустимия брой от 24 стойности за една календарна година. Не е регистрирано превишение на ПС за СДН от 125 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

 При извършените контролни измервания на промишлени източници на шум през 2019г. са регистрирани превишения на регламентираните гранични стойности един обект на територията РИОСВ-Хасково. За констатираното несъответствие е съставен АУАН, а операторът е предприел мерки за привеждане в съответствие с изискванията на законодателството.

Биоразнообразие:

 През 2019 г. със заповед на министъра на ОСВ е разширена площта на защитена местност „Находище на родопски лопен” в землището на с. Горни юруци, общ. Крумовград.

 През 2019г. са обявени четири вековни дървета от вида дръжкоцветен дъб (*Quercus pedunculiflora*), разположени в землището на гр.Хасково, както и едно вековно дърво от вида благун (*Quercus frainetto*), намиращо се в землището с. Орлов дол, общ. Тополовград.

 През 2019г. е направено заснемане с цел изработване на карта и геобаза данни на всички вековни дървета в териториалния обхват на РИОСВ- Хасково.

 Сравнително бавно протичат започнатите през 2019г. процедури по обявяване на две нови защитени територии, съответно в землището на с.Остър камък, общ.Харманли и в землището на с.Морянци, общ.Крумовград, както и процедурата по увеличаване на площта на ЗМ Пропадналото блато в землището на с.Голямо Асеново, общ.Димитровград.

Управление на отпадъците:

Проблеми:

- Съхраняват се значителни количества негодни за употреба препарати за растителна защита, които няма къде да бъдат обезвредени и представляват потенциален риск за замърсяване на околната среда.
- Липсва съоръжение за предварително третиране на отпадъците постъпващи за обезвреждане на “Регионален център за управление на отпадъците – Кърджали”.
- През 2019 г. не бе осигурено финансиране на проекта за закриване и рекултивация на старото общинско депо на община Любимец.

 Не бе стартирано проектирането и изграждането на втора клетка на “Регионален център за управление на отпадъците – Кърджали” и предепонирането на битовите отпадъци, натрупани на временната площадка за периода 2008-2016г. от общините Кирково, Джебел, Крумовград, Момчилград, Черноочене, Кърджали и Ардино поради забавеното с години изпълнение на проекта за изграждане на “Регионален център за управление на отпадъците – Кърджали”.

 Въпреки поредицата от предприети административно-наказателни мерки не е възможно да бъдат прекратени нерегламентирани дейности с ИУМПС от някои лица.

 Неконтролираното изхвърляне на битови и строителни отпадъци от граждани и фирми води до формиране на нерегламентирани сметища, главно на входовете и изходите на населените места и замърсяване на зелените площи в самите населени места.

 Изградените сепариращи инсталации на регионалните депа за неопасни отпадъци в гр. Харманли и с.Гарваново, общ. Хасково доведоха до намаляване на количеството депонирани отпадъци и увеличаване на количествата на оползотворимите отпадъци.

😊 През изминалата година бяха предприети мерки за събиране на дължимите отчисления за депониране на отпадъци по чл.60 и чл.64 от ЗУО от Общините, които не внасят дължимите вноски изцяло и в срок. Общо през 2019 г. по банковата сметката за чужди средства на РИОСВ-Хасково са постъпили 387 431,25 лв. във връзка със съставени актове за публично държавно вземане по реда на чл.166 от ДОПК или покани за доброволно внасяне на дължимите суми.

😊 През 2019г. са закрити 74 бр. нерегламентирани сметища и 3 незаконни площадки за третиране на ИУМПС от физически лица.

Води:

😊 След извършени в края на 2017 г. поредица от ремонтни и възстановителни дейности на съоръженията към аеробното стъпало на ПСОВ на „Каменица“ АД, Пивоварен завод гр. Хасково, тя е поета за експлоатация от „Хидролиа“ АД, гр.София. През 2019 г. не са констатирани превишения на ИЕО при извършения собствен мониторинг. След проверки на РИОСВ – Хасково са наложени две еднократни санкции в размер на 246 лв. и 85 лв. за констатирани минимални превишения по показател фосфати.

😞 При извършените проверки на „Неохим“АД, Димитровград и през 2019 г. бяха регистрирани превишения на ИЕО в КР, за които на дружеството са наложени две текущи санкции.

😊 Както контролният, така и собственият мониторинг на ГПСОВ – Хасково, ГПСОВ – Свиленград, ГПСОВ – Кърджали и ГПСОВ – Момчилград сочат добро състояние на пречиствателните съоръжения и постигнат висок пречиствателен ефект.

😊 Броят на проверките по сигнал – 23 през 2019 г. е намалял спрямо съответния през 2018 г., когато са извършени 34 проверки и още повече спрямо проверките през 2017 г. - 52 бр. Считаме, че тенденцията е свързана със системната контролна дейност по опазване на водите. В резултат на предприети действия е прекратено и постъпването на сигнали за замърсяване на Веселчанско дере в Кърджали, реката в с. Книжовник, р. Марица след Димитровград и др., повтарящи се в предни години.

😞 Проблеми се установяват при въведените в експлоатация преди няколко години малки ПСОВ за битови води. При извършените проверки е констатирано че, не работят ПСОВ - с. Прогрес, общ. Момчилград и ПСОВ – с. Бисер, общ. Харманли. За констатираните нарушения са съставени актове по ЗВ. Предприеманите от РИОСВ - Хасково мерки спрямо собствениците на съоръженията засега са без резултат.

😞 През 2018 г. е изпълнено разширение и реконструкция на ПСОВ на Фабрика за каучукови и пластмасови изделия на „Теклас - България“ ЕАД, гр. Кърджали. Извършените през 2019 г. проверки на два пъти показаха превишение на ИЕО в разрешителното за заустване, за което последователно са наложени текущи санкции в размер на 236 лв. и 157 лв. Въз основа на извършен собствен мониторинг текущата санкция на дружеството е отменена от м. октомври 2019 г.

😞 Редица предприятия от хранително - вкусовата промишленост (винарни, мандри, ракиени казани) продължават да изпускат отпадъци води, съдържащи наднормени концентрации на замърсяващи вещества. Изградените пречиствателни съоръжения за формираните от дейността им води са остарели и/или неподходящи и недобре поддържани за постигане на ефективно пречистване на водите.

Информационно- образователни дейности:

😊 Реализирани са всички планирани инициативи по повод празниците на природата през годината. С голям интерес се ползват Регионалният ученически фотоконкурс по повод Деня

на Земята и Фейсбук страницата за информационно- образователни дейности „Приятели на природата“. РИОСВ- Хасково редовно организира съвместни екоинициативи и поддържа тесни връзки с екоklubа към Обединени ученически обществения- Хасково, както и с голяма част от училищата и детските градини в Хасково и региона. С организирането на най-мощабни екопразници през годината се включиха Общините Кърджали, Димитровград, Хасково и Ивайловград. Новините, свързани с контролната и информационно-образователните дейности в инспекцията, редовно се отразяват от регионалните медии.

VII. ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение 1. Защитени територии

№	Категория и наименование на защитената територия	земище	площ в ха	стопанисваща организация
ОБЛАСТ ХАСКОВО				
1.Община Хасково				
1	ПЗ "Паламудче"	с. Узунджово	29,5	ТП ДГС - Хасково
2	ПЗ "Находище на снежно кокиче"	с. Гарваново	10,4	Община Хасково
3	ПЗ "Боаза" /Пролома/	с. Гарваново	0,3	Община Хасково
4	ЗМ "Злато поле"	с. Нова надежда, с. Злато поле, с. Райново	84,8	общ. Хасково, общ. Димитровград
2. Община Димитровград				
	ЗМ "Злато поле"	с. Нова надежда, с. Злато поле, с. Райново	84,8	общ. Хасково, общ. Димитровград
5	ЗМ "Нощувка на малък корморан"	гр. Димитровград, с. Радиено	128,239	общ. Димитровград, ТП ДГС - Хасково
6	ЗМ "Пропадналото блато "	с. Голямо Асеново, общ . Димитровград и с. Бял Извор, общ Опан	27,294	общ. Димитровград, обл. Хасково и Общ. Опан, обл. Стара Загора
3. Община Минерални бани				
7	ПР "Борака"	с. Сърница	11,1	РИОСВ-Хасково
8	ПЗ "Орлова скала"	с. Сърница	1,5	Община Минерални бани
9	ПЗ "Пробития камък"	с. Сърница	1	Община Минерални бани
10	ПЗ "Находище на момина сълза и божур" местност Дренака	с. Спахиево	3	Община Минерални бани
11	ПЗ "Изправения камък" - Олу дере (Дикилнташ)	с. Сърница	0,2	Община Минерални бани
12	ЗМ "Аида"	с. Спахиево	3,5	Община Минерални бани
13	ПЗ "Огледната скала"	с. Горно брястово	1,5	Община Минерални бани
4. Стамболово				
14	ПЗ "Шейтан кюпрю" - родопски силивряк	с. Рабово	0,5	Община Стамболово
15	ЗМ „Находище на тракийски клин“	с. Воденци	13,67	Община Стамболово
16	ПЗ "Скални ниши" - Меден камък (Кован кая)	с. Долно Черковище	1,5	ТП ДГС-Хасково
17	ЗМ "Големия сипей"	с. Рабово, с. Бял кладенец, Светослав	653,9	ТП ДГС-Хасково
5. Община Харманли				
18	ЗМ "Дефилето"	гр. Харманли	1273,2	ТП ДГС - Маджарово, община Харманли
19	ПЗ "Сазлъка" (находище на блатно кокиче)	с. Бисер	10	ТП ДГС - Маджарово
20	ЗМ "Бакърлия"	с. Иерусалимово, с. Изворово	387,15	ТП ДГС - Маджарово
21	ЗМ „Находище на Жлезист лопен“	с. Браница	5	Община Харманли

22	ПЗ "Долмен"	с. Остър камък	0,1	Община Харманли
23	ПЗ "Водопад Корудере"	гр. Харманли	0,4	ТП ДГС - Маджарово
	ПЗ Хайдушката дупка	с. Дрипчево	0,5	ТП ДГС - Маджарово
25	ПЗ "Кюмюрлука"	гр. Харманли	0,4	ТП ДГС - Маджарово
6. Община Маджарово				
26	ЗМ "Патронка"	гр. Маджарово, с. Бориславци	180	ТП ДГС - Маджарово
27	ПЗ "Гнездово находище на редки и застрашени от изчезване дневни грабливи птици" - в мест. Кован кая - с. Горно поле	с. Горно поле	78,9	ТП ДГС - Маджарово
28	ЗМ "Гюргена"	с. Габерово	72,4	ТП ДГС - Маджарово
29	ЗМ "Момина скала"	гр. Маджарово, с. Бряговец	782,03	ТП ДГС - Маджарово, ТП ДГС - Крумовград
30	ЗМ "Черната скала"	с. Тополово, с. Румелия, с. Горен Главанак, с. Горно поле	893,7	ТП ДГС - Маджарово
7. Община Свиленград				
31	ЗМ Находище на наделенолистно великденче	с. Щит	35,88	ТП ДГС - Свиленград, общ. Свиленград
32	ЗМ - Лозенски път (находище на блатно кокиче)	гр. Свиленград	31,99	общ. Свиленград
33	ПЗ - Дервишка могила	с. Дервишка могила	33	ТП ДГС - Свиленград, общ. Свиленград
34	ПЗ - Находище на див божур	с. Костур	0,5	общ. Свиленград
35	ПЗ - Калето	с. Мезек	5	ТП ДГС - Свиленград, общ. Свиленград
8. Община Любимец				
36	ЗМ - "Долната ова"	гр. Любимец	20	частни земеделски земи
37	ПЗ - "Глухите камъни"	с. Вълче поле	2	ТП ДГС-Свиленград
38	ПЗ - "Меден камък" (Кован кая)	с. Вълче поле	1	ТП ДГС-Свиленград
39	ПЗ - "Птичи камък"	с. Вълче поле	1	ТП ДГС-Свиленград
	ЗМ "Бакърлия"	с. Иерусалимово, с. Изворово	387,15	ТП ДГС-Свиленград
9. Община Ивайловград				
40	ЗМ - "Дупката"	гр. Ивайловград	6,5	Община - Ивайловград
41	ЗМ - "Ликана"	с. Свирачи	3	Община - Ивайловград
42	ЗМ "Меандри на Бяла река"	с. Железари, с. Меден Бук	1531,98	ТП ДГС - Ивайловград
43	ЗМ "Хамбар дере"	с. Казак, с. Бял градец	101,1	ТП ДГС - Ивайловград
44	ЗМ „Находище на Триделнолистен ериолобус-Ливадите“ пи 416	с. Белополяне	22,203	Община Ивайловград
45	ЗМ „Находище на Триделнолистен ериолобус-Даневата чешма“	с. Белополяне	2	Община Ивайловград
46	ПЗ "Находище на градински чай" до р. Марешница	с. Горноселци	10	ТП ДГС - Ивайловград
47	ПЗ "Находище на градински чай" до р. Луда река	с. Горно луково	80	ТП ДГС - Ивайловград
48	ПЗ "Находище на божур" мест. Халка баир (вр. Победа)	с. Железино	15	ТП ДГС - Ивайловград
49	ПЗ "Находище на божур" с. Хухла	с. Хухла	0,5	ТП ДГС - Ивайловград
50	ПЗ "Пещера" мест. Коджа кае	с. Белополяне	0,8	Община - Ивайловград

51	ПЗ "Находище на снежно кокиче" мест. Петков баир	гр. Ивайловград	0,1	ТП ДГС – Ивайловград
10. Община Тополовград				
52	ЗМ „Ждрелото на р. Тунджа“	с. Българска поляна	11,728	ТП ДЛС Тополовград
53	ЗМ „Находище на жлезист лопен с. Българска поляна“	с. Радовец	808,7	ТП ДЛС Тополовград
54	ПЗ „Бръснарския стол“	гр. Тополовград	5	ТП ДЛС Тополовград
55	ПЗ „Държавна гора около манастира Света Троица с. Устем“	с. Устрем, с. Мрамор	120,448	ТП ДЛС Тополовград
56	ПЗ „Караколювата дупка“	с. Устрем, с. Мрамор	6,553	ТП ДЛС Тополовград
Област Кърджали				
1. Община Кърджали				
57	ПЗ "Каменните гъби"	с. Бели пласт	3	ТП ДЛС - Женда
58	ПЗ "Скални гъби" (Каменната сватба)	с. Зимзелен	5	ТП ДЛС - Женда
59	ПЗ "Находище на родопски силивряк"	с. Прилепци (Крайно село)	3,4	ТП ДЛС - Женда
60	ПЗ "Находище на родопска горска майка"	с. Перперек	1,7	ТП ДЛС - Женда
61	ПЗ "Реджеб тарла"	с. Чилик	0,1	ТП ДЛС - Женда
62	ПЗ "Скален прозорец"	с. Костино	0,2	ТП ДЛС - Женда
63	ЗМ "Находище на венерин косъм" - река Кьошдере	гр. Кърджали	1,5	общ. Кърджали
64	ЗМ "Юмрук скала"	с. Калоянци	346	ТП ДЛС - Женда
65	ЗМ "Средна Арда"	с. Звезделина, с. Висока поляна	420	ТП ДЛС - Женда
2. Община Черноочене				
66	Поддържан резерват "Женда" (Къзъл Черла)	с. Женда	39,9	ТП ДЛС - Женда
67	ЗМ "Боровете"	с. Женда	25,1	ТП ДЛС - Женда
68	ПЗ "Елата" м. Келевия дренак	с. Женда	0,5	ТП ДЛС - Женда
69	ПЗ "Находище на ела"	с. Мурга	11,3	ТП ДЛС - Женда
3. Община Кирково				
70	ПЗ "Гъбата"	с. Дедец	0,02	общ. Кирково
71	ПЗ "Лъвът"	с. Бенковски	0,03	общ. Кирково
72	ЗМ „Находище на Провански салеп- с. Априлци“	с. Априлци	0,56	общ. Кирково
73	ЗМ „Находище на Провански салеп- с. Лозенградци“	с. Лозенградци	7,07	ТП ДГС - Кирково
74	ЗМ „Ултрабазични скали с пионерна тревна растителност“	с. Чичево, с. Крилатица	125,12	ТП ДГС - Кирково
75	ЗМ "Гюмюрджински снежник"	с. Долно Къпиново, с. Горно Къпиново, с. Чакаларово, с. Кремен, с. Шумнатица	1926,4	ТП ДГС - Кирково
4. Община Джебел				
76	Поддържан резерват "Чамлъка"	с. Албанци	5,4	МОСВ, РИОСВ-Хасково
77	ЗМ "Вековните борове"	с. Албанци	77	ТП ДГС - Момчилград
78	ПЗ "Скални образувания" мест. Калето	с. Устрен	22,4	ТП ДГС - Момчилград

5. Община Момчилград				
79	Поддържан резерват "Боровец"	с. Равен	35,9	РИОСВ-Хасково
80	ЗМ Равен (бивша буферна зона на ПР Боровец)	с. Равен	20,8	ТП ДГС - Момчилград
81	ПЗ "Вкаменената гора"	с. Равен (с. Биволяне)	7,5	ТП ДГС - Момчилград
6. Община Крумовград				
82	Резерват "Вълчи дол"	с. Студен кладенец, с. Бойник, с. Стари чал	776,24	РИОСВ-Хасково
83	Природна забележителност "Водопада"	с. Джанка	0,2	ТП ДГС-Крумовград
84	ПЗ "Душан"	с. Красино	0,1	Община Крумовград
85	ПЗ "Мандрата"	с. Чал	0,2	ТП ДГС-Крумовград
86	ПЗ "Буреще"	с. Падало	0,2	ТП ДГС-Крумовград
87	ПЗ "Находище на градински чай"	с. Кандилка	1,7	ТП ДГС-Крумовград
88	ПЗ "Находище на градински чай" м. Дайма	с. Сърнак	15	ТП ДГС-Крумовград
89	ПЗ "Шестте пещери" в мест. Моста	с. Орешари	0,1	ТП ДГС-Крумовград
90	Защитена местност "Орешари"	с. Орешари	55	ТП ДГС-Крумовград, общ. Крумовград
91	ЗМ "Рибино"	с. Рибино, с. Самовила	66,3	ТП ДГС-Крумовград общ. Крумовград
92	ЗМ "Находище на родопски лопен"	с. Горни Юруци	7,97	Община Крумовград
93	ЗМ "Находище на Дървовидна леска"	с. Перуника	30,038	ТП ДГС - Крумовград

Приложение 2. Защитени зони

СПИСЪК на защитените зони на територията на РИОСВ-Хасково (Хасковска и Кърджалийска области)					
№	Наименование	код	Заповед за обявяване	Площ /ha/	Статут
Защитени зони за опазване на дивите птици					
1	Крумовица	BG0002012	№РД-765/28.10.2008г.	11196,42	
2	Студен каладенец	BG0002013	№РД-766/28.10.2008г.	15995,61	
3	Маджарово	BG0002014	№РД-787/25.10.2008г.	3550,23	
4	Бяла река	BG0002019	№РД-575/08.09.2008г.	44623,98	
5	Радинчево	BG0002020	№РД-783/29.10.2008г.	5786,05	
6	Сакар	BG0002021	№РД-758/19.08.2010г.	125707,13	
7	Мост Арда	BG0002071	№РД-784/29.10.2008г.	15022,48	
8	Добростан	BG0002073	№РД-528/26.05.2010г.	83615,52	
9	Марица-Първомай	BG0002081	№РД-909/11.12.2008г.	11505,23	
10	Харманлийска река	BG0002092	№РД-843/17.11.2008г.	4889,00	
11	Злато поле	BG0002103	№РД-771/28.10.2008г.	409,11	
12	Язовир Ивайловград	BG0002106	№РД-845/17.11.2008г.	19658,25	
Защитени зони за опазване на природните местообитания на дивата флора и фауна					
№	Наименование	код	Заповед за обявяване	Площ /ha/	Статут
1	Сакар	BG0000212		13118,21	Решение №661/16.10.2007г.
2	Ждрелото на река Тунджа	BG0000217		7856,99	Решение №122/02.03.2007г.

3	Меричлерска река	BG0000287		509,90	Решение №122/02.03.2007г.
4	Река Съзлияка	BG0000425		991,77	Решение №122/02.03.2007г.
5	Банска река	BG0000434		77,30	Решение №122/02.03.2007г.
6	Река Каяклийка	BG0000435		71,40	Решение №122/02.03.2007г.
7	Река Мартинка	BG0000442		722,68	Решение №122/02.03.2007г.
8	Река Марица	BG0000578		14693,10	Решение №122/02.03.2007г.
9	Родопи Средни	BG0001031		154845,53	Решение №661/16.10.2007г.
10	Родопи Източни	BG0001032		217352,95	Решение №122/02.03.2007г.
11	Остър камък	BG0001034		15994,31	Решение №122/02.03.2007г.
12	Река Тунджа 2	BG0000195		5953,32	Решение №122/02.03.2007г.
13	Дервишки възвишения 1	BG0000218		38696,50	Решение №802/04.12.2007г.
14	Река Соколица	BG0000440		141,54	Решение №122/02.03.2007г.

Приложение 3. Вековни дървета

№	Област	Община	Вековни дървета	Местоположение
1	Хасково	Хасково	Летен дъб	с. Корен, в двора на основното училище
2	Хасково	Хасково	Зимен дъб	с. Долно Големанци, в двора на училището
3	Хасково	Хасково	Зимен дъб	с. Долно Големанци, в двора на училището
4	Хасково	Хасково	Зимен дъб	с. Долно Големанци, в двора на училището
5	Хасково	Хасково	Зимен дъб	с. Долно Големанци, извън двора на училището
6	Хасково	Хасково	Зимен дъб	с. Долно Големанци, извън двора на училището
7	Хасково	Хасково	Зимен дъб	с. Долно Големанци
8	Хасково	Хасково	Летен дъб	с. Елена, м. "Кабалъка"
9	Хасково	Хасково	Благун	с.Книжовник, в регулационния план
10	Хасково	Хасково	Цер	с.Книжовник, в регулационния план
11	Хасково	Хасково	Цер/Благун	с.Книжовник, в регулационния план
12	Хасково	Хасково	Цер	с.Книжовник имот № 119
13	Хасково	Хасково	Цер	с.Книжовник имот № 119
14	Хасково	Хасково	Цер	с.Книжовник имот № 119
15	Хасково	Хасково	Благун	с.Книжовник имот № 119
16	Хасково	Хасково	Благун	с.Книжовник имот № 119

17	Хасково	Хасково	Цер	с.Книжовник имот № 119
18	Хасково	Хасково	Благун	с.Книжовник имот № 119
19	Хасково	Хасково	Цер	с.Книжовник имот № 119
20	Хасково	Хасково	Благун	с.Книжовник имот № 119
21	Хасково	Хасково	Цер	с.Книжовник имот № 138
22	Хасково	Хасково	Цер	с.Книжовник имот № 138
23	Хасково	Хасково	Цер	с.Книжовник имот № 138
24	Хасково	Хасково	4 бр. цер и 1 бр. благун	с.Книжовник имот № 138
25	Хасково	Хасково	2 бр. цер	с.Книжовник имот № 138
26	Хасково	Хасково	Цер	с.Книжовник имот № 138
27	Хасково	Хасково	Благун	с.Книжовник имот № 138
28	Хасково	Хасково	полски бряст	гр. Хасково в двора на СУ Паисий Хилендарски
29	Хасково	Хасково	Благун	с. Гарваново
30	Хасково	Хасково	Летен дъб	с. Конуш, м."Стара река"
31	Хасково	Хасково	4 броя дръжкоцветен дъб	земище на гр. Хасково
32	Хасково	Харманли	Цер	с. Върбово, кантона пред двора
33	Хасково	Харманли	Бяла топола	с. Доситеево, м."Чобан гьол"
34	Хасково	Харманли	Бряст	гр. Харманли, м."Петте караача"
35	Хасково	Харманли	Бряст	гр. Харманли, м."Петте караача"
36	Хасково	Харманли	Бряст	гр. Харманли, м."Петте караача"
37	Хасково	Харманли	Бряст	гр. Харманли, м."Петте караача"
38	Хасково	Харманли	Полски ясен	с. Бисер,м."Герганина чешма"
39	Хасково	Харманли	Полски ясен	с. Бисер,м."Герганина чешма"
40	Хасково	Харманли	Летен дъб	с. Бисер,м."Герганина чешма"
41	Хасково	Харманли	Бяла топола	с. Бисер,м."Сюютлика"
42	Хасково	Харманли	Летен дъб	с. Черна могила,м."Вирето"
43	Хасково	Харманли	Летен дъб	с.Българин, до помпената станция
44	Хасково	Харманли	Летен дъб	гр. Харманли, път I-8
45	Хасково	Харманли	Летен дъб	гр. Харманли, път I-8
46	Хасково	Харманли	Летен дъб	гр. Харманли, път I-8
47	Хасково	Харманли	Летен дъб	гр. Харманли, път I-8
48	Хасково	Харманли	Летен дъб	гр. Харманли, път I-8
49	Хасково	Харманли	Летен дъб	гр. Харманли, път I-8
50	Хасково	Харманли	Летен дъб	гр. Харманли, път I-8
51	Хасково	Харманли	Летен дъб	гр. Харманли, път I-8
52	Хасково	Харманли	Летен дъб	гр. Харманли, път I-8
53	Хасково	Харманли	Летен дъб	гр. Харманли, път I-8
54	Хасково	Харманли	Летен дъб	гр. Харманли, път I-8
55	Хасково	Харманли	Летен дъб	гр. Харманли, път I-8
56	Хасково	Харманли	Летен дъб	гр. Харманли, път I-8
57	Хасково	Харманли	Летен дъб	гр. Харманли, път I-8
58	Хасково	Харманли	Летен дъб	гр. Харманли, път I-8
59	Хасково	Харманли	Летен дъб	гр. Харманли, път I-8

60	Хасково	Харманли	Летен дъб	гр. Харманли, път I-8
61	Хасково	Харманли	Летен дъб	гр. Харманли, път I-8
62	Хасково	Харманли	Летен дъб	гр. Харманли, път I-8
63	Хасково	Харманли	Летен дъб	гр. Харманли, път I-8
64	Хасково	Харманли	Летен дъб	гр. Харманли, овощния разсадник на АПК
65	Хасково	Харманли	Цер	с. Остър камък, в регулацията до дерето
66	Хасково	Харманли	Полски ясен	с. Браница, в ливадата до стопанския двор
67	Хасково	Харманли	Летен дъб	с.Иваново, м."Тръчковия тъпан"
68	Хасково	Харманли	Цер	с.Иваново, южно по пътя за Маджарово
69	Хасково	Харманли	Летен дъб	гр. Харманли
70	Хасково	Харманли	Космат дъб	с. Черепово
71	Хасково	Харманли	Дръжкоцветен дъб	с. Остър камък
72	Хасково	Харманли	Бряст	с. Изворово
73	Хасково	Димитровград	Благун	гр.Димитровград
74	Хасково	Димитровград	Благун	гр.Димитровград
75	Хасково	Димитровград	Благун	гр.Димитровград
76	Хасково	Димитровград	Летен дъб	гр.Димитровград, зад общината
77	Хасково	Димитровград	Летен дъб /12 бр./	с. Скобелово, м. "Параклиса"
78	Хасково	Димитровград	Летен дъб	гр.Димитровград, кв.95, ул. "Захари Зограф"
79	Хасково	Димитровград	Летен дъб	с.Бодрово, м."Над бента"
80	Хасково	Димитровград	Летен дъб	гр.Димитровград, в района на ТЕЦ Марица 3
81	Хасково	Димитровград	Черна топола	гр.Димитровград, в разсадника на Нео титан
82	Хасково	Димитровград	Летен дъб	гр.Димитровград, на разклона за с.Добрич
83	Хасково	Димитровград	Летен дъб	с.Каснаково, м."Гробицата"
84	Хасково	Минерални бани	Бял бор	с.Караманци
85	Хасково	Минерални бани	Група от вековни дървета	с. Горно Брястово
86	Хасково	Маджарово	Летен дъб	с.Ефрем, м."Хорището"
87	Хасково	Маджарово	Летен дъб	с.Златоустово, югозападно от селото до пътя
88	Хасково	Маджарово	Космат дъб	с.Горни главанак, югозападно до чешмата
89	Хасково	Стамболово	Клен	с.Силен, м. "Джамията"
90	Хасково	Стамболово	Група от 15 летни дъба	с.Жълти бряг, м."Дели юрч"
91	Хасково	Стамболово	Полски бляст	с.Царева поляна, на път III-1888, км2+800
92	Хасково	Стамболово	Космат дъб	с. Стамболово, м."Карачалъка"
93	Хасково	Стамболово	Благун	с. Стамболово, м."Карачалъка"
94	Хасково	Стамболово	Летен дъб	с. Долно Ботево, м."Сулучаир"
95	Хасково	Стамболово	Цер	с.Гледка, м."Бахчите"

96	Хасково	Стамболово	Благун	с.Стамболово, до стопанския двор
97	Хасково	Стамболово	Благун	с.Стамболово, до стопанския двор
98	Хасково	Стамболово	Благун	с.Стамболово, до стопанския двор
99	Хасково	Стамболово	Благун	с.Стамболово, до стопанския двор
100	Хасково	Стамболово	Полски ясен	с.Силен до училището
101	Хасково	Стамболово	Полски ясен	с.Силен до училището
102	Хасково	Стамболово	Цер	с.Маджари,западно от горната махала
103	Хасково	Стамболово	Полски ясен	с.Долно Ботево, помпената станция
104	Хасково	Стамболово	Благун	с. Стамболово, м."Чатал дере"
105	Хасково	Стамболово	Летен дъб	с.Силен,м."Трамтата"
106	Хасково	Стамболово	Летен дъб	с.Поповец, в м."Селското дере"
107	Хасково	Стамболово	Летен дъб	с.Поповец, в м."Селското дере"
108	Хасково	Стамболово	Летен дъб	с.Поповец, в м."Селското дере"
109	Хасково	Стамболово	Летен дъб	с.Поповец, в м."Селското дере"
110	Хасково	Стамболово	Летен дъб	с.Поповец, в м."Селското дере"
111	Хасково	Стамболово	Цер	с. Тънково, м."Търлака"
112	Хасково	Стамболово	Цер	с. Тънково, м."Търлака"
113	Хасково	Стамболово	Цер	с.Стамболово, м."Доврука"
114	Хасково	Стамболово	Полски ясен	с. Кладенец,м."Токмакли"
115	Хасково	Ивайловград	Група от вековни чинари	под стената на яз. Ивайловград
116	Хасково	Ивайловград	Два чинара	м."Св.Константин и Елена,гр. Ивайловград
117	Хасково	Ивайловград	Триразделнолистен ериолобус	с. Белополяне
118	Хасково	Ивайловград	Триразделнолистен ериолобус	с. Белополяне
119	Хасково	Ивайловград	Секвоя	гр. Ивайловград
120	Хасково	Ивайловград	Пролетна кумарка	пред кметството на с. Долно Луково
121	Хасково	Ивайловград	Цер	с. Железино
122	Хасково	Ивайловград	Цер	с. Железино
123	Хасково	Ивайловград	Цер	с. Горноселци
124	Хасково	Свиленград	Летен дъб	с. Студена, на изхода от селото в лява от пътя
125	Хасково	Свиленград	Чинар	с. Мезек, м."Чинар дере"
126	Хасково	Свиленград	Чинар	с. Мезек, м."Чинар дере"
127	Хасково	Свиленград	3 броя Космат дъб	с.Младиново, край пътя за Свиленград
128	Хасково	Симеоновград	Дръжкоцветен дъб	с. Константиново
129	Хасково	Симеоновград	Благун	с. Константиново
130	Хасково	Тополовград	ясен - 10 бр	с. Каменна река
131	Хасково	Тополовград	благун	с. Орлов дол
132	Кърджали	Крумовград	Джел	с.Чукурите/с. Стражец/, в двора на сграда в селото
133	Кърджали	Крумовград	Конски кестен	с. Калайджиево, горната махала

134	Кърджали	Кирково	Бряст	с. Чакаларово, в двора на училището
135	Кърджали	Кирково	Зимен дъб	с. Бенковски, в двора на джамията
136	Кърджали	Кирково	Чинар	с. Фотиново
137	Кърджали	Кирково	Зимен дъб	с. Медевци
138	Кърджали	Кирково	Пърнар	с. Горна Каялоба
139	Кърджали	Кирково	Пърнар	с. Горна Каялоба
140	Кърджали	Кирково	Пърнар	с. Горна Каялоба
141	Кърджали	Джебел	Летен дъб	с. Мишевско, м. "Старите гробища"
142	Кърджали	Джебел	Летен дъб	с. Телчарка, в двора на училището
143	Кърджали	Джебел	Цер	с. Плазище, м. "Старите гробища"
144	Кърджали	Джебел	Благун	с. Софийци
145	Кърджали	Черноочене	Бял бор	с. Пчеларово, черквата в долната махала
146	Кърджали	Кърджали	Летен дъб	с. Гняздово

Снимки: Владимир Трифонов и Мариана Чомпалова, РИОСВ- Хасково.